สัตว์มีกระดูกสันหลัง
ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สัตว์มีกระดูกสันหลังในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สัตว์มีกระดูกสันหลัง
ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
สถาบันวิจัยความเป็นเลิศความหลากหลายทางชีวภาพแห่งคาบสมุทรไทย
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สัตว์มีกระดูกสันหลัง
ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สัตว์มีกระดูกสันหลัง ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
หนังสือชุด โครงการศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศ และแผนที่ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรทางทะเล ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

พิมพ์ครั้งที่ 1 : พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 จำนวน 1,000 เล่ม

ISBN 978-974-286-703-4

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
158 หมู่ที่ 8 ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90100
โทรศัพท์ 074307079 แฟกซ์ 074312557

ที่ปรึกษา
ประวิม วุฒิสินธุ์ รองอธิบดี กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
วรรณเกียรติ ทับทิมแสง ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน

ผู้อำนวยการโครงการ
สุพจน์ จันทราภรณ์ศิลป์ ผู้อำนวยการ ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง

คณะกรรมการ
จรัสศรี อ่างตันญา สุภาพร องสารา รัชนี พุทธปรีชา
จิรารัตน์ เรี่ยมเจริญ สันติ นิลวัตน์

บรรณาธิการ ปัทมาภรณ์ หมาดนุ้ย และศักดิ์อนันต์ ปลาทอง

เนื้อหา
สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ศันสรียา วังกุลางกูร และวาทินี จุทอง
นก และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สาระ บำรุงศรี เตือนจิต ศรีทองช่วย อริยา เดชธราดล
ทนงศักดิ์ จงศิริ อุไรพร พิมสาย และพิพัฒน์ สร้อยสุข

บริหารจัดการโครงการ
หน่วยวิจัยปะการังและสัตว์พื้นทะเล
สถานวิจัยความเป็นเลิศความหลากหลายทางชีวภาพแห่งคาบสมุทรไทย
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พิมพ์ที่ ไอ ดีไซน์ | i-designs tel. 08-9876-3663

โครงการศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศ และแผนที่ความหลากหลาย ทางชีวภาพและทรัพยากรทางทะเล ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

หัวหน้าโครงการ นายศักดิ์อนันต์ ปลาทอง

คณะทำงานฝ่ายวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร. พรศิลป์ ผลพันธิน
รองศาสตราจารย์ ดร. กิติเชษฐ์ ศรีดิษฐ
รองศาสตราจารย์ ศุภฤกษ์ วัฒนสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาระ บำรุงศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญชนา ประเทพ
ดร. ศันสรียา วังกุลางกูร
ดร. จารุวัฒน์ นกีตะภัฏ
ดร. สุปิยนิตย์ ไม้แพ
ดร. รุจินาก ศรีวุ่น
ดร. นาวี หนุนอนันต์
นางสาวพรรณี สอาดฤทธิ์
นายชูเกียรติ ละอองผล
นายธรรมรัตน์ พุทธไทย
นายพลวัตร ภัทรกุลพิสุทธิ
นางสาวเจนจรีย์ อินอุทัย
นางสาววัลลภา ศิริขันธ์
นางสาวศิริพร ทองนุ่น
นางสาววรรณษา เรืองแก้ว
นางสาววาทินี จุทอง
นายสุเนตร การพันธุ์
นางสาวเตือนจิต ศรีทองช่วย
นายพิพัฒน์ สร้อยสุข
นางสาวอริยา เดชธราดล
นายทนงศักดิ์ จงศิริ
นายภูริพงศ์ เมฆสุวรรณ
นายวินัย ปราณสุข
นางสาวกรอร วงษ์กำแหง
นางจินตนา ปลาทอง
นางสาวอุไรพร พิมสาย
นายปิยะวัฒน์ สุขบางนพ
นางสาวหทัยขวัญ จันทร์โสด

งานสารสนเทศภูมิศาสตร์

นางสาวพการัตน์ สุวรรณชาตรี
นางสาวกรกนก เจริญมาศ

บริหารจัดการโครงการ

นางสาวปัทมาภรณ์ หมาดนุ้ย ผู้จัดการโครงการ
นางสาวดุษฎี มะสันติ เลขานุการโครงการ
นางสาวอร ศิลปสถิตวงศ์ คณะทำงาน
นางสาวสิริลักษณ์ สุทธินันท์ คณะทำงาน
นายมนต์ราช อินทรศิริ ช่างศิลป์ และภาพวาด

คำนำ

ทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของทรัพยากรทางน้ำทั้งพืช และสัตว์ มีสภาพแวดล้อมที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม ด้วยความหลากหลายของระบบนิเวศจึงส่งผลให้บริเวณนี้เป็นแหล่งที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตมากมาย การจัดทำหนังสือสมุดภาพสำหรับการจำแนกชนิดสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์น้ำที่สำคัญจะมีส่วนช่วยให้นักเรียน นักศึกษา รวมถึงผู้ที่สนใจเรียนรู้ถึงลักษณะที่สำคัญของสิ่งมีชีวิตที่สามารถพบได้ในทะเลสาบสงขลา จะช่วยให้เกิดความสนใจที่จะค้นคว้าหาความรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของระบบนิเวศในทะเลสาบสงขลา

หนังสือชุดโครงการศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศและแผนที่ความหลากหลาย ทางชีวภาพและทรัพยากรทางทะเล ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วยหนังสือ 5 เล่ม คือ พรรณไม้ แพลงก์ตอน สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง สัตว์มีกระดูกสันหลัง และปลา เพื่อเป็นหนังสืออ้างอิงการศึกษาด้านความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต สร้างความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของระบบนิเวศที่สำคัญภายในทะเลสาบสงขลา อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในทะเลสาบสงขลาต่อไป

สุพจน์ จันทราภรณ์ศิลป์
ผู้อำนวยการ
ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง

ความเป็นมา

ทะเลสาบสงขลา เป็นพื้นที่ที่มีนักวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยต่างๆ เข้ามาทำงานมากที่สุด เป็นเป้าใหญ่ที่ใครๆ ก็ต้องมาทำงาน มีงานวิจัยนับพันเรื่องในทะเลสาบสงขลา

ด้วยเหตุนี้ พมจึงไม่ทำงานทะเลสาบสงขลามาตั้งแต่ต้น

จนกระทั่ง ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง จังหวัดสงขลา ตั้งขึ้นมา และผู้อำนวยการศูนย์วิจัยฯ คุณสุพจน์ จันทราภรณ์ศิลป์ หารือร่วมกันว่า มีงานอะไรในทะเลสาบสงขลาที่น่าจะทำบ้าง ขอให้เป็นงานที่ไม่มีใครทำ และเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และการจัดการทะเลสาบสงขลา

เป็นโจทย์ที่ท้าทาย ที่พมใช้เวลาไม่นานที่จะสืบค้นเรื่องราวต่างๆ ที่มีผู้ทำไว้แล้วในทะเลสาบสงขลา และพมก็พบความจริงว่า เรายังไม่มีหนังสือดีๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต และระบบนิเวศของทะเลสาบสงขลา เรามีงานวิจัยจำนวนมากที่ไม่ได้เอามาใช้ประโยชน์ มีงานวิจัยจำนวนมาก ที่นักเรียน และประชาชนทั่วไปไม่มีวันเข้าถึง และไม่มีวันเข้าใจเนื้อหาเหล่านั้น

"Head but not Heart"

ในอีกมุมหนึ่ง เราก็มีหนังสือที่สร้างความตระหนัก สร้างความรักให้กับเยาวชนที่จะรักทะเลสาบสงขลา เน้นการสร้างอารมณ์และความรู้สึก โดยไม่ต้องใช้องค์ความรู้อะไรมากนัก

"Heart but not Head"

คำตอบ ที่พมค้นพบคือ เรายังไม่มีหนังสือดี ที่ให้ความรู้สำหรับเยาวชนรอบทะเลสาบสงขลา เป็นหนังสือที่มีข้อมูลทางวิชาการที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ มุ่งเน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อจะตระหนักถึงความสำคัญ และรักทะเลสาบสงขลาอย่างมีเหตุผล

"Head and Heart"

คำตอบนี้ ก็นำมาสู่การได้รับทุนจากศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง ให้ประมวลองค์ความรู้ และจัดทำหนังสือชุดใหญ่ของทะเลสาบสงขลา คือ คู่มือศึกษาระบบนิเวศทางน้ำที่สำคัญของทะเลสาบสงขลา จำนวน 5 เล่ม คือ ป่าชายเลน หาดทราย แนวปะการัง ป่าพรุ และพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย เป็นหนังสือที่ยังสามารถใช้ได้กับพื้นที่ชุ่มน้ำ และชายฝั่งทะเลต่างๆ ทั่วประเทศ

นอกจากนี้ ยังมีหนังสือสมุดภาพพืชและสัตว์น้ำที่สำคัญในทะเลสาบสงขลา อีก 1 เล่ม สำหรับนักเรียน และเยาวชนในทะเลสาบสงขลา หนังสือทั้ง 6 เล่มนี้ ถูกจัดพิมพ์เป็นจำนวน 2,000 ชุด

มากพอสำหรับทุกโรงเรียนรอบทะเลสาบสงขลา

แต่เท่านั้นยังไม่พอ

ยังมีเนื้อหาอีกมาก ที่ยังทำได้ไม่สมบูรณ์ในการจัดทำหนังสือชุดแรก

ด้วยเหตุนี้ พอ. สุพจน์ จันทราภรณ์ศิลป์ จึงเสนอของบประมาณจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผมจึงเชิญนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรทางน้ำและชายฝั่ง ของสถานวิจัยความเป็นเลิศความหลากหลายทางชีวภาพแห่งคาบสมุทรไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เข้ามาร่วมทำงานกับศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง เพื่อร่วมกันศึกษาและจัดทำหนังสือชุดใหม่ จำนวน 5 เล่ม ซึ่งมีรายละเอียดพืชและสัตว์น้ำที่สำคัญในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตั้งแต่ พืชน้ำและพืชชายฝั่ง แพลงก์ตอน แมลงน้ำ สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ปลา สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์เลื้อยคลาน นก และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เป็นหนังสืออีกชุดหนึ่งที่ได้รับงบประมาณมาจากศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง จังหวัดสงขลา ภายใต้โครงการศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศ และแผนที่ความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรทางทะเล ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ฐานข้อมูล และสารสนเทศภูมิศาสตร์ของทะเลสาบสงขลา ก็มีการทำกันมาเป็นเวลานาน มีหลายหน่วยงานดำเนินการ แต่สิ่งที่สำคัญที่ยังไม่มีหน่วยงานไหนทำ คือ การประมวลองค์ความรู้ต่างๆ ของทะเลสาบสงขลากับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อพัฒนาเข้าสู่ระบบช่วยตัดสินใจ

ภายใต้โครงการนี้ เรายังจัดทำฐานข้อมูลสิ่งมีชีวิตที่เราสำรวจได้ พนวกรวมเข้าไปกับฐานข้อมูลและสารสนเทศอื่นๆ ที่เคยมีหน่วยงานอื่นๆ ทำไว้แล้วรวมกันเป็น ข้อมูลสารสนเทศ และแผนที่ความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรทางทะเล ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

โครงการนี้จึงทำให้ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และสถานวิจัยความเป็นเลิศความหลากหลายทางชีวภาพแห่งคาบสมุทรไทย คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีฐานข้อมูลทะเลสาบสงขลาที่ดีที่สุดในประเทศไทย

สิ่งที่หน่วยงานอื่นๆ มี เรามีทั้งหมด

แต่โครงการนี้ทำให้เรามีในสิ่งที่หน่วยงานอื่นไม่มี

ดังนั้น เราจึงไม่ได้เป็น แค่อีกหน่วยงานหนึ่งที่มาทำงานในทะเลสาบสงขลา

แต่เรามีเป้าหมายที่จะเป็น

“หน่วยงาน ที่มีองค์ความรู้และฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ดีที่สุดของทะเลสาบ”

ศักดิ์อนันต์ ปลาทอง

หัวหน้าโครงการ

คำขอบคุณ

นับแต่วันเริ่มต้นวางแผนการทำงาน จนถึงวันส่งต้นฉบับ 400 วันเต็ม กับการรวบรวมข้อมูลและภาพถ่ายที่เป็นปัจจุบันให้มากที่สุด จนมาเป็นหนังสือ 5 เล่ม จำนวนหน้ารวมกันมากกว่า 1,000 หน้า ด้วยงบประมาณที่เป็นค่าใช้จ่ายของทีมงานนักวิชาการในส่วนการดำเนินงานเก็บข้อมูลภาคสนามและในห้องปฏิบัติการ ทั้งค่าจ้าง วัสดุ อุปกรณ์ การเดินทางต่างๆ เพียงหนึ่งล้านสองแสนบาท ใช้ทีมงานนักวิชาการหลักจากหน่วยวิจัยต่างๆ รวม 7 หน่วยวิจัย ของสถานวิจัยความเป็นเลิศความหลากหลายทางชีวภาพแห่งคาบสมุทรไทย และพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยา สยามมกุฎราชกุมารี รวมกันมากกว่า 30 คน ทำงานในพื้นที่ 1,040 ตารางกิโลเมตร ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

และยังมีนักวิชาการ ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ ที่ทราบข่าวหยิบยื่นข้อมูล ภาพถ่าย และความช่วยเหลือรูปแบบต่างๆ เข้ามาอีกเป็นเป็นจำนวนมาก เช่น

นักวิจัยจากหน่วยวิจัยปะการังและสัตว์พื้นทะเลทุกท่าน ที่ร่วมกันสำรวจข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง จังหวัดสงขลา ที่เอื้อเฟื้อตัวอย่างสัตว์น้ำ และข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์น้ำจำพวกปลาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ และอำนวยความสะดวกในการสำรวจข้อมูล

คุณอุกกฤต สตภูมินทร์ จากสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งทะเล และป่าชายเลน ที่ให้คำปรึกษาในการจำแนกชนิดปลาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

คุณบุญฤทธิ์ ทวีสุข ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์น้ำในทะเลน้อย และแนะนำแหล่งการทำประมงบริเวณทะเลน้อย ตลอดจนความรู้ต่างๆ ที่น่าสนใจและมีประโยชน์ต่อการจัดทำหนังสือเล่มนี้

แม้มิอาจถือว่า หนังสือชุดนี้ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด ในเรื่องความหลากหลายของทะเลสาบสงขลา

แต่นี่คือ หนังสือวิชาการที่ดีที่สุด ที่นักเรียน เยาวชน และประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงได้มากที่สุด

ทุกแรงกาย ทุกความคิด ทุกคำแนะนำ ทุกความร่วมมือ ทุกความช่วยเหลือ และทุกความปรารถนาดี ที่มิต้องการสิ่งตอบแทนใดๆ จากทุกสารทิศ หลั่งไหลเข้ามามากมายจนมิอาจลำดับ ไล่เรียงได้ทั้งหมด

คือ หัวใจที่สำคัญที่สุดของหนังสือชุดนี้

สารบัญ

หน้า

คำนำ..... ก

ความเป็นมา.....ข-ฆ

คำขอบคุณ..... ค

สารบัญ..... ฅ

บทนำ..... ฆ-ง

ข้อมูลทั่วไปทะเลสาบสงขลา..... จ-ช

แนะนำการใช้คู่มือ..... ซ

สัตว์เลี้ยงคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกบริเวณทะเลสาบสงขลา.....1-32

นกในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา.....33-132

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา.....133-162

เอกสารอ้างอิง..... 163

ภาคผนวก..... ผ1-ผ17

บทนำ

ทะเลสาบสงขลาเป็นทะเลสาบสามน้ำที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายทำให้ทะเลสาบสงขลา และพื้นที่ใกล้เคียงเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศทางน้ำ ตั้งแต่น้ำจืดที่อยู่ในสภาพพรุ (Swamp) ทางตอนบนของทะเลสาบ ได้แก่ พรุต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดพัทลุง ต่อเนื่องมายังพื้นที่น้ำจืดที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับนานาชาติ ได้แก่ ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ต่อเนื่องมายังทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง เป็นพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลของน้ำจืด และน้ำทะเล เกิดสภาพเป็นชวากทะเล (Estuary) ขนาดใหญ่ พบพรรณไม้ป่าชายเลน หญ้าทะเล และสัตว์น้ำกร่อยหลายชนิดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ตลอดจนสิ่งมีชีวิตชนิดใหม่ๆ ของโลกหลายชนิด เมื่อไล่ออกมายังบริเวณปากทะเลสาบ ตลอดชายฝั่งทะเลยังพบระบบนิเวศหาดทรายและป่าชายหาดตลอดชายฝั่ง อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช หาดทรายแก้ว หาดเก้าเส้ง หาดสมิหลา จังหวัดสงขลา

ปัจจุบันความหลากหลายของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบสงขลา อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม สืบเนื่องจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินในบริเวณที่ราบสูงของลุ่มน้ำ การปล่อยน้ำเสียจากชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม และการเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเล ปัญหาสำคัญที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน คือ การใช้เครื่องมือประมงที่หนาแน่นและผิดกฎหมาย ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้สภาวะทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ในอดีตมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมากมาย แต่ข้อมูลที่มีอยู่กระจัดกระจายและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในการบริหารจัดการทรัพยากรให้ยั่งยืน มีความจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจน

ดังนั้นจำเป็นต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศและแผนที่ความหลากหลายทางชีวภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อย่างละเอียด และบูรณาการข้อมูลเพื่อสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากร เพื่อให้สามารถนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

ข้อมูลทั่วไปทะเลสาบสงขลา

ทะเลสาบสงขลา เป็นทะเลสาบสามน้ำที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช ในตำแหน่งเส้นแวง 100 องศา 4 ลิปดาตะวันออก และเส้นรุ้ง 7 องศา 5 ลิปดาเหนือ ปากทะเลสาบติดต่อกับอ่าวไทยในเขตอำเภอเมืองสงขลา ระดับน้ำลึกประมาณ 1-2 เมตร ลักษณะตอนกลางเป็นที่ลุ่มต่ำคล้ายขอบกระทะ มีลำคลองหลายสายไหลลงสู่ทะเลสาบแห่งนี้ ความเค็มของน้ำมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากน้ำมีการผสมกับน้ำทะเลที่เอ่อเข้ามาเป็นระยะๆ

ทะเลสาบสงขลามีพื้นที่ประมาณ 1,040 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 616,750 ไร่ ความกว้างจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกประมาณ 20 กิโลเมตร ส่วนความยาวจากทิศเหนือไปยังทิศใต้ประมาณ 75 กิโลเมตร (กองวิเคราะห์ผลกระทบ, 2522; Yokokawa,1984; Tookvinas and Sirimontaporn,1988)

ทะเลสาบสงขลามีสภาพทางนิเวศวิทยาที่หลากหลาย เนื่องจากเป็นที่ไหลรวมกันของต้นน้ำลำคลองเล็กๆ มากมายและยังมีทางออกสู่ทะเลอ่าวไทย ปริมาณและสภาพน้ำในทะเลสาบขึ้นอยู่กับน้ำจืดที่ไหลลงมาและน้ำเค็มจากทะเลหนุนเข้ามา ซึ่งในฤดูน้ำหลากประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมจะมีน้ำจืดไหลลงสู่ทะเลสาบปริมาณมาก จึงไปผลักดันน้ำเค็มออกสู่อ่าวไทย ในช่วงนี้น้ำในทะเลสาบจะขุ่นและเป็นน้ำจืด แต่เมื่อถึงฤดูแล้งปริมาณน้ำจืดที่ไหลลงสู่ทะเลสาบมีน้อย ทำให้น้ำเค็มไหลเข้ามาแทนที่ส่งผลให้น้ำในทะเลสาบเป็นน้ำกร่อย สามารถแบ่งทะเลสาบสงขลาออกได้เป็น 4 ตอนใหญ่ๆ ได้ดังนี้ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะ, 2548)

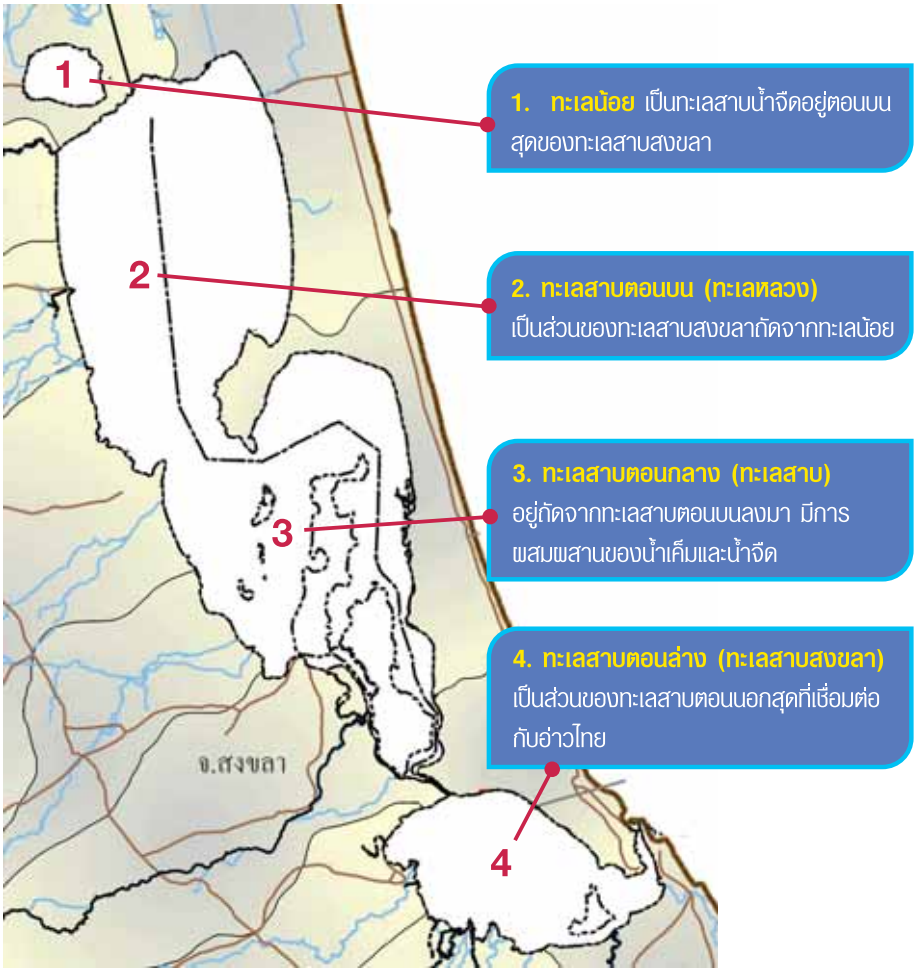

ทะเลน้อย

อยู่ตอนบนสุดของทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ประมาณ 27 ตารางกิโลเมตร ความลึกเฉลี่ยประมาณ 1.2 เมตร เป็นทะเลสาบน้ำจืด แยกส่วนกับทะเลสาบ มีคลองนางเรียม คลองยวน และคลองบ้านกลาง เชื่อมต่อระหว่างทะเลน้อยกับทะเลสาบตอนบน ทางด้านทิศตะวันตกเป็นส่วนของจังหวัดพัทลุง ทิศเหนือเป็นส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราช และทิศตะวันออกจรดอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา บริเวณนี้พบพืชน้ำนานาชนิด และมีพื้นที่ป่าพรุขนาดใหญ่

ทะเลสาบตอนบน (ทะเลหลวง)

เป็นส่วนของทะเลสาบสงขลาถัดจากทะเลน้อยลงมาจนถึงตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระแสสินธุ์ เป็นห้วงน้ำกว้างใหญ่ที่สุดมีพื้นที่ประมาณ 473 ตารางกิโลเมตร ความลึกเฉลี่ยประมาณ 2 เมตร ในอดีตเป็นท้องน้ำจืดขนาดใหญ่ แต่พบว่าในบางปีมีการรุกตัวของน้ำเค็มค่อนข้างสูงในช่วงฤดูแล้ง

ทะเลสาบตอนกลาง (ทะเลสาบ)

อยู่ถัดจากทะเลสาบตอนบนลงมา ตั้งแต่บริเวณแนวเกาะใหญ่ทางใต้ไปบรรจบกับเขตอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง อำเภอสทิงพระ จนถึงบริเวณปากรอ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ประมาณ 360 ตารางกิโลเมตร ความลึกประมาณ 2 เมตร มีเกาะมากมาย เช่น เกาะสี่ เกาะห้า เกาะหมาก เกาะนางคำ พื้นที่ส่วนนี้เป็นการผสมผสานของน้ำเค็มและน้ำจืดจึงทำให้มีสภาพเป็นทั้งน้ำจืด และน้ำกร่อย ในช่วงที่เป็นน้ำจืดจะมีพืชปกคลุมโดยทั่วไป

ทะเลสาบตอนล่าง (ทะเลสาบสงขลา)

เป็นส่วนของทะเลสาบตอนนอกสุดที่เชื่อมต่อกับอ่าวไทย มีพื้นที่ประมาณ 182 ตารางกิโลเมตร ความลึกประมาณ 1.5 เมตร ยกเว้นช่องแคบที่ติดต่อกับทะเลอ่าวไทย ซึ่งใช้เป็นช่องเดินเรือมีความลึกประมาณ 12-14 เมตร ทะเลสาบส่วนนี้เป็นบริเวณที่มีน้ำเค็ม แต่บางส่วนในช่วงฤดูฝนจะเป็นน้ำกร่อย และได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้นน้ำลง บริเวณนี้มีการวางเครื่องมือประมงประเภทไซนั่งและโพงพางเกือบทั่วทั้งทะเลสาบ

แนะนำการใช้คู่มือ

ชื่อวงศ์ตามลำดับอนุกรมวิธาน

Family Microhylidae

ชื่อวิทยาศาสตร์

ชื่อไทย

อึ่งอ่างบ้าน

Kaloula pulchra Gray, 1831

Painted Bullfrog

ชื่อไทยอื่นๆ ที่เรียกต่างกันในท้องถิ่น

ชื่อสามัญอังกฤษ

ลักษณะ : .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บรรยายลักษณะเด่นของสิ่งมีชีวิต

แผนที่การกระจายของสิ่งมีชีวิต

นิเวศวิทยา : .....

.....

การแพร่กระจาย : .....

.....

บรรยายข้อมูลถิ่นที่อยู่อาศัย พฤติกรรมเด่น การกินอาหาร ฯ

บรรยายบริเวณที่พบหรือมีรายงานการพบในพื้นที่ทะเลสาบสงขลา

สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

บริเวณทะเลสาบสงขลา

สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก บริเวณทะเลสาบสงขลา

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลาน จัดอยู่ในกลุ่มของสัตว์ที่มีกระดูกสันหลัง (Phylum Chordata) และอยู่ในชั้นของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Class Amphibian) และชั้นของสัตว์เลื้อยคลาน (Class Reptilia) ตามลำดับ ทั้งสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลานนั้นสามารถจำแนกออกจากสัตว์มีกระดูกสันหลังอื่น ได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม นก ได้ง่าย สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลานจะไม่มีขนปกคลุมร่างกาย โดยเฉพาะสัตว์เลื้อยคลานนั้นจะมีเกล็ดเป็นแผ่นแข็งปกคลุมตลอดทั่วร่างกาย จึงทำให้สามารถจำแนกสัตว์เลื้อยคลานออกจากสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ซึ่งมีผิวหนังเรียบลื่นได้อีกชั้นหนึ่ง

จากการศึกษาหลักฐานทางบรรพชีวินพบว่าประมาณ 380-400 ล้านปีก่อน กลุ่มปลาโบราณกลุ่มหนึ่ง ได้มีวิวัฒนาการเพื่อขึ้นมาอาศัยอยู่บนบก ซึ่งในกระบวนการวิวัฒนาการจากรูปแบบการดำรงชีพในน้ำเป็นการดำรงชีพบนแผ่นดิน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของครีบเป็นรยางค์ เปลี่ยนแปลงการหายใจด้วยเหงือกเป็นการหายใจด้วยปอด รวมถึงการหมุนศีรษะได้ และการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของกะโหลกให้มีความเหมาะสมมากขึ้น สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจึงเป็นสิ่งมีชีวิตกลุ่มแรกที่ผ่านการวิวัฒนาการขึ้นมาเป็นสัตว์สี่ขาที่อาศัยบนแผ่นดิน ซึ่งสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่มีอยู่ในปัจจุบันได้แสดงร่องรอยของวิวัฒนาการ เช่น รูปแบบการดำรงชีพของลูกอ๊อด และโครงสร้างของผิวหนังของลูกอ๊อดที่มีชั้นผิวหนัง 2-3 ชั้นและเคลือบด้วยเมือกนั้น ล้วนมีความคล้ายคลึงกับปลาทั้งสิ้น

ในปัจจุบันสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลานมีจำนวนมากกว่า 10,000 ชนิด และมีลักษณะที่หลากหลาย Order Anura (กบ เขียด และคางคก) นับว่าเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยมีความหลากหลายทั้งทางอนุกรมวิธาน นิเวศวิทยา และสามารถดำรงชีพได้ทั้งในน้ำ ริมฝั่ง ไปจนถึงบนแผ่นดิน ส่วน Order Urodela (ซาลาแมนเดอร์) และ Order Apoda (เขียดงู) นั้นยังมีจำนวนชนิดไม่มาก และการแพร่กระจายยังค่อนข้างจำกัด (Porter, 1972; Duellman and Trueb, 1986) สัตว์เลื้อยคลานได้พัฒนาความสามารถในการป้องกันการสูญเสียน้ำได้ดีกว่าสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก จึงจัดเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่บนแผ่นดินอย่างสมบูรณ์ อีกทั้งยังสามารถดำรงชีพอยู่ในถิ่นอาศัยที่มีความหลากหลายมากกว่าสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก รวมไปถึงในสภาพแวดล้อมที่แห้งแล้งอีกด้วย

ภาคใต้ของประเทศไทยตั้งอยู่บนคาบสมุทรมาลายู ที่ซึ่งเป็นบริเวณที่สัตวชาติมีความหลากหลายของชนิด และจัดเป็นพื้นที่ Hot spot อีกด้วย จากการศึกษาถิ่นอาศัยของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลานในประเทศไทยยุคแรกๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1915 จนถึงปัจจุบัน

มีรายงานการพบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจำนวนประมาณ 132 ชนิด และสัตว์เลื้อยคลานจำนวนประมาณ 325 ชนิด ทว่ายังขาดข้อมูลเบื้องต้นในการสำรวจความหลากหลายบนเกาะอยู่อีกมาก

จากการสำรวจและสืบค้นข้อมูลของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลานในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลานั้นพบว่า มีสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 11 ชนิด โดยข้อมูลทั้งหมดมาจากการสำรวจภาคสนาม ซึ่งบริเวณที่พบได้แก่ บริเวณที่มีน้ำขัง เช่น ทุ่งนา หนอง บึง ในส่วนของสัตว์เลื้อยคลานที่พบในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามี 27 ชนิด กลุ่มของงูจะมีจำนวนชนิดมากที่สุดเท่ากับ 20 ชนิด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจภาคสนามและสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร สัตว์ในกลุ่มนี้มีความสำคัญต่อระบบนิเวศไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสัตว์ในกลุ่มๆอื่น ความสำคัญที่ประกอบกันเป็นห่วงโซ่อาหาร ทำให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศ ส่วนการใช้ประโยชน์ของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่เห็นได้ชัดเจนคือการนำไปเป็นอาหาร และใช้ทดลองทางวิทยาศาสตร์ สัตว์เลื้อยคลานจำพวกงูก็ให้ประโยชน์ทางอ้อมโดยการกำจัดหนูจากพื้นที่เกษตรกรรม

ลักษณะที่สามารถใช้จำแนกชนิดของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในเบื้องต้น เฉพาะชนิดที่พบหรือมีรายงานการพบรอบทะเลสาบสงขลานั้นสามารถจำแนกได้ดังนี้

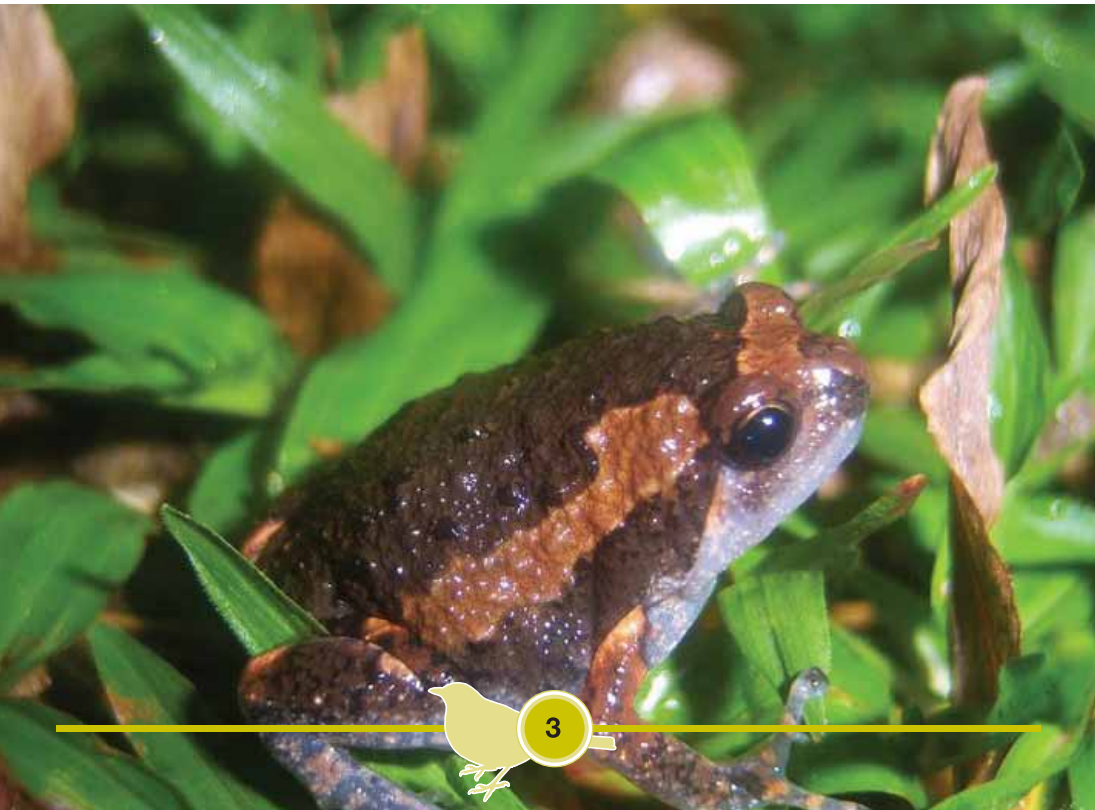

การจำแนกชนิดเบื้องต้นของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบบ่อยในบริเวณทะเลสาบสงขลา

1 ก. ผิวหนังแห้งเป็นตะปุ่มตะป่ำ มีต่อมพิษนูนเห็นได้ชัดเจนหลังตา .....คางคกบ้าน

ข. ผิวหนังเรียบลื่น และเปียกชื้น ไม่มีต่อมพิษหลังตา .....(2)

2 ก. รูปร่างอ้วนป้อม ขาเล็กเรียว .....(3)

ข. รูปร่างผอม เพรียว ปลายจมูกแหลม .....(4)

3 ก. ผิวหนังหนา มีแถบสีเหลืองพาดตามขอบหลัง.....อึ่งอ่างบ้าน

ข. มีขนาดเล็ก ความยาวลำตัวประมาณ 3 เซนติเมตร บนหลังมีลายคล้ายรูปน้ำเต้า หรือรูปนาฬิกาทราย.....อึ่งน้ำเต้า

ค. ขนาดเล็ก มีแถบสีดำเข้ม ใหญ่เต็มทั้งสองข้างลำตัว .....อึ่งข้างดำ

4 ก. ปลายนิ้วบานใหญ่คล้ายจาน .....ปาดบ้าน

ข. ปลายนิ้วเป็นตุ่มกลม .....(5)

5 ก. ตัวสีเขียว มีสันนูนสีครีมพาดตามขอบหลัง .....เขียดจิก

ข. ขนาดเล็ก ลำตัวสีน้ำตาลอมเขียว ผิวหนังด้านหลังเป็นตุ่ม .....เขียดจะนา

ค. ความยาวลำตัวประมาณ 5-10 เซนติเมตร ลำตัวสีน้ำตาล หรือเทาปนเขียว.....(6)

6 ก. ลำตัวสีเทา หรือเขียวมะกอก ด้านหลังมีจุดประสีดำกระจายอยู่ทั่วไป ท้องสีเทา ใต้คางมีขีดยาวสีดำ.....กบนา

ข. ลำตัวสีเขียวมะกอก หรือสีเทา มีจุดแต้มสีน้ำตาลเข้มกระจาย อาจมีแถบสีขาวพาดกลางลำตัวด้านหลัง .....กบหนอง

ค. ลำตัวสีเทา มีจุดประสีดำกระจายทั่วไป .....(7)

7 ก. ท้องจนถึงขาหลังมีจุดประสีดำ พบบริเวณแหล่งน้ำจืดจนถึงป่าชายเลนที่มีน้ำเค็ม .....กบน้ำเค็ม

ข. คล้ายกบน้ำเค็ม แต่ไม่มีจุดประที่ท้อง และมีขนาดใหญ่กว่า ความยาวลำตัวประมาณ 8-12 เซนติเมตร พบเฉพาะในแหล่งน้ำจืดเท่านั้น.....กบรายา

การจำแนกชนิดเบื้องต้นของสัตว์เลื้อยคลานที่พบบ่อยในบริเวณทะเลสาบสงขลา

1 ก. มีขาสี่ขา เห็นได้ชัดเจน .....(2)

ข. ไม่มีขา รูปร่างคล้ายทรงกระบอก ยาว .....(6)

2. ก. มีกระดองหุ้มลำตัว ขอบกระดองด้านล่างมีสีเหลือง ข้างแก้มมีแถบสีเหลืองเห็นชัดเจน .....เต่านา

ข. มีเกล็ดปกคลุมลำตัว .....(3)

3 ก. เกล็ดเล็กละเอียด เดินด้วยขาทั้งสี่ แต่ไม่ยกลำตัวขึ้นจากพื้น .....(4)

ข. เกล็ดเห็นชัดเจน เดินยกลำตัวขึ้นจากพื้น ขาแข็งแรง วิ่งเร็ว .....(5)

4 ก. หางกลมเรียว มีหนามเล็กรอบหาง .....จิ้งจกหางหนาม

ข. หางค่อนข้างแบน ขอบหางและข้างลำตัวมีริ้วคล้ายระบายลูกไม้ .....จิ้งจกหางแบน

ค. หางกลมเรียบ ลำตัวมีจุดสีขาวจางๆ .....จิ้งจกหินสีจาง

5 ก. เกล็ดเรียบ ลื่น เป็นมันวาว รูปร่างอ้วน หางใหญ่ ..... จิ้งเหลนบ้าน

ข. บนลำตัวมีหนามด้านหลังต่อไปจนด้านหลังคอ หางเรียวยาว .....กิ้งก่าคอแดง

6 ก. รูปร่างเพรียวยาว ส่วนหางเรียวเห็นชัดเจน .....(7)

ข. รูปร่างคล้ายทรงกระบอก หัวสั้นทู่ หางกลมสั้น หรือหางแบนคล้ายใบพาย .....(10)

7 ก. ตัวเล็ก ลำตัวมักมีสีเทา น้ำตาล มักพบตามแหล่งน้ำจืด .....(8)

ข. มีหลายขนาด หลายสี มักพบบนบก หรือบนต้นไม้ .....(9)

8 ก. เกล็ดเป็นมันวาว สะท้อนกับแสงเห็นสีรุ้ง .....งูสายรุ้ง

ข. ลำตัวสีเทาอมเขียว ไม่มีลวดลาย .....งูปลิง งูปลา

ค. ลำตัวสีน้ำตาลเข้ม บนหัวด้านปลายปากมีแถบสีเหลืองคล้ายรูป V และบนหัวด้านท้ายทอย มีแถบสีเหลืองคล้ายรูปหัวใจ .....งูหัวกะโหลก

9 ก. ตัวใหญ่ยาว ลำตัวสีเหลือง มีลายสีดำ บนหัวมีขีดสีดำ .....งูเหลือม

ข. ตัวเล็กเพรียวยาว หัวเล็กแหลม ลำตัวสีเขียวมีลายสีดำทั่วทั้งลำตัวและหัว .....งูเขียวลาดอกหมาก

ค. ลำตัวสีน้ำตาล มีลายแต้มสีดำ หลังตามีเส้นสีนวลลากมาจนถึงต้นคอ หัวใหญ่คล้ายรูปสามเหลี่ยม พบบนพื้นดิน .....งูกะปะ

10 ก. หางแบนคล้ายใบพาย มักพบอยู่ในน้ำทะเล .....งูทะเล

ข. เกล็ดลำตัวละเอียดคล้ายตะไบ หางกลมสั้น รูปร่างอ้วนเทอะทะ .....(11)

ค. เกล็ดลำตัวแข็ง หางมีความยาวเท่ากับหัว ท้องสีส้ม .....งูก้นขบ

11 ก. พบในแหล่งน้ำจืด .....งูงวงช้าง

ข. พบในแหล่งน้ำกร่อย หรือน้ำเค็ม สีบนลำตัวพาดสลับ ขาว-ดำ .....งูผ้าขี้ริ้ว

คางคกบ้าน

Duttaphrynus melanostictus (Schneider, 1799)

Black spined Toad

ลักษณะ : คางคกบ้านจัดเป็นคางคกที่มีขนาดใหญ่ปานกลาง ลำตัวสีน้ำตาลหรือสีเทาอมน้ำตาล มีลายเปรอะสีน้ำตาลเข้ม แต่ในช่วงฤดูผสมพันธุ์อาจมีสีเข้มจนเป็นสีน้ำตาลแดงและมีจุดสีแดงกระจายบนหลังเห็นชัดเจนสันแข็งบนหัวเรียงต่อกันเป็นเส้นเดียวกันตั้งแต่ปลายจมูก ผ่านตาด้านบนจนถึงขมับ แผ่นปิดรูหูมีขนาดเกือบเท่าดวงตา ต่อมพิษหลังแผ่นปิดรูหูมีลักษณะนูนใหญ่เห็นได้ชัดเจน ต่อมพิษของคางคกบ้านมีรูปร่างยาวคล้ายเมล็ดถั่วเหลือง ที่ผิวด้านหลังมีตุ่มเล็กคล้ายหนามสีดำ และพบได้ตามลำตัว

นิเวศวิทยา : มักพบบริเวณชุมชน แถบบ้านเรือนของประชาชน น่าแปลกที่คางคกชนิดนี้มักไม่ค่อยพบในป่าที่ไม่ถูกรบกวน ดังนั้นในบางครั้งคางคกบ้านจึงถูกใช้เป็นดัชนีบอกระดับการถูกรบกวนของป่า โดยหากพบคางคกบ้านมาก แสดงว่าพื้นที่บริเวณนั้นมีการสร้างบ้านเรือน และป่าถูกรบกวนมาก

การแพร่กระจาย : พบทั้งบริเวณโดยรอบทะเลสาบทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

อึ่งอ่างบ้าน

***Kaloula pulchra* Gray, 1831**

Painted Bullfrog

ลักษณะ : อึ่งอ่างบ้าน มีรูปร่างอ้วนป้อม ขาทั้งสี่ดูเล็กเรียวเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของลำตัว ตัวเต็มวัยมีความยาวจากปลายจมูกถึงก้นประมาณ 7 เซนติเมตร ปลายจมูกค่อนข้างทู่กลม แผ่นปิดรูหู (tympanum) มีลักษณะเป็นแผ่นกลมอยู่ด้านหลังตา ซึ่งอึ่งอ่างบ้านนั้นเห็นแผ่นปิดรูหูไม่ชัดเจน ลำตัวสีน้ำตาลอ่อนจนถึงสีน้ำตาลเข้ม บนหัวอาจเห็นมีแถบสี เหลืองครีมหรือน้ำตาลอ่อน หรือชมพูพาดขวางระหว่างตา ต่อจากตามีแถบสีเดียวกันตั้งฉากพาดยาวมาตามขอบหลัง ขามีลายพาดสีเข้ม ใต้คางมีสีเขม่า ท้องมีลายเลอะๆ สีม่วงอมดำ

นิเวศวิทยา : มักพบบริเวณชุมชน แถบบ้านเรือนของประชาชน โดยเฉพาะหลังฝนตกใหม่ๆ ในป่าที่ไม่ถูกรบกวนมักไม่ค่อยพบอึ่งอ่างบ้าน บางครั้งจึงถูกใช้เป็นดัชนีบอกระดับการถูกรบกวนของป่าเช่นกัน

การแพร่กระจาย : พบบริเวณโดยรอบทะเลสาบทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

อึ่งข้างดำ

Microhyla heymonsi Vogt, 1911

Dark-sided Chorus Frog

ลักษณะ : อึ่งข้างดำมีลำตัวสีน้ำตาลอมชมพู หรือสีน้ำตาลอมเทา จนถึงสีเทา จากปลายหัวมาทางด้านข้างลำตัวไปจนจรดขอกขา หลังมีแถบสีดำพาด กลางหลังมีเส้นแคบสีจางพาดมาตามแนวสันหลัง 1 เส้น ระหว่างเส้นนี้อาจมีจุดประกบอยู่ข้างละ 1 จุดบริเวณก้น ส่วนทางด้านหน้าของต้นขา ด้านล่างของแข้ง และตีนจะมีสีดำ ขาหลังมีลายพาดสีเข้ม ท้องสีขาวอึ่งข้างดำมีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษว่า chorus ซึ่งแปลว่า คณะขับร้องหมู่ เนื่องจากมักพบอึ่งข้างดำอยู่ด้วยกันเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะในฤดูผสมพันธุ์ประมาณต้นฤดูฝน แล้วตัวผู้ทุกตัวจะส่งเสียงร้องแข่งกันเป็นการเกี้ยวพาราสีตัวเมีย โดยตัวเมียจะเลือกตัวผู้ที่มีเสียงร้องดังกังวาน

นิเวศวิทยา : พบทั่วไปทั้งตามบริเวณบ้านเรือนในชุมชน และมักพบในป่าที่มีการแพ้วถางเพื่อทำสวนไร่ จะสามารถพบได้มากกว่าป่าที่ยังไม่ถูกรบกวน

การแพร่กระจาย : พบทั้งบริเวณทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

กบน้ำเค็ม

Fejervarya cancrivora (Gravenhorst, 1829)

Mangrove Frog

ลักษณะ : กบน้ำเค็มเป็นกบที่มีขนาดลำตัวไม่ใหญ่มาก ความยาวจากปลายจมูกจนถึงก้นประมาณ 5-7 เซนติเมตร ลำตัวจะมีสีเทาหรือสีเทาอมน้ำตาล คล้ายสีของดินโคลน ด้านหลังและขาเต็มไปด้วยจุดเปรอะสีเทาดำ หรือสีน้ำตาลเข้ม ด้านท้องสีครีมกบน้ำเค็มมีความสามารถในการทนความเค็มสูงกว่ากบชนิดอื่น

นิเวศวิทยา : จึงพบแพร่กระจายอยู่ตามชายฝั่งทะเล หรือบริเวณใกล้ทะเลที่เป็นน้ำกร่อยในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอาจพบกบน้ำเค็มอาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำจืดใกล้ชายฝั่ง หรือในท้องนา ลูกอ๊อดของกบน้ำเค็มนี้มักพบในแหล่งน้ำจืดเข้ามาในแผ่นดิน

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลสาบกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

กบหนอง

Fejervarya limnocharis (Gravenhorst, 1829)

Field Frog, Asian Grass Frog

ลักษณะ : รูปร่างป้อม ตัวเต็มวัยมีความยาวลำตัวประมาณ 6 เซนติเมตร ส่วนหัวมีความยาวมากกว่าความกว้าง ปลายจมูกโค้งมน แผ่นปิดรูหูมีขนาดเท่ากับสามในสี่ส่วนของเส้นผ่านศูนย์กลางตา ลำตัวมีสีเขียวมะกอก หรือสีเขียวอมเทา หรือสีเทา ด้านหลังมีจุดสีน้ำตาลเข้มขนาดใหญ่กระจายอยู่ทั่วไป ขอบปากบนและล่างมีแถบสีเข้ม บางตัวอาจจะมีเส้นพาดกลางตัวด้านหลัง ท้องสีขาวครีม

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่ตามพื้นที่เปิดโล่ง เช่น ที่ราบในพื้นที่เกษตรกรรม นาข้าว และสามารถพบได้ตามแหล่งน้ำทั้งแหล่งน้ำถาวร เช่น หนอง บึง หรือแหล่งน้ำชั่วคราว เช่น แอ่งน้ำขังในฤดูฝน และสนามหญ้าตามบ้านเรือน

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

กบรายา

Fejervarya raja (Smith, 1930)

Rajah Frog

ลักษณะ : กบรายามีลักษณะคล้ายกับกบน้ำเค็มมาก กบรายามีลำตัวสีน้ำตาลหรือน้ำตาลอมเทาเข้ม มีจุดขนาดใหญ่สีดำกระจายประปราย ตัวผู้ไม่มีถุงขยายเสียงที่ใต้คาง

นิเวศวิทยา : อาศัยในแหล่งน้ำจืดใกล้กับบริเวณที่มีน้ำกร่อยในทะเลสาบสงขลา แต่ไม่พบในแหล่งน้ำกร่อยหรือน้ำเค็ม มักพบตามแหล่งน้ำในที่ราบ บริเวณนาข้าว กบรายานี้พบครั้งแรกเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1962 โดย Dr. Edward Taylor ได้ตัวอย่างกบชนิดนี้มาจากบริเวณทะเลสาบสงขลา และมีรายงานการพบที่พรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาสและที่รัฐกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย แต่คาดว่ารายงานที่พบกบน้ำเค็มในประเทศมาเลเซียบางแห่งนั้น อาจจะเป็นกบรายา แต่มีการจำแนกผิดพลาดได้

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบสงขลาส่วนที่เป็นน้ำจืด และรอบนอกของป่าพรุ ได้แก่ บริเวณโดยรอบของทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

กบนา

Hoplobatrachus rugulosus (Wiegmann, 1834)

Chinese Edible Frog, Rugoes Frog

ลักษณะ : ลำตัวสีเขียวมะกอกอมน้ำตาล หลังและสีข้างมีจุดสีดำจางๆ กระจายอยู่ทั่วไป ท้องสีเทา ใต้คางมีลายขีดยาวๆ สีดำ

นิเวศวิทยา : พบทั่วไปตามแหล่งน้ำจืดในที่ราบลุ่ม เช่น หนอง บึง คู คลอง นาข้าว และแหล่งน้ำในป่าไม้ ลูกอ๊อดมักพบในแหล่งน้ำนิ่ง หรือแอ่งน้ำขัง มีแพร่กระจายตั้งแต่ประเทศจีนจนถึงประเทศไทย ไม่พบในธรรมชาติตั้งแต่ประเทศมาเลเซียลงไป แต่ถูกนำไปเลี้ยงในเชิงเศรษฐกิจ และหลุดออกสู่ธรรมชาติ เช่นที่ ซาบาร์ บอร์เนียว ประเทศมาเลเซีย และในประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น เนื่องจากกบนาเป็นผู้ล่า โดยมันจะกินกบชนิดอื่นเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

เขียดจะนา

Occidozyga lima (Gravenhorst, 1829)
Common Paddle Frog

ลักษณะ : เป็นกบขนาดเล็ก ความยาวลำตัวประมาณ 3 เซนติเมตร ลำตัวมีสีน้ำตาลอมเขียว บางตัวมีเส้นกลางหลังสีจางๆ ขอบนอกของต้นขาไปถึงก้นมีแถบสีดำ ผิวหนังตามลำตัวด้านบนเต็มไปด้วยตุ่มขนาดต่างๆกัน ที่คอและท้องมีตุ่มขนาดใหญ่แบนเรียงต่อกันเหมือนแผ่นกระเบื้อง เท้าหลังมีผังผืดเต็มฝ่าเท้า ตำแหน่งของตาค่อนไปทางด้านบนของหัว

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่ตามที่ราบทั่วไปตามแหล่งน้ำจืด เช่น หนอง บึง คู คลอง และนาข้าง น้ำท่วม พบการแพร่กระจายตั้งแต่ประเทศจีนตอนใต้และพบในทุกภาคของประเทศไทย จนถึงเกาะชวา

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

เขียดจิก
เขียดบัว

Hylarana erythraea (Schlegel, 1837)
Green-backed Frog

ลักษณะ : ลำตัวสีเขียวสดแล้วจางลงทางด้านก้น จนเป็นสีน้ำตาลอ่อน สันต่อมนูนที่ขอบหลังมีสีเหลือง ขอบปากสีขาว ขาสีเหลืองอมแดงหรือสีน้ำตาลอมแดง ไม่มีลายพาด ท้องสีขาว ตัวผู้มีขนาดประมาณ 31-45 มิลลิเมตร ตัวเมียมีขนาดใหญ่ได้ถึง 75 มิลลิเมตร

นิเวศวิทยา : มีแหล่งอาศัยหลายแบบ เช่น ตามบริเวณบ้านเรือน พื้นที่เกษตรกรรมทุ่งนา บึง และหนองน้ำ มักพบเกาะบนในบัวหรือพืชน้ำที่ลอยอยู่ในบริเวณน้ำขัง หรือตามพืชริมลำธาร

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

ปาดบ้าน

Polypedates leucomystax (Gravenhorst, 1829)

Common Treefrog

ลักษณะ : เป็นปาดที่มีขนาดกลางถึงใหญ่ ส่วนหัวแบนกว้าง ลำตัวสีเทาหรือสีน้ำตาลอมเหลือง กลางหลังมีจุดหรือแต้มสีเข้มหรือมีขีดยาว 4 เส้นขนานกัน ขามีลายพาดสีเข้ม แผ่นปิดหูเห็นชัดเจน ปลายนิ้วแผ่ออกเป็นแผ่นกลมคล้ายจานขนาดใหญ่

นิเวศวิทยา : พบได้ทั่วไป ตามแอ่งน้ำขัง ต้นไม้ และพุ่มไม้ รวมถึงพื้นที่ริมลำธารและตามบ้านเรือนในชุมชน และแนวขอบป่าที่ติดกับป่าปฐมภูมิ

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

เต่านา

Malayemys subtrijuga (Schlegel & Müller, 1844)

Rice-field Terrapin

ภาพจาก : Snakes and other reptiles of Thailand and South-eat asia (1998)

ลักษณะ : เต่านาเป็นเต่ามีขนาดเล็ก กระดองเป็นสีน้ำตาลอ่อน ส่วนหัวเป็นสีน้ำตาลเข้มจนถึงมีสีดำ มีแถบสีขาวเป็นเส้นใหญ่ลากจากจมูกผ่านเหนือตา และจากปากผ่านใต้ตา ไปจนถึงลำคอ มีลายเส้นประสีขาวที่แก้ม ผิวหนังทั่วไปและขามีสีเทาดำ ด้านบนของกระดองมีลักษณะเป็นสัน 3 สันเล็กๆ ขนานกัน ขอบของรอยต่อระหว่างกระดองหลังกับกระดองท้องเป็นสีเหลือง ปัจจุบันอาจพบเห็นได้ยาก เนื่องจากแหล่งน้ำในธรรมชาติถูกทำลาย และเต่านาส่วนมากมักถูกบริโภค

นิเวศวิทยา : พบตามแถบทุ่งนา จะกินพวกปู กุ้งและปลาตัวเล็กๆ เป็นอาหาร แต่ส่วนมากแล้วจะกินหอยเป็นอาหาร เมื่อตกใจมักเก็บหัว หาง และเท้าเข้าไปในกระดอง

การแพร่กระจาย : พบตามแหล่งน้ำจืดทั่วไป บริเวณรอบทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลางฝั่งตะวันออก แต่ปัจจุบันอาจพบเห็นได้ยาก เนื่องจากแหล่งน้ำในธรรมชาติถูกทำลาย และเต่านาส่วนมากมักถูกบริโภค

จิ้งจกบ้าน
จิ้งจกหางแบน

Cosymbotus platyurus (Schneider, 1792)
Common Frilly Gecko

ลักษณะ : ลำตัวค่อนข้างแบนราบ โคนหางค่อนข้างพองโตส่วนหางแผ่แบน ขอบทั้งสองข้างหางจะแผ่ออกและมีริ้วเล็กตลอดทั้งหาง นิ้วเท้าค่อนข้างสั้น มีพังผืดที่โคนนิ้วและบริเวณข้างลำตัวจะกระฉับกระเฉงทั้งกลางวันและกลางคืน สีจะเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่ทั้งตามต้นไม้ในป่าโปร่ง และบ้านเรือน ชุมชนทั่วไป ส่วนใหญ่หากินเวลากลางคืน กินแมลงเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

จิ้งจกหินสีจาง

***Gehyra mutilate* (Weigmann,1835)**

Four-clawed Gecko

ภาพโดย : อริยา เดชธราดล

ลักษณะ : ลำตัวค่อนข้างแบน ลำตัวสีน้ำตาลอ่อน ตัวค่อนข้างใส นิ้วตีนอ้วนและสั้น มีผังพืดยืดระหว่างนิ้วแต่ผังพืดบริเวณหัวแม่เท้าและนิ้วชี้ มีขนาดกว้างบริเวณอื่นๆ หางค่อนข้างกลม และหลุดง่าย มีห้านิ้วแต่จะมีเล็บจำนวน 4 เล็บ

นิเวศวิทยา : พบในเขตบ้านเรือน หากินเวลากลางคืน อาหารที่กินส่วนใหญ่เป็นพวกแมลง

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

จิ้งจกบ้าน
จิ้งจกหางหนาม จักกิ้ม

Hemidacctylus frenatus **(Dumeril & Bibron,1836)**

Spiny-tailed House Gecko

ลักษณะ : เกล็ดละเอียด ผิวหนังเรียบ ปลายนิ้วเท้าแผ่แบน เห็นเล็บชัดเจน หางมีหนามเล็กๆ ยื่นออกมารอบหาง ขนาดของหนามจะเล็กลงเรื่อยๆ จนสุดปลายหาง ลำตัวสีน้ำตาลแกมเทา ใต้ลำตัวมีสีเหลืองอ่อน

นิเวศวิทยา : พบได้บ่อยตามบ้านเรือน ต้นไม้ในพื้นที่เกษตรกรรม กินแมลงบริเวณลำต้นของต้นไม้หรือสิ่งก่อสร้าง หากินช่วงเวลากลางคืน ช่วงกลางวันมักจะหลบซ่อนตัว

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

กิ้งก่าหัวแดง
กิ้งก่ารั้ว กะปอม

Calotes versicolor (Daudin, 1802)
Changeable lizard

ลักษณะ : เป็นกิ้งก่าที่มีลักษณะหนามสองอันบนบริเวณช่องหูเป็นเอกลักษณ์ ไม่มีหนามบริเวณหลังตา ไม่มีส่วนที่พับทบกันบริเวณบ่า ตัวผู้จะมีขนาดใหญ่กว่าตัวเมีย แก้มพองและแข็งแรง สามารถเปลี่ยนสีได้อย่างรวดเร็ว ส่วนมากลำตัวจะมีสีน้ำตาล ในช่วงผสมพันธุ์ตัวผู้จะมีหัวสีแดงและมีจุดสีดำบริเวณคอ

นิเวศวิทยา : พบหากินแมลงขนาดเล็กตามต้นไม้หรือ กินไส้เดือน หากินในเวลากลางวัน ช่วงกลางคืน จะเกาะนอนบริเวณลำต้นหรือกิ่งไม้

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

จิ้งเหลนบ้าน
ขี้โก้ะ จักเล้อ

Mabuya multifasciata (Kuhl, 1820)
Common Sun Skink

ลักษณะ : รูปร่างยาวเพรียวหางยาว เกล็ดมันวาว ลำตัวมีสีน้ำตาลอมส้ม ด้านข้างของลำตัวจะมีแถบสีน้ำตาลเข้มจนถึงสีดำ ท้องมีสีขาวหรือขาวแกมเหลือง ลำตัวหนา หางยาว เกล็ดบริเวณหัวจะมีขนาดใหญ่กว่าเกล็ดบริเวณลำตัว เป็นจิ้งเหลนที่พบได้บ่อยบริเวณบ้านเรือน

นิเวศวิทยา : ส่วนใหญ่หากินกลางวัน ทั้งนี้จะหากินและอาศัยบริเวณพื้นดิน อาหารส่วนมากจะเป็นพวกแมลง

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

งูก้นขบ

Cylindrophis ruffus (Laurenti, 1768)
Red-tailed Pipe Snake

ภาพโดย : อริยา เดชธราดล

ลักษณะ : รูปร่างลำตัวเป็นทรงกระบอกยาว สีดำถึงม่วงดำ ท้องมีแถบสีขาวพาด หางมีขนาดค่อนข้างใหญ่เท่าๆ กับส่วนหัวและมีลำตัวเป็นทรงกระบอกยาวทั้งตัว บริเวณใต้หางจะมีสีส้มสด

นิเวศวิทยา : เมื่อตกใจจะทำตัวให้แบน แล้วชูส่วนหางม้วนงอให้เห็นสีแดงๆ บริเวณใต้หางเพื่อขู่ศัตรู อาหารของพวกมันได้แก่ หนอน งูตัวเล็กๆ ตัวอ่อนของแมลง

การแพร่กระจาย : พบบริเวณทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

งูเหลือม

Python reticulatus (Fitzinger, 1843)

Reticulated Python

ลักษณะ : ปลายหัวทู่ ตัวเต็มวัยมีขนาดลำตัวใหญ่ยาว ลำตัวมีสีเหลือง หรือน้ำตาลอ่อน มีลายสีเหลืองเข้ม ขอบสีดำ บนหัวมีเส้นสีดำจากปลายจมูกพาดผ่านหัวไปสิ้นสุดที่ท้ายทอย และมีเส้นสีดำพาดจากหางตามายังมุมปากทั้งสองข้าง ด้านท้องมีสีอ่อนกว่าลำตัว จะเห็นช่องเล็กๆ เรียงกัน บริเวณด้านบนของริมฝีปาก ใช้ช่วยล่าเหยื่อในเวลากลางคืน โดยจับอุณหภูมิของเหยื่อ

นิเวศวิทยา : หากินกลางคืน อาหาร เช่น นก ปลา และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม

การแพร่กระจาย : มักพบบริเวณฝั่งตะวันตกของทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และบริเวณทะเลสาบตอนล่าง

งูงวงช้าง

Acrochordus javanicus **(Hornstedt, 1787)**

Javan File Snake

ภาพจาก: Wolfgang Wuster (1998)

ลักษณะ : ลำตัวดูเหมือนงวงช้างลำตัวนุ่มนิ่ม หนังย่นได้มาก สามารถพับงอตัวได้ดี ส่วนหัวมีขนาดเล็กและค่อนค่อนข้างแบน ปลายจมูกทู่ป้าน ลำตัวอ้วน มีสีเทาดำ หรือสีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลอมเขียวเข้ม อาจเห็นลายแต้มเปรอะสีน้ำตาลเข้มหรือสีดำ สีด้านท้องอ่อนกว่าลำตัว เกล็ดที่หนังมีลักษณะเป็นตุ่ม เล็กและถี่มาก ที่ท้องมีเกล็ดเหมือนลำตัว หางเรียวยาว เนื่องจากเป็นงูที่อาศัยอยู่ในน้ำตลอดชีวิต จึงไม่สามารถเลื้อยบนพื้นดิน มีแนวโน้มลดจำนวนลงเรื่อยๆ

นิเวศวิทยา : ออกลูกเป็นตัว อาศัยในน้ำ หากินเวลากลางคืน เคลื่อนที่ในน้ำได้ดี แต่เมื่อถูกจับมาวางไว้บนบกจะนิ่งหรือทำอาการแกล้งตาย

การแพร่กระจาย : พบบริเวณทะเลน้อย ในบริเวณน้ำตื้น และมีแนวโน้มลดจำนวนลงเรื่อยๆ

งูผ้าขี้ริ้ว
งูม้าลาย

Acrochordus granulatus (Schneider, 1799)
Granular File Snake

ลักษณะ : รูปร่างอ้วน หัวเล็ก ไม่เห็นรอยคอดที่คอ ช่วงท้องใหญ่ หางกลมเรียวเล็กและสั้น ตัวเป็นลายสีเทาดำสลับกับสีขาว เกล็ดลำตัวและเกล็ดท้องมีรูปร่างเหมือนกัน เกล็ดท้องแนวกลางลำตัวจะนูนขึ้นตลอดความยาวลำตัวคล้ายแนวตะเข็บผ้า เกล็ดเล็กละเอียด จับแล้วรู้สึกสากเหมือนตะไบ สามารถพับงอตัวได้ดี ขณะเป็นลูกงูจะมีลายสีขาวและดำเข้มตัดกันชัดเจน และเมื่อโตเต็มวัยสีดำจางลง และสีขาวอาจเปลี่ยนเป็นสีเหลืองนวล

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่บริเวณปากแม่น้ำที่เป็นน้ำกร่อยพื้นท้องน้ำเป็นเลน กินปลาขนาดเล็กเป็นอาหารมีการปรับตัวในสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นน้ำได้ดี เคลื่อนที่ได้ดีในน้ำ แต่เคลื่อนที่ได้ไม่ค่อยดีเมื่ออยู่บนบก หากินเวลากลางคืน

การแพร่กระจาย : พบบริเวณชายฝั่งทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

งูสายรุ้ง
งูปลา

Enhydris enhydris **(Schneider, 1799)**
Rainbow Water Snake

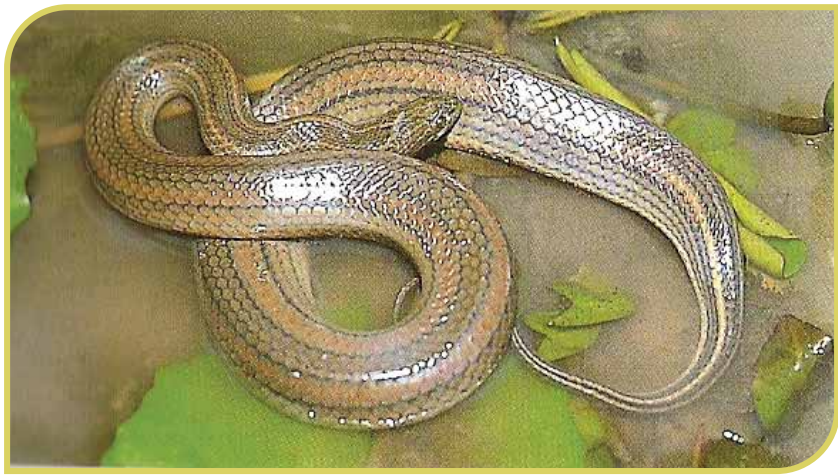

ภาพจาก: Snakes and other reptiles of Thailand and South-eat asia (1998)

ลักษณะ : ส่วนหัวเล็กกว่าตัวมาก ลำตัวอ้วนกลม เกล็ดเรียบเป็นมัน สีเทาหรือเขียวมะกอก ด้านบนมีแถบสีน้ำตาลอ่อนคร่อมแนวสันหลัง แถบสีอ่อนกระจายโดยมีเส้นบางๆสีดำแต่ละข้าง เกล็ดท้องมีสีขาวอมเหลือง เกล็ดเป็นเงาเมื่อมีแสงมากระทบจะมองดูเป็นสีรุ้ง ตาค่อนไปทางด้านบนของหัว

นิเวศวิทยา : เป็นงูน้ำ ซึ่งมักพบในแหล่งน้ำนิ่งและค่อนข้างตื้น หากินกลางวัน ออกลูกเป็นตัว กินปลาเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : พบตามแหล่งน้ำจืดทั่วไป บริเวณทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

งูปลิง
งูน้ำ

Enhydris plumbea (Boie, 1827)
Plumbeous Water Snake

ลักษณะ : ลำตัวเป็นรูปทรงกระบอก สั้น และอ้วนล่ำลำตัวสีเทาอมเขียว หรือมีสีเทา และเปลี่ยนเป็นสีเหลืองทันทีที่บริเวณสีข้างด้านท้องมีสีขาวขุ่นหรือเหลืองซีด มีจุดสีดำอยู่ตรงกลางใต้หางมีเส้นสีดำอยู่ตรงกลาง ส่วนที่ยื่นออกมาข้างหน้ากลมกว้าง ส่วนหัวไม่ชัดเจน เกล็ดเรียบ ตาค่อนไปทางด้านบนของหัว

นิเวศวิทยา : อาศัยในน้ำจืด ซึ่งเป็นแอ่งน้ำนิ่ง อาหารเป็นพวกปลาและกบ

การแพร่กระจาย : พบในแหล่งน้ำบริเวณทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

งูหัวกะโหลก งูเหลือมอ้อ งูเหลือมน้ำ

Homalopsis buccata (Linnaeus, 1758)

Puff-faced Water Snake

ลักษณะ : ลำตัวยาวประมาณ 1 เมตร หัวใหญ่และกว้าง ลำตัวอ้วนล่ำและเป็นรูปทรงระบอก เกล็ดสาก ส่วนหัวมีแถบรูป V ที่ปลายจมูก ลำตัวสีน้ำตาลแดง มีแถบสีเหลืองพาดตามขวางของลำตัว แต่เมื่อตัวเต็มวัยแถบสีเหลืองจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเทา ท้องสีขาวและมีจุดเล็กๆ สีดำ หากินกลางคืน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในน้ำ

นิเวศวิทยา : หากินกลางคืน อาศัยอยู่ในน้ำตื้นๆ และพื้นที่เกษตรกรรม

การแพร่กระจาย : อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำจืดทั่วไป บริเวณทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

งูเขียวลายดอกหมาก
งูเขียวพระอินทร์

Chrysopelea ornata **(Shaw, 1802)**
Golden Tree Snake

ลักษณะ : หัวสีเขียวมีแต้มสีดำ เกล็ดที่คางและเหนือริมฝีปากมีสีเหลืองครีม เกล็ดบริเวณลำตัวเรียบสีเขียวอมเหลืองขอบมีสีดำ บางเกล็ดมีสีดำ ทำให้เกิดลายขวาง ด้านท้องมีสีเขียวและมีจุดสีดำต่อกับร่องข้างลำตัว

นิเวศวิทยา : หากินทั้งกลางวันและกลางคืน บ่อยครั้งที่พบในบ้านเรือน โดยมักกินจิ้งจกเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : บริเวณโดยรอบของทะเลน้อย

งูสายม่านพระอินทร์
งูสายพาน

Dendrelaphis pictus (Gmelin, 1789)
Common Bronzeback

ลักษณะ : หัวและด้านบนของลำตัวมีสีทองแดง มีลายแถบสีดำพาดผ่าน ตา คอ เกล็ดสองแถวแรกบนตัวมีสีเหลืองครีมข้างหัวและคางมีสีขาว หากไปรบกวนมันจะพองตัวทำให้เห็นขอบเกล็ดสีฟ้าที่อยู่ด้านในเพื่อให้ศัตรูตกใจกลัว

นิเวศวิทยา : หากินตอนกลางวัน โดยส่วนใหญ่หากินบนต้นไม้

การแพร่กระจาย : ส่วนมากพบบริเวณฝั่งตะวันออกของทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

งูลายสอธรรมดา
งูลายสอสวน

Xenochrophis flavipunctatus (Hallowel, 1860)
Common Keelback

ภาพโดย : ปิยะวัฒน์ สุขบางนพ

ลักษณะ : หัวมีลักษณะกลมรี ตาใหญ่ ลำตัวป้อมมีสีเขียวอมเทา ด้านข้างของหัวมีเส้นสีดำจากด้านล่างของตาลงไปยังขอบปากด้านบน และมีเส้นสีดำอีกหนึ่งเส้นพาดจากทางท้ายตาลงไปยังมุมขากรรไกร บริเวณขากรรไกรจะมีเส้นสีดำที่ลากผ่านไปจนถึงท้ายทอย ด้านบนของลำตัวจะมีจุดประสีน้ำตาลเข้มจนถึงดำกระจายทั่วๆ ด้านท้องจะมีสีขาว

นิเวศวิทยา : หากินเวลากลางวัน อาศัยอยู่บริเวณใกล้แหล่งน้ำ อาหารเป็นพวกกบ ปลา และหนู

การแพร่กระจาย : พบตามแหล่งน้ำจืดทั่วไป บริเวณทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

งูกะปะ
งูปะ

Calloselasma rhodostoma (Boie, 1827)
Malayan Pit Viper

ลักษณะ : หัวมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม คอเล็กกว่าส่วนที่มีเหลี่ยม ลำตัวป้อม ค่อนข้างสั้น มีเกล็ดด้านท้องกว้าง หางค่อนข้างสั้น มีลักษณะลำตัวบนแนวสันหลังมองดูคล้ายสามเหลี่ยม ลำตัวมีสีน้ำตาล มีลายลักษณะคล้ายรูปสามเหลี่ยมสีน้ำตาลเข้มจนถึงดำ มีอวัยวะรับสัมผัสอุณหภูมิอยู่บริเวณใกล้ตาโดยใช้ในการหาเหยื่อ เป็นงูพิษ มีพิษในกลุ่มที่ลายระบบโลหิต (Hematotoxin) ซึ่งทำให้มีเลือดออกจากแผลมาก มีจุดเลือดออกตามตัว ปัสสาวะเป็นเลือด อาเจียนเป็นเลือด อาจทำให้ผู้ที่โดนงูกัดเสียชีวิตได้

นิเวศวิทยา : หากินกลางคืน โดยขดตัวบนพื้นดิน ใต้ใบไม้ซึ่งมีสีกลมกลืนกับตัว

การแพร่กระจาย : พบทั่วไปรอบทะเลสาบสงขลา บริเวณทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง ปัจจุบันกลายเป็นงูที่พบเห็นยาก

นก
ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

นก ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

นกเป็นสัตว์มีกระดูกสันหลัง (Phylum Chordata) ในชั้นสัตว์ปีก (Class Aves) มีขนแบบ feather ปกคลุมร่างกาย ซึ่งขนแบบนี้พบในนกเท่านั้น ขนนกเป็นส่วนปกคลุมร่างกายที่มีวิวัฒนาการขั้นต่อมาจากเกล็ดของสัตว์เลื้อยคลาน (กำพล, 2539; Regal, 1975) ต้นสายพันธุ์ของนกอาจจะเป็นสัตว์เลื้อยคลานพวก Archosaurs และสัตว์เลื้อยคลานที่บินได้คือ Pterosaurs ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างนกและสัตว์เลื้อยคลาน คือความสามารถในการปรับตัวของนกเพื่อการบินและการควบคุมอุณหภูมิของร่างกาย ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ต้องอาศัยสิ่งปกคลุมร่างกายที่เป็นโครงสร้างของแบบขนนก ไม่ใช่แบบเกล็ดของสัตว์เลื้อยคลาน (กำพล, 2539)

นกเป็นสัตว์ที่พบได้ทั่วไปในภูมิภาคของโลก มีความหลากหลายของชนิดสูง ซึ่งขณะนี้ทั่วโลกประมาณ 16,000 ชนิด (กำพล, 2539) ประเทศไทยมีนกที่สำรวจพบครั้งล่าสุดทั้งหมด 986 ชนิด (จารุจินต์ และคณะ, 2550) นกแต่ละชนิดมีความสามารถในการปรับตัวให้อยู่ในสภาพธรรมชาติที่หลากหลายแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นบนภูเขาสูง ป่าลักษณะต่าง ๆ ไปจนถึงพื้นที่ชุ่มน้ำ แม้กระทั่งแหล่งชุมชนใกล้บ้านเรือน นกเป็นทรัพยากรชีวภาพชนิดหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ช่วยให้ระบบนิเวศดำเนินไปได้อย่างสมดุล ไม่ว่าจะเป็นนกกินน้ำหวานมีส่วนในการช่วยผสมเกสรดอกไม้ นกกินผลไม้ช่วยกระจายและแพร่พันธุ์พืชจากการถ่ายมูลให้ไปงอกงามตามที่ต่างๆ นกกินแมลงและล่าสัตว์อื่นเป็นอาหารช่วยกำจัดศัตรูพืช และนกกินซากสัตว์ ช่วยกำจัดซากก่อนที่จะเน่าเปื่อยจนกลายเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค นกจึงเป็นตัวบ่งชี้ได้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมก็บ่งบอกถึงชนิดพันธุ์นกที่สามารถพบได้เช่นกัน เช่น นกกระจอก นกเอี้ยง เป็นนกที่มีความสามารถปรับตัวได้ดี แม้สภาพแวดล้อมจะมีการเปลี่ยนแปลง เราจึงพบนกเหล่านี้ได้ทั่วไป ขณะเดียวกัน นกเงือกเป็นตัวชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า เนื่องจากอาศัยเฉพาะในป่าดงดิบที่สมบูรณ์เท่านั้น ซึ่งหากป่าดงดิบถูกทำลายจนหมดสิ้นไป นกเงือกก็ต้องสูญพันธุ์ไปด้วย (www.bcst.or.th)

รูปร่างภายนอกต่าง ๆ ของนกอาจพิจารณาแบ่งได้เป็นส่วนดังต่อไปนี้คือ ส่วนหัว ส่วนคอ ลำตัว ปีกหรือระยางค์หน้า ขาหรือระยางค์หลัง และหาง (กำพล, 2539) ลักษณะรูปร่างของนกเป็นผลจากวิวัฒนาการโดยการคัดเลือกตามธรรมชาติ นกรูปร่างต่าง ๆ กัน อาศัยอยู่ได้ในพื้นที่ต่าง ๆ กัน อย่างเช่นนกน้ำที่มีการปรับตัวเพื่อให้มันดำรงชีพได้ที่ผิวน้ำและใต้น้ำ โดยทั่วไปการปรับตัวของปากนกแบบต่าง ๆ เป็นไปเพื่อการหาอาหาร การปรับตัวของรูปร่างก็เพื่อเกาะบนพื้น ผิวต่าง ๆ กันก็เพื่อเดินบนพื้นดิน เป็นต้น

การสำรวจนกบริเวณทะเลสาบสงขลามีรายงานทางวิชาการออกมาไม่มากนัก แม้ว่าจะมีแหล่งดูนกน้ำที่สำคัญและมีชื่อเสียงได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าคูขุด ในปี พ.ศ. 2521 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้สำรวจพบนกในพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อยอย่างน้อย 187 ชนิด และจากการสำรวจพบนกเพิ่มขึ้น เป็น 211 ชนิด โดยเป็นนกประจำถิ่น 120 ชนิดและเป็นนกอพยพ 91 ชนิด จากรายงานสถานภาพของนกพบว่ามีนกที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มจะสูญพันธุ์ (vulnerable) 2 ชนิด คือ นกตะกรุม (*Leptoptilos javanicus*) และนกฟินฟุท (*Heliopais personatus*) อยู่ในสถานภาพที่ใกล้ถูกคุกคาม (near threatened) 12 ชนิด และอยู่ในสถานภาพน่ากังวลน้อยที่สุดมี 197 ชนิด จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบริเวณทะเลสาบสงขลา โดยเฉพาะเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยเป็นแหล่งอาศัยพักพิง รวมทั้งเป็นแหล่งอาหารและขยายพันธุ์ของบรรดานกน้ำทั้งนกประจำถิ่นและนกน้ำอพยพ โดยพบมีนกน้ำมาชุมนุมรวมกันจำนวนมากกว่า 20,000 ตัว (สมาคมอนุรักษ์นก และธรรมชาติแห่งประเทศไทย, 2550) นอกจากนี้พื้นที่ชุ่มน้ำควนขี้เสียน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทะเลน้อย ยังเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่แรกที่ประเทศไทยเสนอชื่อเพื่อเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุมน้ำ (Ramsar site) ดังนั้นทะเลสาบสงขลาก็น่าจะเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างการอนุรักษ์ และกิจกรรมดูนกให้แก่คนรุ่นหลัง

นกเป็ดผีเล็ก นกเป็ดผี

Tachybaptus ruficollis (Pallas, 1764)

Little Grebe

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน รูปร่างทั่วไปคล้ายเป็ด แต่มีขนาดเล็กกว่า ปากเล็กและแหลมไม่เหมือนเป็ดทั่วไป ปีกสั้นและกลม หางสั้นมาก ขนตามลำตัวละเอียดอ่อน ในช่วงฤดูผสมพันธุ์ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลแกมเทา ลำตัวด้านล่างสีจางกว่าและค่อนข้างออกทางสีขาว มุมปากสีเหลือง

นิเวศวิทยา : อาศัยและหากินตามแหล่งน้ำจืด แต่อาจพบได้ในน้ำกร่อย อาหาร ได้แก่ แมลง บางครั้งกินพืชและสาหร่ายเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกาน้ำเล็ก

Phalacrocorax niger (Vieillot, 1817)
Little Cormorant

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดกลาง ปากสีดำ มีถุงใต้คางสีขาว คอยาวปานกลาง ปลายปีกมน หางยาวปานกลาง ปลายหางมน ขาค่อนข้างสั้น ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน ขนปกคลุมร่างกายสีดำ ขนปกคลุมปีกสีเทาเข้มถึงดำ ช่วงฤดูผสมพันธุ์ถุงใต้คางสีน้ำตาลเข้ม มีขนขาวขึ้นแซมบริเวณลำตัวด้านบนและหัวด้านข้าง

นิเวศวิทยา : อาศัยเป็นกลุ่ม กินปลาเป็นอาหาร หาอาหารโดย ว่ายน้ำหรือดำน้ำ แล้วจับปลาด้วยปาก เมื่อได้ปลาแล้วจะขึ้นมาเหนือน้ำ จัดตัวปลาให้หันหัวเข้าในลำคอ แล้วกลืนเข้าไปทั้งตัว แล้วว่ายหรือดำน้ำหาปลาต่อไปอีก เมื่ออิ่มมันจะขึ้นมาเกาะบนตอหรือกิ่งไม้ตามชายน้ำผึ่งแดดและไซร้ขน

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกระสานวล

Ardea cinerea Linnaeus, 1758

Grey Heron

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดใหญ่มาก ปากตรงยาว ปลายปากแหลม หัวค่อนข้างเล็ก คอยาวมาก ปีกยาว หางค่อนข้างสั้น ปลายปีกมน ขายาวมาก นิ้วค่อนข้างยาว ทั้งสองเพศมีลักษณะสีเหมือนกัน คือ หัวและคอสีออกขาว มีขนยาวสีดำคาดจากบริเวณหัวตาไปยังท้ายทอยและงอกยาวออกไปคล้ายหางเปียสองเส้น ขนปลายปีกสีดำ ขนคลุมขนปีกและลำตัวด้านบนสีเทา ลำตัวด้านล่างสีขาว คอด้านข้างจนถึงอกมีลายขีดสีเข้ม

นิเวศวิทยา : ออกหากินในช่วงเช้าตรู่ และเย็นค่ำ กินสัตว์น้ำโดยยืนจ้องบนพืชลอยน้ำ เมื่อพบเหยื่อจะใช้ปากจิกกินทันที

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นกกระสาแดง

Ardea purpurea Linnaeus, 1766

Purple Heron

ภาพโดย: รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดใหญ่มาก ปากเรียวยาว ปลายปากแหลม หัวค่อนข้างเล็ก คอยาวมาก ปีกยาว ปลายปีกมน ขายาวมาก หางสั้นทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน คือ กระหม่อมและท้ายทอยสีดำ มีขนสีดำตั้งแต่กระหม่อมไปถึงท้ายทอยและงอกยาวออกไปเป็นหางเปียสองเส้น คอสีน้ำตาลแดง คอด้านข้างมีลายขีดสีดำ ลำตัวด้านบนและปีกสีเทาเข้ม มีขนยาวสีน้ำตาลแดงแซมทั่วไป อกสีน้ำตาลแดง

นิเวศวิทยา : อาศัยและหากินตามแหล่งน้ำขนาดใหญ่ อาหาร ได้แก่ ปลา กุ้ง ปู กบ และเขียด

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นกยางกรอกพันธุ์จีน

Ardeola bacchus (Bonaparte, 1855)

Chinese Pond-Heron

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดกลาง ในช่วงฤดูผสมพันธุ์ ลักษณะลำตัวเพรียวยาวเหมือนนกยางทั่วไป บริเวณหัวและคอเป็นสีน้ำตาลแก่ คอยาวปานกลาง หลังสีดำแกมเทา อกสีแดงเลือดนกปนน้ำตาล ปากแหลมยาว ตรง มีสีเหลือง ปลายปากดำช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์ มีลักษณะเหมือนกับนกยางกรอกพันธุ์ชวาจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้

นิเวศวิทยา : หากินตามที่ชื้นแฉะ มีน้ำท่วมขัง นาข้าว แหล่งเกษตรกรรม ป่าชายเลน ห้วย หนอง บึง ทั้งน้ำจืดและน้ำกร่อย อาหารได้แก่ สัตว์น้ำขนาดเล็ก กุ้ง กบ เขียด แมลง ตัวอ่อนของแมลง ลูกปลาขนาดเล็ก เป็นนกยางที่ไม่กินปลาเป็นอาหารหลัก โดยหากินร่วมกันเป็นฝูง แต่แยกกันหากินไม่ห่างกันนัก

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกยางควาย นกยางเสวย

Bubulcus ibis (Linnaeus, 1758)

Cattle Egret

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดกลาง ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน ปากยาวปานกลาง และโค้งเล็กน้อย สีเหลือง ผิวหนังบริเวณใบหน้ามีสีเหลืองแกมเขียว หัวกลม คอเรียวและยาวปานกลาง ปีกกว้าง ปลายปีกมน ขายาวปานกลาง แข้งและนิ้วสีออกดำหรือเหลืองเขียว ลำตัวสีขาว ช่วงฤดูผสมพันธุ์ ปาก ผิวหนังบริเวณหน้า ขา และนิ้วเป็นสีแดง ขนบริเวณหัว คอ และหลัง เป็นสีส้ม

นิเวศวิทยา : ชอบเดินหากินตามทุ่งนา โดยเฉพาะบริเวณที่มีฝูงวัวควาย คอยจับแมลงและสัตว์เล็กๆ ที่ตกใจกระโดดขึ้นมาบริเวณที่วัวควายย่ำ ชอบอยู่ตามริมห้วย หนอง คลอง บึง หรือตามพื้นที่น้ำท่วมถึง ซึ่งมีหญ้าอุดมสมบูรณ์และวัวควายชอบมากิน ชอบอยู่เป็นฝูงหากินใกล้ๆ กับวัวควายที่กำลังเล็มหญ้า

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกยางทะเล

Egretta sacra (Gmelin, 1789)

Pacific Reef-Egret

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดกลาง ปากยาวตรง คอยาว ปีกยาว ปลายปีกมน ขายาว นิ้วยาว ทั้งสองเพศมีลักษณะ และสีเหมือนกัน มีภาวะรูปร่างสองแบบ คือสีขาวกับ สีเทาดำ พวกสีเทาดำคอหอยสีขาว ปากสีเทาดำหรือสีดำ แต่โคนปากและขากรรไกรล่างสีมักจางกว่า บางตัวมีปากสีเหลืองทั้งหมด พวกสีขาวคอหอยมีรอยขีดสีน้ำตาล ปากสีเหลือง ขาและนิ้วออกสีเขียว

นิเวศวิทยา : อาศัยและหากินเฉพาะบริเวณชายฝั่งทะเลที่มีโขดหิน หากินในเวลากลางวัน อาหารได้แก่ ปลา กุ้ง แมลง ใช้วิธีเดินย่องไปตามโขดหิน เมื่อพบเหยื่อจะใช้ปากจิกกิน

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นกยางโทนใหญ่

Casmerodius albus **(Linnaeus, 1758)**

Great Egret

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดใหญ่ เป็นนกยางสีขาวที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ปากยาวตรง ลำคอยาวมาก ปลายปีกมน ขาค่อนข้างยาว นิ้วยาว ขนปกคลุมลำตัวทั้งหมดเป็นสีขาว ช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์ปากสีเหลือง ปลายปากสีเทาเล็กน้อย ผิวหนังบริเวณหน้ามีสีเหลืองอมเขียว แข้งและนิ้วมีสีดำ ช่วงฤดูผสมพันธุ์ปากสีดำ ผิวหนังบริเวณหน้ามีสีน้ำเงินหรือน้ำเงินแกมเขียว แข้งอาจเป็นสีแดง

นิเวศวิทยา : หากินในเวลากลางวันตามแหล่งน้ำทั่วไป พบอยู่โดดเดี่ยว อาหาร ได้แก่ กุ้ง ปู กบ หาอาหารโดยเดินลุยน้ำซึ่งระดับไม่ลึกมาก เมื่อพบเหยื่อจะใช้ปากงับแล้วกลืนกิน

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกยางโทนน้อย

Mesophoyx intermedia (Wagler, 1829)

Intermediate Egret

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดกลาง-ใหญ่ ปากยาวตรงสีเหลือง ผิวหนังบริเวณหน้าสีเหลืองหรือเหลืองแกมเขียว คอยาว ลำตัวสีขาว ปีกยาว ปลายปีกมน ขายาว แข้งและนิ้วสีดำ ช่วงฤดูผสมพันธุ์ปลายปากเป็นสีดำ บริเวณอกและหลังมีขนละเอียดแตกเป็นฝอย ขนเหล่านี้จะหลุดร่วงในฤดูผสมพันธุ์

นิเวศวิทยา : หากินในเวลากลางวัน พบตามแหล่งน้ำในทุ่งนา บึง ทะเลสาบ อาหารส่วนใหญ่ได้แก่ ปลา โดยเฉพาะปลาที่อาศัยในน้ำที่ไม่ลึกมากนัก หากินโดยเดินลุยน้ำที่ไม่ลึกเกินแล้วงับกิน

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกยางเปีย

Egretta garzetta (Linnaeus, 1766)

Little Egret

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดกลาง ปากยาวตรง มีสีดำ บริเวณมุมปากมีขนเล็กน้อย คอยาว ลำตัวสีขาว ปีกยาว ปลายปีกมน ขายาว แข้งสีดำ ปกคลุมด้วยเกล็ด ช่วงฤดูผสมพันธุ์บริเวณท้ายทอยมีขนสีขาว 2 เส้น ลักษณะคล้ายผมเปียของคน

นิเวศวิทยา : หากินในเวลากลางวัน อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำ ทุ่งนา ทุ่งหญ้า บางครั้งพบเดินตามสัตว์เลี้ยงพวกวัวควาย อาหารส่วนใหญ่คือปลา

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกยางเขียว

Butorides striatus **(Linnaeus, 1758)**

Little Heron

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง ปากยาวเรียวและตรง หัวเล็ก คอยาวปานกลาง ปีกยาว ปลายปีกมน ขายาวปานกลาง ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน ตัวเต็มวัยมีหัวสีดำ มีขนสีดำสองเส้นยื่นออกจากท้ายทอย ลำตัวด้านบนสีเทา ลำตัวด้านล่างสีจางกว่าลำตัวด้านบน บริเวณคอด้านล่างจนถึงอกมีลายสีขาว ตัวไม่เต็มวัยสีออกเป็นสีน้ำตาล ลำตัวด้านล่างมีลายขีดกระจายทั่วไป

นิเวศวิทยา : หากินในช่วงเช้าตรู่และเย็นค่ำ บางครั้งอาจพบมันหากินในเวลากลางวันด้วย พบอยู่โดดเดี่ยวบริเวณป่าชายเลน ชายฝั่งทะเล และแหล่งน้ำจืด อาหาร ได้แก่ แมลงและสัตว์น้ำ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกแขวก

Nycticorax nycticorax (Linnaeus, 1758)
Black-crowned Night-Heron

นกวัยอ่อน

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดกลาง ปากตรงแหลมสีดำ โคนปากค่อนข้างแบน หัวใหญ่ ตาใหญ่ ม่านตาสีแดง คอสั้นเมื่อเทียบกับนกในวงศ์เดียวกัน ขายาวปานกลาง แข้งและนิ้วสีเหลืองอมเขียว ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน ตัวเต็มวัยหัวและลำตัวสีน้ำเงินหม่นเกือบดำและออกเหลือบเขียว อกสีเทา ท้องสีขาว ในฤดูผสมพันธุ์มีขนยาวสีขาวเส้นเล็กๆ 2-3 เส้นงอกออกจากท้ายทอย ขาเปลี่ยนเป็นสีชมพู

นิเวศวิทยา : หากินในเวลากลางคืน กลางวันจะเกาะหลับนอน อาหารส่วนใหญ่คือปลา หาอาหารโดยย่องตามริมแหล่งน้ำ จ้องหาเหยื่อ เมื่อพบจะใช้ปากงับและกลืนกิน

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนกลาง

นกยางไฟหัวเทา

Ixobrychus eurhythmus (Swinhoe, 1873)

Schrenck's Bittern

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง จัดเป็นนกยางไฟที่เล็กที่สุดที่พบในประเทศไทย ปากยาวตรง คอยาวปานกลางแต่ขณะยืนนิ่งและบินจะหดคอสั้น ปลายปีกมน ขายาวปานกลาง แข้งและนิ้วมีสีเขียวแกมเหลือง สีขนโดยทั่วไปเป็นสีน้ำตาลแดง ขนปลายปีกและขนกลางปีกสีเทา ปลายหางสีเทาเข้มตัดกับสีของขนคลุมขนปีกและขนคลุมโคนขนหางที่มีสีน้ำตาลแดง ตัวผู้บริเวณหัวมีสีน้ำตาลเข้มเด่นชัด ลำตัวด้านล่างมีสีน้ำตาลอ่อน คอด้านบนมีขีดลายสีน้ำตาล ตัวเมียหัวเป็นสีน้ำตาล แต่ไม่เด่นเท่าตัวผู้ ลำตัวด้านล่างมีสีน้ำตาลและมีลายขีดสีน้ำตาลเข้มบริเวณอกและท้อง คอด้านบนสีขาว

นิเวศวิทยา : พบอยู่โดดเดี่ยวหรือเป็นคู่ มีกิจกรรมส่วนใหญ่ในช่วงเช้าตรู่และเย็นค่ำ แต่บางครั้งพบหากินในเวลากลางวันด้วย อาหารได้แก่แมลง ปลา และสัตว์น้ำพวกกุ้ง หอย ปู เป็นต้น

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนบน

นกยางไฟธรรมดา
นกยางไฟหัวน้ำตาล

Ixobrychus cinnamomeus (Gmelin, 1789)
Cinnamon Bittern

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็ก-กลาง ปากยาวตรงสีเหลือง คอยาว ปานกลาง แข้งและนิ้วสีเขียวอมเหลือง หัว ปลายปีก กลางปีก ปลายหาง และลำตัวด้านบนเป็นสีน้ำตาลแดง คอด้านข้างมีลายขีดสีขาว ลำตัวด้านล่างสีจางกว่าลำตัวด้านบน ตัวเมียแตกต่างจากตัวผู้ตรงที่ลำตัวด้านล่างมีลายขีดสีน้ำตาลเข้มตั้งแต่คอจรดโคนหาง

นิเวศวิทยา : อาศัยตามป่ากก ป่าจูด และป่าหญ้าในแหล่งน้ำ ทั้งน้ำจืดและน้ำกร่อย มีกิจกรรมช่วงเช้าตรู่และเย็นค่ำ อาหาร ได้แก่ แมลงที่อยู่ตามกอหญ้า และปลาเล็ก

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกช้อนหอยขาว
นกกุลา นกยางปากขอ

Threskiornis melanocephalus (Latham, 1790)
Black-headed Ibis

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดใหญ่ ปากยาวโค้งสีดำ ลำตัวสีขาว ตัดกับหัวและลำคอซึ่งเป็นผิวหนังสีดำและมีขนน้อย ขนโคนปีกสีเทา ขายาวปานกลาง แข้งและนิ้วสีดำ ตัวไม่เต็มวัยมีลักษณะคล้ายตัวเต็มวัย แต่บริเวณหัวปกคลุมด้วยขนสีน้ำตาล คอมีขนสีขาวปกคลุมบางส่วน ขนปลายปีกด้านนอกตอนปลายเป็นสีดำ

นิเวศวิทยา : มีกิจกรรมและหากินในเวลากลางวันตามแหล่งน้ำ มักพบอยู่เป็นฝูง บางฝูงมีจำนวนมากกว่า 50 ตัว ในเวลากลางคืนมันจะเกาะนอนหลับตามกิ่งไม้ใหญ่ อาหาร ได้แก่ ปลา ปู หอย กบ และเขียด มักเดินลุยและใช้ปากชอนไชไปตามชายน้ำหรือดินโคลน เมื่อพบเหยื่อจะใช้ปากงับและกลืนกิน

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย

เป็ดคับแค

Nettapus coromandelianus (Gmelin, 1789)

Cotton Pygmy-Goose

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง ปากสีดำ แบน หัวเล็ก คอยาว ปานกลาง ปีกกว้าง ปลายปีกมน หางไม่ยาวนัก ขาสั้น ตัวผู้บริเวณกระหม่อมตัดกับใบหน้าและคอสีขาว มีเส้นรอบคอสีดำเหลือบเขียว ลำตัวด้านบนสีดำเหลือบเขียว ลำตัวด้านล่างสีขาว ตัวเมีย ใบหน้า คอ และลำตัวด้านล่างมีสีเนื้อจางเกือบขาว มีลายจุดสีน้ำตาลกระจายทั่วไป สร้อยคอสีน้ำตาล มีแถบคาดตาสีเข้ม

นิเวศวิทยา : อาศัยตามแหล่งน้ำทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก กินสัตว์น้ำและพืชน้ำเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

เป็ดแดง

Dendrocygna javanica (Horsfield, 1821)

Lesser Whistling-Duck

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็ดขนาดเล็ก-กลาง มีปากแบน กว้าง สีเทาดำ ยาว คอยาวปานกลาง ปีกยาวและปลายปีกแหลม ขายาวปานกลาง แข้งและนิ้วสีเทาดำ ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีสันเหมือนกัน คือลำตัวทั่วไปเป็นสีน้ำตาลแดง กระหม่อม ช่วงไหล่ และปีกเป็นสีน้ำตาลแดงเข้มกว่าบริเวณอื่น ขนปลายปีกสีดำ เวลาบินจะเห็นสีปีกตัดกับสีของลำตัวชัดเจน

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำ พบเป็นฝูงใหญ่ หากินในเวลากลางคืน ส่วนกลางวันจะลอยน้ำเล่น หรือพักผ่อน กินสัตว์น้ำและพืชน้ำเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

เหยี่ยวขาว

Elanus caeruleus (Desfontaines, 1789)

Black-shouldered Kite

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง ปากแหลมคม ปลายปากเป็นขอ หัวใหญ่ คอสั้น ปีกยาว ปลายปีกแหลม หางยาวเรียว ปลายหางตัด ขาและนิ้วแข็งแรง เล็บแหลมคม ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน แต่ตัวเมียมีขนาดใหญ่กว่าเล็กน้อย ขณะร่อนกลางอากาศจะเห็นขนปลายปีกสีเข้มตัดกับสีขาวของลำตัว ปลายปีกแหลมหักเป็นมุมและหางตัดชัดเจน ลำตัวด้านล่างสีขาว หางสีดำ ตัวไม่เต็มวัยคล้ายคลึงกับตัวเต็มวัย แต่ลำตัวด้านบนมีลายสีน้ำตาลอ่อนประปราย อกสีน้ำตาลอ่อน

นิเวศวิทยา : มีกิจกรรมและหากินในเวลากลางวัน อาศัยตามทุ่งโล่ง ทุ่งนา และป่าละเมาะ ปกติพบอยู่โดดเดี่ยว เหยี่ยวขาวล่าเหยื่อเป็นนกขนาดเล็กต่างๆ โดยเฉพาะนกที่หากินตามพื้นดิน เช่น นกชายเลน นอกจากนี้อาจล่าสัตว์ขนาดเล็กอื่นๆ เช่น กบ เขียด กิ้งก่า จิ้งเหลน เป็นต้น

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

เหยี่ยวดำ

Milvus migrans **(Boddaert, 1783)**

Black Kite

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดกลาง ตัวผู้และตัวเมียมีลักษณะเหมือนกันคือ ลำตัวสีน้ำตาลเข้มอมเหลืองทั้งด้านบนและด้านล่าง ปีกสีน้ำตาลเข้ม หางเป็นแฉกตื้น ๆ มองดูคล้ายง่าม ปากสั้นดำแหลมคม ปลายปากเป็นขอ หัวค่อนข้างใหญ่ คอสั้น ปีกยาว ส่วนนกที่ยังไม่โตเต็มที่ ลำตัวจะเป็นสีน้ำตาลอ่อน พร้อมกับมีขีดสีเหลืองอ่อนทั่วทั้งตัว

นิเวศวิทยา : อาหาร ได้แก่ ปลา ลูกนก เป็ดไก่ หนู กระต่าย กบ เขียด แมลง รวมทั้งซากสัตว์ต่างๆ หากินเวลากลางวัน ชอบบินอยู่ตามที่โล่งชายป่า ตามริมฝั่งทะเล หรือตามแม่น้ำลำคลองต่างๆ เพื่อหาอาหาร เมื่อจับเหยื่อได้ก็มักกินบนพื้นดิน หรืออาจนำไปกินบนต้นไม้ พบอยู่โดดเดี่ยว เป็นคู่หรือเป็นฝูง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

เหยี่ยวแดง

Haliastur indus (Boddaert, 1783)

Brahminy Kite

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดกลาง ปากแหลมคม ปลายปากเป็นปากขอ หัวค่อนข้างใหญ่ คอสั้น ปีกกว้าง ปลายปีกมน หางกว้าง ปลายหางค่อนข้างมน ขาและนิ้วค่อนข้างแข็งแรง ปลายนิ้วเป็นเล็บยาวและแหลมคม ทั้งสองเพศมีลักษณะเหมือนกัน ตัวเต็มวัยลำตัวสีน้ำตาลแดง ตัดกับสีของหัว คอ และอกที่เป็นสีขาวชัดเจน ส่วนที่เป็นสีขาวมีลายขีดสีน้ำตาลแกมดำ

นิเวศวิทยา : มีกิจกรรมและหากินในเวลากลางวันตามทุ่งโล่งใกล้แหล่งน้ำ โดยเฉพาะตามแม่น้ำ ลำคลองขนาดใหญ่ กินปลา กบ เขียด กิ้งก่า งู ค้างคาวเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

เหยี่ยวกิ้งก่าสีดำ

Aviceda leuphotes **(Dumont, 1820)**

Black Baza

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เหยี่ยวขนาดเล็ก-กลาง หัวสีดำ มีขนหงอนตั้งชันขึ้นเห็นได้ชัด เมื่อนกเกาะ ขนหงอนจะตั้งชันขึ้น ขนคลุมลำตัวส่วนใหญ่สีดำ มีขีดสีขาวประปราย บริเวณขนคลุมไหล่ และปื้นสีน้ำตาลบริเวณขนปีกบินชั้นนอก โดยที่ขนปีกบินชั้นนอกมักมีขีดสีขาว และน้ำตาลแดง ปะปนกัน คอสีดำ อกส่วนบนใต้คอเป็นแถบครึ่งวงกลมสีขาว ตัดขอบด้วยบริเวณแคบๆ ที่เป็นสีดำ อกส่วนล่าง พื้นขนสีขาว มีลายแถบถี่ๆ สีน้ำตาล หรือ น้ำตาลอมส้ม เป็นขีดขวางลำตัว ลงไปตลอดทั้งท้อง ส่วนล่างสุดของลำตัว โคนขา และขนคลุมใต้หาง สีดำ

นิเวศวิทยา : มักพบอยู่โดดเดี่ยว เป็นคู่ หรือฝูงขนาดเล็ก ชอบเกาะเด่นๆ ตามปลายกิ่งไม้แห้ง หรือยอดสุดของต้นไม้ อาจลงมาโฉบจับ แมลง ที่พื้นดินบ้าง หรือโฉบจับแมลงตามใบไม้ โดยใช้เท้าขยุ้มจับแบบเหยี่ยว ไม่ใช้ปากจิกแบบนกกินแมลง อาหารส่วนใหญ่ คือ แมลงปีกแข็งขนาดใหญ่ ตั๊กแตน และแมลงชนิดต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย

เหยี่ยวนกเขาชิครา

Accipiter badius (Gmelin, 1788)

Shikra

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง ตัวผู้ลำตัวด้านบนสีเทา แก้มสีเทา คอหอยสีออกขาว มีลายขีดเล็กละเอียดโดยรอบ อกและท้องมีลายสลับระหว่างสีน้ำตาลแดงและสีขาว ขนคลุมโคนขนหางด้านล่างสีขาว ตาสีทองแดง หางและลายปีกด้านล่างมีลายแถบสีเข้ม 4 แถบ ตัวเมียลักษณะคล้ายตัวผู้ แต่มีขนาดใหญ่กว่า ลำตัวด้านบนสีเทาแกมน้ำตาล คอหอยสีออกเทา มีลายแถบเฉพาะที่ปลายหาง

นิเวศวิทยา : มีกิจกรรมและหากินในเวลากลางวัน อาจพบอยู่โดดเดี่ยวและเป็นคู่ หรือฝูงเล็ก ๆ ไม่เกิน 6 ตัว อาหารได้แก่สัตว์ต่าง ๆ โดยเฉพาะนกขนาดเล็กและสัตว์เลื้อยคลาน หาอาหารโดยการบินร่อน ตาคอยจ้องหาเหยื่อ เมื่อพบจะลงมาโฉบด้วยกรงเล็บ จากนั้นนำไปฉีกกินบนกิ่งไม้

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

ไก่ป่า

Gallus gallus (Linnaeus, 1758)

Red Junglefowl

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดกลางจนถึงขนาดกลาง-ใหญ่ ตัวผู้มีหงอนค่อนข้างใหญ่ ขามีเดือยแหลมข้างละ 1 เดือย ขนหางยาวและมักโค้งลงเป็นหางกะลวย ตะโพกสีขาวและหงอนสีแดง คอและสร้อยคอสีเหลืองแกมสีส้ม อกและท้องสีดำ หลังสีแดง ขนคลุมขนปีกแถวนอกและขนโคนปีกสีเขียวแกมน้ำเงินเป็นมัน ขนคลุมขนปีกส่วนที่เหลือสีแดงเข้ม ขนกลางปีกสีน้ำตาลเหลือง ขนปลายปีกสีดำ ขนหางและขนคลุมโคนขนหางด้านบนสีเขียวเป็นมัน ขนคลุมโคนขนหางด้านล่างสีดำ ส่วนตัวเมียมีหงอนไม่ใหญ่เท่ากับเพศผู้ ขาหรือแข้งไม่มีเดือย หางยาวปานกลางเป็นหางแพน ลำตัวสีออกน้ำตาลและเทา ไม่เด่นเหมือนตัวผู้ ทั้งสองเพศแข้งและนิ้วสีเทาจนถึงดำ

นิเวศวิทยา : ปกติพบอยู่โดดเดี่ยวหรือเป็นครอบครัว มีกิจกรรมและหากินในเวลากลางวัน หากินตามพื้นดิน กินเมล็ดพืชเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนกลาง

นกหนูแดง

Porzana fusca (Linnaeus, 1766)

Ruddy-breasted Crake

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : ท้อง สีข้าง และขนคลุมโคนขนหาง ด้านล่าง มีลายสีขาว แต่ไม่เด่นชัด กระหม่อม ท้ายทอย และคอด้านบนสีน้ำตาลแกมเขียว ลำตัวด้านล่าง สีน้ำตาลแดง ขา และนิ้วเท้าสีแดง หน้าผาก กระหม่อมด้านหน้า คิ้ว ด้านข้างของหน้ามีแต้มสีแดงอมม่วง อมน้ำตาลแดง ด้านหลังของกระหม่อมท้ายทอย หลังคอ และลำตัวส่วนที่เหลือด้านบน รวมทั้งขนคลุมปีกด้านบนและขนคลุมปีกด้านที่ชิดลำตัว สีเขียวเข้มอมน้ำตาลปกติจะมีแต้มสีเขียวโดยทั่วไป หลังตอนล่าง และหางมีแต้มสีคล้ำ และสีออกน้ำตาล ปากสีออกดำ

นิเวศวิทยา : พบตามชายแหล่งน้ำต่างๆ เช่น ป่าชายเลน บึง หนอง ทะเลสาบ และทุ่งนาที่มีน้ำขัง มักหากินตามพื้นดินชายเลน หรือบนพืชลอยน้ำ อาหาร ได้แก่ ต้นอ่อนของพืชรวมทั้งสัตว์น้ำเล็กๆ หนอน และแมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกกวัก

Amaurornis phoenicurus **(Pennant, 1769)**

White-breasted Waterhen

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง แข้ง และนิ้วสีเขียว บริเวณหน้าผาก คอ อก และท้องสีขาว ซึ่งตัดกับส่วนของกระหม่อม คอด้านบน และลำตัวด้านบนซึ่งมีสีเทา-ดำ และขนคลุมโคนขนหางด้านล่าง ที่มีสีน้ำตาลแดง ปากค่อนข้างสั้นและตรง มีสีแดงตรงโคนปากเล็กน้อย ส่วนที่เหลือของปาก มีสีเขียวเล็กน้อย ขา และ นิ้วเท้า สีเหลืองแกมเขียวอ่อนๆ

นิเวศวิทยา : อาศัยและหากินตามแหล่งน้ำต่างๆ ทั้งในน้ำจืดและน้ำเค็ม เวลาเดินหางมักจะกระดกขึ้นลง ตามจังหวะการเดินคล้ายกับพวกนกอัญชันต่างๆ กินทั้งพืชและสัตว์เป็นอาหาร เช่น ข้าว จอก แหน สาหร่าย ลูกปลา กุ้ง ปู หอย

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกอีลุ้ม

Gallicrex cinerea (Gmelin, 1789)

Watercock

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง หัวและคอสีดำ หรือออกเทาปนดำ ลำตัวด้านบนลงมาจนถึงไหล่ เป็นสีดำ หรือเทาปนดำ หรือน้ำตาลเข้มจนเกือบดำ ตามขอบขนจะมีขลิบเป็นแถบกว้าง สีเทาหรือเทาปนขาว ลำตัวด้านบนมีลายเป็นเกล็ดเล็กๆ ลำตัวด้านล่างสีเทาอมฟ้าปนดำ มีลายเป็นเกล็ดๆคมชัดสีเทาอ่อน ตากระบังหน้าผาก และสันปากบน สีแดงสดใส ขาและนิ้วเท้าสีแดงคล้ำ หรือแดงสด

นิเวศวิทยา : ปกติเป็นนกที่มักหลบซ่อนตัวและหากินในที่รกทึบ แต่ก็จะออกมาหากินในที่โล่งด้วย โดยเฉพาะในตอนใกล้ค่ำและตอนเช้ามืด ก่อนสว่าง พบตามทุ่งหญ้าที่มีน้ำขังแฉะ อาหารส่วนใหญ่ คือ เมล็ดหญ้า เมล็ดพืช ส่วนอ่อนของลำต้นพืช ต้นอ่อนของข้าวปลูก และพืชที่ขึ้นในน้ำ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนกลาง

นกอีล้ำ

Gallinula chloropus (Linnaeus, 1758)
Common Moorhen

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง ขนคลุมลำตัวสีดำทั้งตัว ที่ปีกมีสีขาวแซม เป็นแถบเล็กๆ ขนคลุมโคนขนหางด้านล่างเป็นสีขาว ปลายปากสีเหลือง โคนปากมีกะบังสีแดงเลยขึ้นมาถึงหน้าผากสีจะเข้มมากขึ้นในฤดูผสมพันธุ์

นิเวศวิทยา : อาศัยตามแหล่งน้ำต่างๆ เช่น บึง คลอง หนอง ทะเลสาบ และอ่างเก็บน้ำ มักพบว่ายน้ำหากิน เวลามีศัตรูเข้ามาใกล้จะว่ายน้ำและวิ่งหนีแทนการบิน มักจะบินในระยะใกล้ อาหารได้แก่ สัตว์น้ำเล็กๆ รวมทั้งพืชน้ำต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกอีโก้ง

Porphyrio porphyrio (Linnaeus, 1758)

Purple Swamphen

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง ปากหนาและแบนข้าง มีสีแดงและสีน้ำตาลแดง กะบังหน้าสีแดงจาง และจะมีสีแดงเข้ม ในช่วงฤดูผสมพันธุ์ คอยาวปานกลาง ปีกสั้น ขาค่อนข้างยาว แข้งและนิ้วปกติสีส้ม-แดง สีขนตามลำตัวทั่วไปเป็นสีม่วงเข้ม หรือสีน้ำเงินเหลือบดำแกมเขียว ด้านล่างลำตัวสีจะเด่นน้อยกว่า โดยจะเป็นสีดำปนเทา

นิเวศวิทยา : อาศัยและหากินตามป่ากก หรือป่าหญ้า ที่ขึ้นในน้ำหรือชายน้ำเช่น หนอง บึง ทะเลสาบ มักพบเดินตามกอพืชต่างๆ ที่ขึ้นอยู่ในน้ำ หรือเดินบนพืชลอยน้ำ หรือเดินลุยบนดินเลน กินทั้งพืชและสัตว์เป็นอาหาร โดยเฉพาะเมล็ดบัวหลวง เขียด ลูกกุ้ง และปลาขนาดเล็ก

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นกพริก

Metopidius indicus (Latham, 1790)
Bronze-winged Jacana

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากเรียวแหลมสีเหลือง บริเวณโคนปากต่อกับหน้าผากมีกะบังสีม่วงแดง คอยาวปานกลาง ปีกแคบปลายปีกค่อนข้างแหลม ขายาวปานกลาง ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน แต่ตัวผู้มีขนาดเล็กกว่าตัวเมียเล็กน้อย ตัวเต็มวัยขนบริเวณหัว คอ ลำตัวด้านล่างสีดำเหลือบเขียวเข้ม มีคิ้วสีขาวพาดจนถึงท้ายทอย บริเวณหลังและขนคลุมขนปีกสีเหลืองแกมเขียวเข้มเป็นมัน ตะโพก หางและขนคลุมโคนขนหางด้านบนสีน้ำตาลแดงถึงดำ

นิเวศวิทยา : มีกิจกรรมและหากินในเวลากลางวัน อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำโดยเฉพาะบริเวณที่มีพืชลอยน้ำ มักพบอยู่โดดเดี่ยว เป็นคู่หรือเป็นฝูงเล็ก ๆ กินแมลงและสัตว์น้ำขนาดเล็กเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกกระแตแต้แว้ด นกต้อยตีวิด

Vanellus indicus (Boddaert, 1783)

Red-wattled Lapwing

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง ปากตรงและยาวปานกลาง มีสีแดงปลายปากสีดำ คอค่อนข้างสั้น ปีกกว้างและปลายปีกมน หางยาวปานกลาง ขาค่อนข้างยาว ขาและนิ้วสีเหลือง ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน บริเวณหัว คอและอกเป็นสีดำ ตัดกับสีลำตัวด้านล่างซึ่งเป็นสีขาวชัดเจน ด้านข้างของหัวมีสีขาวพาดจากบริเวณด้านล่างของตาไปจรดคอด้านข้าง ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลมีเหลือบสีม่วงและเขียว ขณะบินจะเห็นปลายปีกสีดำ ขนคลุมโคนขนหางด้านบนสีดำ ขนหางตอนปลายสีขาว

นิเวศวิทยา : มีกิจกรรมในเวลากลางวัน พบอยู่โดดเดี่ยว เป็นคู่ หรือเป็นฝูงเล็กๆ ประมาณ 10 ตัว หรือน้อยกว่า กินแมลง ตัวหนอนสัตว์น้ำและสัตวขนาดเล็กอื่นๆ เป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกเด้าดิน

***Actitis hypoleucos* Linnaeus, 1758**

Common Sandpiper

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก คิ้วสีขาว ลำตัวด้านบนสีน้ำตาล ลำตัวด้านล่างสีขาว ด้านข้างอกมีลายพาดสีน้ำตาล ปีกมีแถบกว้างสีขาว ซึ่งจะเห็นชัดขณะบิน ขนหางคู่นอกสีขาว มีลายแถบขวางสีเข้มเด่นชัด

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่ตามชายแหล่งน้ำ ปกติพบอยู่โดดเดี่ยวหรือ 2-3 ตัว หากินตามชายน้ำและบนพืชลอยน้ำด้วยการวิ่งหรือเดินจิกเหยื่อพร้อมกับกระดกหางขึ้นลงเป็นจังหวะ อาหารได้แก่ หอยเล็กๆ ปู กุ้ง ปลาขนาดเล็ก และแมลง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกแอ่นทุ่งใหญ่

Glareola maldivarum Forster, 1795

Oriental Pratincole

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากเล็กสั้น แต่เรียวแหลม คอสั้น ปีกยาวแหลม หางยาวเป็นหางเว้าตื้น ขาสั้น ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีเหมือนกัน ปากสีดำ โคนปากสีแดง หัว คอ และอกสีน้ำตาลอ่อน คอหอยสีเนื้อมีขอบเป็นเส้นสีดำล้อมรอบ ลำตัวด้านบนสีน้ำตาล ขนปลายปีกสีดำ ท้องสีขาว ขาและนิ้วสีน้ำตาลเข้ม

นิเวศวิทยา : หากินในช่วงเช้าตรู่และเย็นค่ำ หากินตามทุ่งนา ทุ่งหญ้า และบริเวณใกล้แหล่งน้ำ เช่น หนอง บึง ทะเลสาบ บินได้ดีมาก กินแมลงเป็นอาหาร หาอาหารโดยบินโฉบจับแมลง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกตีนเทียน

Himantopus himantopus **(Linnaeus, 1758)**

Black-winged Stilt

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากเล็กแหลมเรียวยาวมีสีดำ หัว คอ สะโพก หาง และลำตัวด้านล่างมีสีขาว ตัดกับหลังและปีกมีสีดำ มีขาเรียวยาวสีแดงอมชมพู ขณะบินจะเหยียดขายาวพ้นหาง

นิเวศวิทยา : หากินตามชายฝั่งทะเลที่มีน้ำท่วมขัง ออกหาอาหารในตอนกลางวัน อาหาร ได้แก่ สัตว์ขนาดเล็กที่อาศัยตามหน้าดิน เช่น ลูกปู และตัวอ่อนของแมลงน้ำ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกนางนวลแกลบเล็ก

Sterna albifrons Pallas, 1764

Little Tern

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก กระพือปีกได้เร็ว ก้านขนปลายปีก 3 คู่นอกสุดมีสีขาวถึงสีน้ำตาลเข้ม ช่วงฤดูผสมพันธุ์จะมีปากสีเหลืองปลายปากสีดำ หน้าผากสีขาว มีแถบคาดตาสีดำ กระหม่อมและท้ายทอยสีขาว ขนปลายปีกเส้นด้านนอก สีดำ หางเป็นหางเว้าตื้นจนถึงเว้าลึก ขาและนิ้วสีเหลือง ช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์คล้ายกับช่วงฤดูผสมพันธุ์ แต่ปากสีดำ กระหม่อนส่วนใหญ่จะเป็นสีขาว ท้ายทอยและแถบคาดตาสีดำ แต่ไม่ค่อยเข้ม ขาและนิ้วสีแดงแกมเทา

นิเวศวิทยา : หากินตามชายฝั่ง พบอยู่โดดเดี่ยวหรือเป็นฝูงเล็ก ๆ หากินโดยบินเหนือระดับน้ำตาจ้องหาเหยื่อในน้ำ เมื่อพบเหยื่อจะบินโฉบที่ผิวน้ำ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นกนางนวลแกลบเคราขาว

Chlidonias hybridus (Pallas, 1811)

Whiskered Tern

ภาพโดย : สุวิทย์ พันนาดี

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็ก ปากสีแดงเป็นลักษณะเด่น หน้าผาก กระหม่อม และท้ายทอยสีดำ คอ และด้านข้างหัว สีขาว แก้มและขนบริเวณหู เป็นสีขาว ลำตัวด้านบนสีเทา ลำตัวด้านล่าง สีดำ ขนคลุมปีกด้านล่างสีขาว หางเป็นแฉกเล็กน้อย ขา สีแดง

นิเวศวิทยา : มักพบอยู่เป็นฝูง บินหาเหยื่อ จากนั้นจุ่มปากลงในน้ำเพื่อจับสัตว์น้ำต่างๆ กินเป็นอาหาร บางครั้งบินโฉบจับแมลงกลางอากาศ มักเกาะตาม หลักหรือกิ่งไม้ใกล้กับแหล่งหากินเพื่อพักผ่อนและไซ้ขน พบตามแหล่งน้ำ เช่น แม่น้ำ บึง หนอง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ อาหารได้แก่ แมลง ตัวหนอน และสัตว์น้ำต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย

นกเขาเปล้าธรรมดา

Treron curvirostra (Gmelin, 1789)

Thick-billed Pigeon

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากหนาสีเหลืองแกมเขียว โคนปากแดง วงรอบตาสีฟ้าอมเขียว ขาและนิ้วเท้าสีแดง หางด้านล่างมีแถบกว้างสีดำ กระหม่อมสีเทาตัดกับหัวสีเขียว ช่วงไหล่ไปถึงขนคลุมปีกมีสีแดงเลือดหมู ขอบปีกมีลายสีเหลืองแซมด้วยลายสีดำ

นิเวศวิทยา : พบตาม ป่าชายเลน อาหารได้แก่ ผลไม้สุก โดยเฉพาะลูกไทรสุก จะใช้ปากปลิดและกลืนกินทั้งผล

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนกลาง

นกเปล้าคอสีม่วง

Treron vernans (Linnaeus, 1771)

Pink-necked Pigeon

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก หัวและคอ มีสีกลมกลืนผสมกันระหว่างสีเทาและสีเทาอมฟ้า ใต้คอสีอ่อนกว่าส่วนอื่นๆ มีสีที่อกส่วนบนไหล่ และต้นคอสีม่วงอมแดง กลางอกสีส้มท้องด้านล่างสีเขียวอมเหลืองปนเทา สีข้างใกล้โคนหางมีลายสีเขียวเข้มบนพื้นขนสีเหลืองอมเขียว ขนคลุมใต้โคนหางสีน้ำตาลอมแดงเข้ม ขาและนิ้วเท้าสีแดง ปีกสีเขียว มีลายเป็นแถบสีเหลืองอมเขียวที่กลางปีก ขนกลางปีกชั้นที่สองมีขลิบขอบขนสีเหลืองอมเขียวเป็นเส้นเล็กๆ หางสีเทา ปลายหางมีแถบกว้างสีดำ

นิเวศวิทยา : พบตามป่าชายเลน อาหาร ได้แก่ ผลไม้สุก โดยเฉพาะลูกไทรสุก จะใช้ปากปลิดและกลืนกินทั้งผล

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกพิราบป่า

Columba livia Gmelin, 1789

Rock Pigeon

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง หัว คอ และอกเป็นสีเทาแกมน้ำเงิน หลังและท้องสีเทา ปีกสีเทามีลายแถบสีดำ หางสีเทา ปลายหางสีดำ ขนคลุมขนปีกด้านล่างสีขาว ปากสีดำ ขาและนิ้วสีแดง

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่ในเมือง หากินตามพื้นดิน ได้แก่ เมล็ดพืช ยอดอ่อนของพืชและผลไม้ต่าง ๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกเขาใหญ่ นกเขาหลวง

Streptopelia chinensis **(Scopoli, 1786)**

Spotted Dove

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากสีน้ำตาล ขาและนิ้วสีแดง ลำตัวด้านบนสีน้ำตาล โดยปีกจะมีสีเข้มกว่า มีทางพาดสีเทาบริเวณขนคลุมปีกแถวนอก และบริเวณหัวปีก ขนหางคู่นอกสุดกว้างตอนปลายสุดมีสีขาว บริเวณคอด้านบนมีแถบสีดำและจุดสีขาวตลอดแถบ อกสีน้ำตาลแดง หัวสีเทา

นิเวศวิทยา : พบป่าชายเลน มักเกาะขันอยู่ตามต้นไม้ หรือสายไฟ เวลากินจะลงมาหากินอยู่ตามพื้นดิน อาหาร ได้แก่ เมล็ดพืช

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกเขาชวา นกเขาเล็ก

Geopelia striata (Linnaeus, 1766)

Zebra Dove

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก รูปร่างเรียว หางยาวและเรียว กระหม่อมตอนหน้า คอหอย และคอด้านข้างสีเทา ด้านบนลำตัวสีน้ำตาลอ่อน มีลายพาดสีดำ ไม่ค่อยเป็นระเบียบ หางเป็นหางบั้ง ปลายหางและขนหางด้านนอกเป็นสีขาว ปากสีเทาแกมน้ำเงิน ขาและนิ้วสีแดงเข้ม

นิเวศวิทยา : พบทั่วไปตามป่าโปร่ง ในเมืองหรือในหมู่บ้าน สวนผลไม้ ทุ่งนา ทุ่งหญ้า หากินบนพื้น โดยกินเมล็ดธัญพืชและเมล็ดหญ้าต่างๆ เป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกคัคคูแซงแซว

Surniculus lugubris (Horsfield, 1821)

Drongo Cuckoo

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็ก นกที่เต็มวัย ลำตัวสีออกเขียวอมดำเป็นมัน ปากเล็กเรียวโค้งลงเล็กน้อย ขนคลุมโคนขนหางด้านล่างและขนหางด้านล่าง เส้นที่สั้นกว่าและอยู่ด้านในมีลายเป็นบั้งๆ สีขาว คอด้านบน ต้นขา และขนหางคู่นอก มีลายแถบสีขาวแต่ไม่เด่นชัด เมื่อมองดูในธรรมชาติ ตรงกลางขนปลายปีก มีแถบเล็กๆ สีขาว จะเห็นได้ชัดขณะบิน มีปลายหางตัด หรือเว้าเข้าเล็กน้อย ปากยาว เรียวกว่า โค้งลงเล็กน้อย

นิเวศวิทยา : พบตามป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบเขา และ ป่าดงดิบชื้น อาหาร ได้แก่ แมลง และ ตัวหนอน บางครั้งพบกินผลไม้ป่าสุกบางชนิด โดยเฉพาะผลไม้เปลือกอ่อน เช่น ลูกไทร หว้า มะเดื่อ เป็นต้น

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกาเหว่า

Eudynamys scolopacea (Linnaeus, 1758)

Common Koel

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง หางยาว ปีกสั้น และปลายปีกมน ปากสีเขียวอ่อน ตาแดง ขาและนิ้วสีเทา ตัวผู้มีสีดำเป็นมัน เหลือบด้วยสีน้ำเงิน ตัวเมียเป็นสีน้ำตาลเข้ม มีลายจุดและลายพาดสีขาวและสีเนื้อตลอดทั้งร่างกาย

นิเวศวิทยา : พบตามป่าละเมาะ สวนผลไม้ ป่าชายเลน ป่าโปร่ง กินผลไม้เปลือกอ่อน เช่น ลูกไทร กร่าง หว้า นอกจากนี้ยังกินตัวหนอนแมลงต่างๆ รวมทั้งขโมยไข่ของนกเล็กๆ อีกหลายชนิดเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกบั้งรอกใหญ่

Phaenicophaeus tristis **(Lesson, 1830)**

Green-billed Malkoha

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดกลาง ลำตัวเพรียวยาว มีปากหนาและหางยาวมาก หัวตลอดด้านใต้ท้องสีออกเทาอ่อน หลังและปีกตลอดถึงหางสีดำเหลือบเขียว ปลายขนหางสีขาวเห็นได้ชัด หนังรอบตาสีแดงและมีแถบขนสีขาวล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง

นิเวศวิทยา : พบตามป่าดิบแล้ง ป่าโปร่ง ในที่ราบต่ำและป่าผลัดใบ ชอบกระโดดไต่ไปตามกิ่งไม้ ดูคล้ายกระรอก บินไปมาตามต้นไม้โดยการกระพือปีกสลับร่อน

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกะปูดใหญ่

Centropus sinensis (Stephens, 1815)

Greater Coucal

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดกลาง ปากหนาโค้งเล็กน้อย หัว คอ ลำตัวด้านล่าง และหางเหลือบดำม่วง หลังและปีกสีน้ำตาลแดง ตาสีแดง ปากและนิ้วสีดำ

นิเวศวิทยา : พบตามชายป่า ป่าภูเขา อาศัยตามพุ่มไม้รกๆ ใกล้น้ำ บินไม่เก่ง อาหารได้แก่ กบ เขียด กิ้งก่า จิ้งเหลน งู ตั๊กแตน ไข่นก และแมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกเค้ากู่

***Otus bakkamoena* Pennant, 1769**

Collared Scops-Owl

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : ลำตัวอวบอัด และตั้งตรง คอสั้นมาก และหัวโต หันหัวไปทางด้านหลังได้สะดวกมาก ปีก มีลักษณะกว้าง แต่ปลายปีกมน ขนหางสั้นและแบน ปลายหางมนกลม ใบหน้าของ นกเค้ากู่ค่อนข้างแบน ซึ่งเห็นได้ชัดเจนทางด้านข้าง ดวงตากลมโต อยู่ค่อนมาทางด้านหน้าของหัว มีปากสั้น สันปากบนโค้งลงมามาก และตอนปลาย เป็นของุ้ม ใช้ในการฉีกเหยื่อเป็นชิ้นๆ เช่นเดียวกับเหยี่ยว ที่โคนปากของมันมีขนเส้นเล็กๆคล้ายหนวดแมว

นิเวศวิทยา : สามารถ พบนกเค้าชนิดนี้ในสภาพแวดล้อมแทบจะทุกแบบ อาหาร ได้แก่ สัตว์ขนาดเล็ก เช่น กบ กิ้งก่า

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกตบยุงหางยาว

Caprimulgus macrurus Horsfield, 1821

Large - tailed Nightja

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก สีสันโดยทั่วไปเป็นสีน้ำตาลแกมเทา บริเวณกลางขนปลายปีกมีลายแถบสีขาวเด่นชัด 4 แถบ บริเวณปลายหาง มีแถบใหญ่สีขาว 2 แถบด้านนอก รอบคอด้านบนมีลายสีน้ำตาลแดง ใต้คอสีขาว ท้องและขนคลุมโคนขนหางด้านล่างสีเนื้อ มีลายแถบเล็กๆ สีเข้ม

นิเวศวิทยา : อาหาร ได้แก่ ผีเสื้อกลางคืน ด้วงปีกแข็ง และแมลงกลางคืนต่างๆ หาอาหารโดยหมอบตามพื้นดิน หรือเกาะกิ่งไม้แห้ง เมื่อแมลงบินผ่านมา ก็บินโฉบ จับด้วยปาก มักหากินบริเวณสองข้างทางถนน ที่ตัดผ่านป่า ทุ่งหญ้า

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย

นกกะเต็นน้อยธรรมดา

Alcedo atthis (Linnaeus, 1758)

Common Kingfisher

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็ก ลำตัวสีเขียว ท้องแดง มีสีฟ้าสดใสที่สะโพก ไปถึงหาง สีข้างและสะโพกมีสีม่วงอมฟ้าสดใส คางและคอมีจุดประสีเหลืองกระจายปะปน ตาสีน้ำตาลเข้ม เหนือตาสีน้ำตาลแดง ปลายหางมีสีฟ้าหม่น ขาและนิ้วเท้าสีแดง ในตัวผู้ปากสีแดง และตัวเมียปากมีสีดำ

นิเวศวิทยา : ชอบอาศัยตามที่โล่ง ลำธาร คู คลอง แม่น้ำหรือ ทะเลสาบ ที่ริมฝั่งมีพงหญ้า อาหารที่กินได้แก่ ปลาตัวเล็กๆ สัตว์เลื้อยคลานขนาดเล็ก และแมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นกกะเต็นอกขาว นกพังกะ

Halcyon smyrnensis (Linnaeus, 1758)

White-throated Kingfisher

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ลำตัวป้อม หัวใหญ่ คอและหางสั้น ปากยาวสีแดงสด หัว หลังตอนบน ไหล่และท้องสีน้ำตาลเข้ม คอและอกขาว ปีก หลัง และหางสีฟ้าเข้ม หลังตอนล่างและตะโพกสีฟ้าวาว แข้งและตีน สีแดง ขณะบินมีแถบขาวใหญ่ที่ปีก

นิเวศวิทยา : พบตามแหล่งน้ำทั่วไป กินสัตว์น้ำต่างๆ โดยการเกาะตามกิ่งไม้ ตอไม้ หรือสายไฟฟ้า แล้วบินโฉบจับด้วยปาก อาจจะกินแมลงและสัตว์ขนาดเล็กต่างๆด้วย

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกะเต็นหัวดำ

***Halcyon pileata* (Boddaert, 1783)**

Black-capped Kingfisher

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากยาวสีแดงสด หัวดำ รอบคอและอกขาวไล่ระดับเป็นสีเนื้อแกมน้ำตาล ไหล่ดำ ปีก หลัง และหางสีน้ำเงินสด ท้องสีน้ำตาลเหลืองซีด ขณะบินมีแถบขาวใหญ่ที่ปีก

นิเวศวิทยา : พบตามป่าต่างๆ บริเวณใกล้กับลำธาร ชายเลน ชายฝั่งทะเล ชายแม่น้ำ และบริเวณทุ่งนา อาหาร ได้แก่ ปลา ปู กบ แมลง และสัตว์ขนาดเล็ก โดยการบินโฉบจับด้วยปาก

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกกินเปี้ยว

Halcyon chloris (Boddaert, 1783)

Collared Kingfisher

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก หัวโต มีปากยาวไม่สมตัว ความยาวของปากพอๆ กับความยาวของหัว ปากใหญ่ กว้างตอนโคน ปากแหลมตรงและแข็งแรง สันปากบนแบนลงเล็กน้อย ปากล่างโค้งเข้าหาปากบน คาง ใต้คอ และรอบหลังคอเป็นสีขาว ส่วนบนของลำตัวที่เหลือ คือ หลัง ไหล่ ตะโพก ขนคลุมบนโคนหาง รวมทั้งปีกและหาง เป็นสีฟ้าสด เช่นเดียวกับบนหัวแต่บริเวณหลังและไหล่เจือสีเขียวเล็กน้อย ขนปลายปีก และขนกลางปีก มีสีเทาเข้ม แต่ครีบขนด้านนอก มีสีฟ้า ด้านใต้ของปีกสีขาว ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในขณะที่มันบิน ขา และนิ้วเท้ามีสีเทาเข้ม

นิเวศวิทยา : พบบริเวณหาดโคลนชายทะเล ป่าโกงกาง จะเกาะเด่นอยู่ตามกิ่งไม้ ตอไม้ หัวเสา โขดหิน อาหาร ได้แก่ ปลา กุ้ง หอย ปู

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกจาบคาหัวสีส้ม

Merops leschenaulti Vieillot, 1817

Chestnut-headed Bee-eater

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก หัวและท้ายทอยสีส้มแดง ตัวยาวเรียวสีเขียว มีปากโค้งยาวและปีกเมื่อกางออกเป็นรูปสามเหลี่ยมปลายแหลม กระหม่อมตลอดหลังสีน้ำตาลแดง ใต้คอสีออกเหลืองอ่อน มีลายขวั้นเรียวรอบคอสีคล้ำ โคนหางสีฟ้าอ่อน ขนหางไม่มีขนเส้นกลางที่ยาวเรียวยื่นออกไป

นิเวศวิทยา : พบบริเวณทุ่งโล่ง ป่าละเมาะ ตามป่าโปร่งและป่าฟื้นสภาพ ชอบบินหากินและเกาะยอดไม้เป็นฝูงเล็กๆ 3-5 ตัว เมื่อแมลงบินผ่าน จะถลาร่อนจับกลางอากาศอย่างรวดเร็ว อาหาร ได้แก่ แมลงตัวเล็กๆ โดยเฉพาะผึ้ง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกจาบคาหัวเขียว

Merops philippinus Linnaeus, 1766

Blue-tailed Bee-eater

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากยาวเรียวโค้ง ตัวเพรียว ปีกยาวแหลม หัวเขียวแกมน้ำตาลส้ม แถบตามีสีดำ ใต้แถบตาและคางเป็นสีขาวแกมเหลือง คอและอกตอนบนสีส้มแกมน้ำตาล ตะโพกสีฟ้าวาว หางสีฟ้า หางคู่กลางยื่นยาวออกมาอย่างเห็นได้ชัด

นิเวศวิทยา : พบตามทุ่งโล่ง โดยเฉพาะบริเวณใกล้แหล่งน้ำ อาหาร ได้แก่ แมลงชนิดต่างๆ โดยเฉพาะผึ้ง โดยการโฉบจับกินในอากาศ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกตะขาบทุ่ง

***Coracias benghalensis* (Linnaeus, 1758)**

Indian Roller

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก-กลาง หัวโต สีตัวดูดำทึบๆ ปากดำ ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลแกมเขียวคล้ำ ลำตัวด้านล่างสีม่วงแกมน้ำตาล มีลายขีดเล็กๆ สีฟ้าที่คอและอกตอนบน ใต้ท้องและใต้หางมีสีฟ้าจางๆ ขณะบินปีกและหางสีฟ้าสดสลับน้ำเงิน

นิเวศวิทยา : พบตามทุ่งโล่งและป่าละเมาะ มักพบเกาะอยู่เดี่ยวๆ ตามสายไฟฟ้า ตอไม้ และกิ่งไม้ต่ำๆ คอยโฉบกินแมลง เช่น ตั๊กแตน จิ้งหรีด

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกตะขาบดง

Eurystomus orientalis (Linnaeus, 1766)

Dollarbird

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ทั้งสองเพศมีลักษณะและสีสันเหมือนกัน ปากกว้าง ปากและขาสีแดงแกมสีส้ม ลำตัวเป็นสีน้ำตาลแกมเขียวเข้ม ผสมกับสีม่วงแกมดำ บริเวณหัวมีสีเข้มกว่าบริเวณอื่น ขณะบินจะเห็นบริเวณโคนขนปลายปีกมีวงสีน้ำเงินจางๆ บางตัวออกเป็นสีน้ำเงิน ลักษณะคล้ายเงินเหรียญ ตัวไม่เต็มวัยปากเป็นสีดำ

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่ตามชายป่าและตามขอบป่า พบอยู่โดดเดี่ยวหรือเป็นคู่ บางครั้งพบเป็นฝูงเล็กๆ อาหารส่วนใหญ่ ได้แก่ แมลง เช่น ด้วง ตั๊กแตน จั๊กจั่น จิ้งหรีด เป็นต้น

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกโพระดกธรรมดา
นกโพระดกสวน

Megalaima lineata (Vieillot, 1816)
Lineated Barbet

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดกลาง นกทั้งสองเพศสีสันคล้ายกัน นกที่โตเต็มวัย หัว ใต้คอ และอก สีน้ำตาลเข้ม มีลาย เป็นลายเกล็ดสีน้ำตาลอ่อน ปนสีขาว ในระยะไกล อาจมองเห็นลายเหล่านี้ได้ไม่ชัดนัก ปากหนาใหญ่ สีเหลืองอ่อน วงรอบตา สีเหลือง ขนบริเวณแก้ม ไปจนถึง ใต้คอ สีออกขาว บริเวณไหล่ มีขีดสีขาว และขีดสีขาว ปน ขีดสีเข้ม จะมีต่อเนื่องลงไป จนถึงท้อง ขนคลุมลำตัวส่วนใหญ่เป็นสีเขียว

นิเวศวิทยา : อาศัยตามป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่ารุ่น สวนผลไม้ และป่าละเมาะ กินผลไม้เป็นอาหาร โดยเฉพาะ ไทร หว้า ตะขบ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกตีทอง

Megalaima haemacephala (Müller, 1776)

Coppersmith Barbet

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก เป็นนกโพระดกที่มีขนาดเล็กที่สุด ลำตัวด้านบนสีเขียว หน้าผากสีแดง กระหม่อมตอนหน้าสีดำ ใบหน้าสีดำมีคิ้วและบริเวณใต้ตาสีเหลือง คอหอยสีเหลือง คอด้านล่างมีแถบสีแดง อกตอนบนสีเหลือง อกตอนล่างและท้องสีขาวอมเหลืองมีลายขีดสีเขียว

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่ตามป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่ารุ่น ป่าละเมาะ และสวนผลไม้ มักพบโดดเดี่ยวหรืออยู่เป็นคู่ อาหารส่วนใหญ่ได้แก่ ผลไม้ต่างๆ เช่น ไทร หว้า ตะขบ มะเม่า

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนกลาง

นกแอ่นตาล

Cypsiurus balasiensis (Gray, 1829)

Asian Palm-swift

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ลำตัวผอมบาง สีน้ำตาลเข้ม ปลายปีกโค้งแหลม ปากเล็กสั้น และแบนลง โดยปากเป็นรูปสามเหลี่ยมอ้าปากได้กว้าง ลำตัวสีน้ำตาล ปลายหางเป็นรูปตัววี

นิเวศวิทยา : จะบินวนเวียนอยู่กลางอากาศเป็นฝูงเพื่อ โฉบกินแมลงกลางอากาศเป็นอาหาร มักทำรังใต้ใบตาล หรือใบปาล์ม

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกแอ่นบ้าน

Apus affinis (Gray, 1830)

House Swift

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ลำตัวผอมบาง ปีกโค้งเรียว ปลายปีกมน หางสั้น ปลายหางเว้า แต่ขณะบินมักจะเห็นเป็นปลายตัด ปากเล็กสั้นสีดำ ขนปกคลุมลำตัวสีดำเหลือบน้ำเงิน ใต้คอและสะโพกสีขาว ขาสีน้ำตาล

นิเวศวิทยา : จะบินวนเวียนอยู่กลางอากาศเป็นฝูง ในที่โล่ง เพื่อโฉบกินแมลงกลางอากาศเป็นอาหาร มักทำรังใต้ใบตาล หรือใบปาล์ม

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกนางแอ่นบ้าน

Hirundo rustica Linnaeus, 1758

Barn Swallow

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ลำตัวเล็ก บอบบาง ขนเบียดอัดกันแน่น คอสั้น ปากสั้น และปลายปากบนงุ้มลงเล็กน้อย ปากแบนลง และโคนปากเป็นรูปสามเหลี่ยม ปากของมันอ้าได้กว้างทีเดียว จึงงับแมลง ที่บินอยู่กลางอากาศได้คล่องแคล่วมาก ขนแข็งๆ รอบโคนปากของมัน ก็ช่วยกันมิให้แมลงบินหนีไปได้ง่ายๆ มีปีกยาว และปลายปีกแหลม ขนหางยาว และแยกออกเป็น 2 แฉก เพราะขนหางคู่นอกสุดยาวที่สุด ขนหางคู่ถัดๆมา ค่อยๆสั้นลง จนถึงขนหางคู่ในสุด ซึ่งสั้นที่สุด ขาสั้นและนิ้วเท้าเล็ก ขาและนิ้วเท้าของมันอ่อนแอมาก

นิเวศวิทยา : จะบินวนเวียนอยู่กลางอากาศเป็นฝูง ในที่โล่ง เพื่อโฉบกินแมลงกลางอากาศเป็นอาหาร มักทำรังใต้ใบตาล หรือใบปาล์ม

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย

นกนางแอ่นแปซิฟิก

Hirundo tahitica Gmelin, 1789

Pacific Swallow

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ตัวเต็มวัยมีลักษณะคล้ายนกนางแอ่นบ้าน แต่บริเวณหน้าผากออกสีน้ำตาลแดงมากกว่า คอหอยและอกตอนบนมีสีน้ำตาลเหลือง ไม่มีลายแถบที่อกลำตัวด้านล่างส่วนที่เหลือสีเทาแกมน้ำตาล ขนปีกด้านล่างเกือบเป็นสีเดียวกัน คือสีน้ำตาลแกมเทา หางสั้นกว่า ขนหางคู่นอกยาวออกไปเพียงเล็กน้อย ตัวไม่เต็มวัยคอหอยและอกตอนบนสีน้ำตาลแดงจาง ลำตัวด้านบนมีลายแต้มสีน้ำตาลและบริเวณหน้าผากมีสีน้ำตาลแกมแดงเล็กน้อย

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล มักบินฉวัดเฉวียนในอากาศเป็นฝูง โดยเฉพาะช่วงเช้าและช่วงเย็น อาหาร ได้แก่ แมลง โดยการโฉบจับกลางอากาศ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นกเด้าดินทุ่ง

Anthus novaeseelandiae (Gmelin, 1789)

Richard's Pipit

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลแกมเหลือง มีลายขีดสีคล้ำบนหัวและหลัง ลำตัวด้านล่างสีน้ำตาลอ่อน คิ้วสีน้ำตาลอ่อนต่อเนื่องกับแถบข้างคอ แถบตาสีคล้ำ แถบหนวดดำต่อเนื่องกับลายจุดและลายขีดที่อกและสีข้าง

นิเวศวิทยา : พบตามทุ่งหญ้า ทุ่งโล่ง พื้นที่ค่อนข้างร้อนแล้ง ทุ่งนา อาหาร ได้แก่ แมลง หนอน เมล็ดธัญพืช ยอดอ่อนของพืชบางชนิด

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกเด้าลมดง

Dendronanthus indicus (Gmelin, 1789)

Forest Wagtail

ภาพโดย : สุวิทย์ พันนาดี

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็ก ลักษณะเด่น คือ กระหม่อม และลำตัวด้านบน สีออกน้ำตาลอมเขียวเข้ม ลำตัวด้านล่างสีขาวแกมสีครีม อก ตอนบน มีลายเป็นแถบคล้ายรูปสามเหลี่ยม สีดำ 2 แถบเรียงต่อกัน (แถบล่าง ด้านบนเป็นรอยแยก ไม่ต่อกัน) คิ้วสีขาว ปีก มีลายแถบสีขาว ขนหาง สีดำ แต่ขนหางคู่นอกสุดสีขาว

นิเวศวิทยา : มักพบอยู่โดดเดี่ยว หรือเป็นฝูงเล็กๆ ส่วนใหญ่หากินโดยเดิน หรือ วิ่งไล่จิกแมลงตามพื้นดิน จะหยุดเป็นบางครั้งในช่วงสั้นๆ ช่วงที่หยุดนี้จะกระดกหาง และ ลำตัว ตอนท้าย จากนั้นจะวิ่งหรือเดินต่อไป

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกขมิ้นน้อยสีเขียว

Aegithina viridissima (Bonaparte, 1850)

Green Iora

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ตาสีขาว ตัวผู้มีสีเขียวแกมเหลือง ปีกและหางสีดำ ปีกมีลายแถบสีขาว 2 แถบ ด้านบนและด้านล่างของตามีลายแถบสีเหลืองเล็กๆ ตัวเมียมีลักษณะคล้ายตัวเมียนกขมิ้นน้อยธรรมดา แต่ลายแถบที่ปีกมีสีออกเหลืองมากกว่าสีสันออกเป็นสีเขียวมากกว่า

นิเวศวิทยา : มักพบอยู่เป็นคู่ อาศัยและหากินตามกิ่งและยอดไม้ระดับสูง อาหาร ได้แก่ แมลงโดยการจิกกินตามกิ่งไม้และยอดไม้

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนกลาง

นกขมิ้นน้อยธรรมดา

Aegithina tiphia **(Linnaeus, 1758)**

Common Iora

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปีกสั้น ปลายปีกมน หางยาวปานกลาง ปากมีลักษณะเล็กแหลม ขาสั้น นิ้วเท้าเล็ก แต่แข็งแรง ลำตัวส่วนบนสีเหลืองแกมเขียว ส่วนล่างของลำตัวสีเหลืองสด ปีกและหางสีดำเข้ม บนปีกมีแถบสีขาวพาดขวางสองแถบ

นิเวศวิทยา : ชอบอาศัย และหากินอยู่บนต้นไม้เท่านั้น อาหาร ได้แก่ แมลง ตัวอ่อน และไข่ของแมลงหนอนผีเสื้อบางชนิด หนอนกินใบ หาอาหารโดยกระโดดหากิน ตามกิ่งไม้ และใบไม้

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะลสาบตอนล่าง

นกปรอดคอลาย

Pycnonotus finlaysoni Strickland, 1844

Stripe-throated Bulbul

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็ก มีลายขีดสีเหลืองกระจายบริเวณหน้าผาก ใบหน้า และคอหอย ลำตัวด้านบนสีเขียวแกมน้ำตาล ท้องตอนหน้าสีขาวแกมสีเทา ท้องทางด้านท้าย และขนคลุมโคนขนหางด้านล่างสีเหลือง

นิเวศวิทยา : มักพบอยู่เป็นคู่หรือเป็นฝูงเล็ก ๆ พบเป็นประจำบริเวณไม้พุ่ม ไม้พื้นล่าง หรือลูกไม้ อาหารได้แก่ ผลไม้ เมล็ดของไม้ต้น ตัวหนอน และแมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกปรอดหน้านวล นกกรงหน้าหมา

Pycnonotus goiavier **(Scopoli, 1786)**

Yellow-vented Bulbul

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ลำตัวด้านบนสีน้ำตาล กระหม่อมและหัวตาสีดำ มีคิ้วกว้างสีขาว กระหม่อมมีหงอนสั้นๆ สีน้ำตาล ลำตัวด้านล่างมีสีขาว อกมีสีน้ำตาลแซม ขนคลุมโคนหางด้านล่างมีสีเหลืองแกมเขียว หางไม่มีสีขาว

นิเวศวิทยา : พบตามแหล่งกสิกรรม ป่าละเมาะ โดยเฉพาะบริเวณใกล้แหล่งน้ำจืด และชายทะเล อาหารได้แก่ แมลง ตัวหนอน และผลไม้สุกบางชนิด เช่น ตะขบ นอกจากนี้ยังกินน้ำหวานจากดอกไม้ และแมลงที่มาตอมน้ำหวานจากดอกไม้อีกด้วย

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกปรอดสวน นกกรงเกล็ด

Pycnonotus blanfordi Jerdon, 1862

Streak-eared Bulbul

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ด้านบนลำตัวสีเขียวแกมน้ำตาล ตาสีเทา ขนคลุมหูมีลายขีดสีขาวแกมเทาชัดเจน ปีกสีเขียวด้านล่างลำตัวสีเขียวแกมเหลือง ขนคลุมโคนหางด้านล่างสีเหลืองอ่อน

นิเวศวิทยา : พบตามแหล่งกสิกรรม ป่าละเมาะ โดยเฉพาะใกล้แหล่งน้ำจืด หากินตามต้นไม้พุ่มไม้และพื้นดิน อาหาร ได้แก่ ผลไม้ ตัวหนอน และแมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกปรอดสีน้ำตาลตาแดง

Pycnonotus brunneus Blyth, 1845

Red-eyed Bulbul

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ขนบริเวณหูสีน้ำตาลไม่มีลายขีด ขนปีกมีสีน้ำตาลมีแต้มสีไพล คอหอย อก และขนคลุมโคนขนหางด้านล่างเป็นสีน้ำตาลแกมเหลือง ซึ่งไม่ตัดกับสีของอกและสีข้างที่มีสีน้ำตาลมากนัก ตัวไม่เต็มวัยตาสีน้ำตาล

นิเวศวิทยา : อาศัยตามชายป่าและป่ารุ่น อาหาร ได้แก่ ผลไม้ เมล็ดของไม้ต้น ตัวหนอน และแมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย

นกแซงแซวหางปลา

Dicrurus macrocercus **Vieillot, 1817**

Black Drongo

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ลำตัวค่อนข้างเพรียว ปีกยาว และปลายปีกแหลมซึ่งค่อยๆ สอบลงไป และปลายหางแยกออกเป็นแฉกลึก ราวกับหางปลา ตอนปลาย ของแต่ละแฉก จะงอนขึ้นเล็กน้อย ปากของนกแซงแซว มีลักษณะหนา แบนข้าง และแข็งแรง ตอนปลายปากบนโค้งและงุ้มเล็กน้อย บริเวณโคนปากมีขนเส้นแข็งๆ ยาวๆ ซึ่งยาวจนคลุมรูจมูกไว้ ขาค่อนข้างสั้น เท้าหนา นิ้วเท้ายาว และ แข็งแรง

นิเวศวิทยา : พบตามพื้นที่โล่งๆ ที่มีต้นไม้ขึ้นอยู่กระจัดกระจาย ตามท้องไร่ ท้องนา และพื้นที่เกษตรกรรม ทั่วไป ภายในตัวเมือง ตามปกติ อาหาร ได้แก่ แมลงชนิดต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกขมิ้นท้ายทอยดำ

Oriolus chinensis **Linnaeus, 1766**

Black-naped Oriole

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ลำตัวหนา และแข็งแรง ปีกค่อนข้างยาว และปลายปีกแหลม ขนหางยาวปานกลาง และปลายหางมน ปากแหลมและแข็งแรง นกตัวผู้มีสีสันสวยมาก ขนส่วนใหญ่ของลำตัวมีสีเหลือง มีแถบสีดำกว้างตรงท้ายทอย ปากมีสีชมพู นิ้วเท้าสีดำแกมเขียว นกตัวเมียสีสันคล้ายตัวผู้ แต่สีเหลืองอ่อนกว่า

นิเวศวิทยา : พบตามป่าดิบ ป่าผสมผลัดใบ ป่าชายเลน รวมทั้งสวนผลไม้ อาหาร ได้แก่ แมลงต่างๆ ที่พบตามยอดไม้ เช่น ด้วง จักจั่น เมื่อเจอเหยื่อจะใช้ปากคาบ แล้วเอาไปฟาดกับกิ่งไม้ แล้วจึงกลืนกินเหยื่อ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลตอนล่าง

อีกา

Corvus macrorhynchos Wagler, 1827
Large-billed Crow

ลักษณะ : นกขนาดกลาง ปากดำมีขนาดใหญ่ หน้าผากตั้งเป็นสัน ปีกยาวกว้างใหญ่ ขาและเท้าแข็งแรง มีสีดำสนิททั้งตัว หางยาวกว้างปลายมน

นิเวศวิทยา : ชอบอาศัยอยู่ตามที่โล่ง ใกล้ชุมชน เป็นนกที่ชอบส่งเสียงดัง ทั้งยังจดจำและเลียนแบบพฤติกรรมมนุษย์ ได้ดีอีกด้วย อาหาร ได้แก่ เนื้อสัตว์ขนาดเล็ก แมลงและสัตว์ตาย

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นกจาบดินอกลาย

Pellorneum ruficeps Swainson, 1832

Puff-throated Babbler

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก กระหม่อมสีน้ำตาลแดงเข้ม คิ้วสีเหลืองอ่อน คอหอยสีขาว อกและสีข้างสีเหลืองและมีลายขีดสีน้ำตาลเข้มเด่นชัด ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลแกมเขียว ท้องสีเหลืองอ่อน ขนบริเวณคอหอยฟูออกคล้ายเป็นเครา

นิเวศวิทยา : พบอยู่เป็นคู่หรือเป็นฝูงเล็ก ๆ หากินโดยกระโดดไปยังใบไม้แห้งที่ร่วงหล่นตามพื้นดิน ใช้ปากพลิกใบไม้ค้นหาแมลง เมื่อพบจะจิกกินเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนกลาง

นกกระจิ๊ดธรรมดา

Phylloscopus inornatus (Blyth, 1842)

Inornate Warbler

ลักษณะ : นกขนาดเล็กสีเขียว มีปากแหลมเล็กสั้น ลำตัวด้านบนสีเขียวไพล แต่บริเวณตะโพกสีจางกว่าลำตัว ส่วนหน้าผากและกระหม่อมดูเข้มกว่า เพราะมีสีน้ำตาลแซม คิ้วมีสีขาวอมเหลืองจางลากยาวจากโคนปากด้านบนไปถึงท้ายทอย วงตามีสีขาวอมเหลืองจาง หัวตาและแถบคาดตามีสีไพลเข้ม ขอบขนหางเส้นนอกมีสีเขียวไพล ส่วนขนกลางปีกด้านในมีสีน้ำตาลเข้ม และมีสีขาวตรงขอบและปลายขน ขนคลุมปีกด้านบนน้ำตาลเข้ม และมีสีขาวตรงปลายขนคลุมปีกกลาง มองเห็นเป็นแถบปีกบนเล็กๆ ส่วนปลายขนคลุมปีกใหญ่จะมีสีขาวกว้างกว่าและมองเห็นเป็นแถบปีกที่ 2 ปลายขนคลุมปีกน้อย มีสีเขียวไพลขนคลุมใต้ปีกมีสีขาวอมเหลืองจางๆ

นิเวศวิทยา : หากินอยู่เพียงลำพังหรือเป็นคู่ กระโดดหากินไปเรื่อย ๆ บางครั้งเมื่อเห็นแมลงบินผ่านมา อาจบินพุ่งออกไปจับกิน อาหาร ได้แก่ แมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกกระจิบหญ้าท้องเหลือง

Prinia flaviventris (Delessert, 1840)

Yellow-bellied Prina

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก หัวสีเทาลำตัวด้านบนสีเขียวแกมเหลือง ท้องถึงก้นเหลืองสดเป็นจุดเด่น คอหอยและอกสีขาว-สีครีม คิ้วและวงรอบเบ้าตาสีขาว มีคิ้วขาวสั้นๆ

นิเวศวิทยา : พบตามป่าหญ้า ป่าละเมาะ บริเวณชายแหล่งน้ำต่างๆ รวมทั้งริมป่าชายเลน อาศัยและหากินภายในพุ่มหญ้า กอกก กออ้อหรือพุ่มไม้ต่างๆ อาหาร ได้แก่แมลงวันตัวหนอนต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกระจิบธรรมดา นกกระจิบสวน

Orthotomus sutorius (Pennant, 1769)

Common Tailorbird

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก หน้าผากและกระหม่อมสีน้ำตาลแดง คิ้วและหน้าขาวแกมเทา ลำตัวด้านบนสีเขียวคล้ำ ลำตัวด้านล่างขาว บริเวณอกและคอหอยเป็นสีคล้ำ ใต้คอเห็นเป็นสีดำ

นิเวศวิทยา : พบตามป่าโปร่ง ป่ารุ่น ป่าชายเลน ทุ่งหญ้า ป่าละเมาะ และสวนผลไม้ มักพบเกาะหรือกระโดด ไปตามกิ่งภายในเรือนยอดของต้นไม้ ขณะที่เกาะหางมันจะตั้งขึ้น อาหาร ได้แก่ แมลงและตัวหนอนต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกระจิบคอดำ

Orthotomus atrogularis Temminck, 1836

Dark-necked Tailorbird

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ก้นและขนคลุมใต้โคนหางเหลือง ทั้งสองเพศ ตัวผู้ หน้าผากถึงท้ายทอยน้ำตาลแดง ข้างคอ และอกดำ แกมเทา ลำตัวด้านบนเขียวแกมเหลืองสด ไม่มีหางคู่กลางยาวแหลม ตัวเมีย ข้างคอ และอกไม่มีแถบดำ

นิเวศวิทยา : มักอยู่ตามป่าธรรมชาติที่รกทึบ ไม่ชอบอยู่ตามข้างบ้านเรือนหรือตามไร่สวน อาหารส่วนใหญ่ ได้แก่ แมลง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนกลาง

นกกระจิบหัวแดง

Orthotomus sepium Horsfield, 1821

Ashy Tailorbird

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ตัวผู้และตัวเมียมีลักษณะและสีแตกต่างกัน ตัวผู้ หน้า กระหม่อม คาง และแกมสีน้ำตาลแดง ตัดกับลำตัวสีเทาเข้ม หางสีเทาแกมน้ำตาลขลิบปลายดำขาว ตัวเมียสีจางกว่าตัวผู้เล็กน้อย กลางคอ อก และท้องขาว

นิเวศวิทยา : พบตามป่าชายเลน ป่าพรุ บางครั้งอาจพบในป่าดิบที่ราบต่ำ อาหารส่วนใหญ่ได้แก่ แมลง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกกางเขนบ้าน นกบินหลา

Copsychus saularis (Linnaeus, 1758)
Oriental Magpie-Robin

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากสีเทาเรียว ปลายปากบนงุ้มลงเล็กน้อย ปีกมนกลม หางยาวปานกลาง ปลายหางตัดตรง ขาและเท้าแข็งแรง ตัวผู้และตัวเมียมีลักษณะและสีสันแตกต่างกัน ตัวผู้ ในขณะเกาะลำตัวค่อนข้างตั้งตรง หางกระดก ส่วนบนลำตัวเป็นสีดำเหลือบน้ำเงินเล็กน้อย ปีกมีแถบสีขาวหนึ่งแถบ ส่วนล่างของลำตัวเป็นสีขาว ตัวเมีย ส่วนบนลำตัวเป็นสีเทา มีแถบบริเวณปีกเช่นเดียวกัน ส่วนล่างลำตัวเป็นสีเทาจาง

นิเวศวิทยา : สามารถพบได้แทบทุกบริเวณ อาหารได้แก่ แมลงต่างๆ หนอน และไส้เดือนบนพื้นดิน

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกางเขนดง นกบินหลาดง

Copsychus malabaricus (Scopoli, 1788)

White-rumped shama

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ตัวผู้บริเวณหัว คอหอย อกและลำตัวด้านบนเป็นสีดำ ตะโพก ขนคลุมโคนขนหางด้านบน และขนหางคู่นอกเป็นสีขาว ลำตัวด้านล่างส่วนที่เหลือสีน้ำตาลแดงถึงสีส้ม ตัวเมียลักษณะคล้ายกับตัวผู้แต่สีทึมกว่า บริเวณที่เป็นสีดำในตัวผู้เป็นสีเทาเข้ม ท้องและขนคลุมโคนขนหางด้านล่างสีน้ำตาลแดงถึงสีเหลือง ตัวไม่เต็มวัยลักษณะคล้ายตัวเมีย แต่บริเวณที่เป็นสีเทาเข้มในตัวเมียเป็นสีน้ำตาล ขนคลุมขนปีกและช่วงไหล่มีลายเกล็ดสีเหลืองแกมสีน้ำตาลแดง

นิเวศวิทยา : พบอยู่โดดเดี่ยว เป็นคู่หรือเป็นครอบครัว มักเกาะบนกิ่งต้นไม้ระดับต่ำ และไม้พุ่ม กินแมลง และตัวหนอนเป็นอาหาร

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย

นกจับแมลงสีน้ำตาล

Muscicapa dauurica Pallas, 1811
Asian Brown Flycatcher

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ลำตัวด้านบนสีเทาจนถึงน้ำตาลแกมเทา ปากสีอ่อน ปลายปากสีคล้ำ ตอนโคนปากสีเหลือง มีแถบสีขาวคล้ายหนวด ลำตัวด้านล่างสีออกขาว ข้างอกจะมีสีน้ำตาลแกมเทา นิ้วเท้าสีออกดำ

นิเวศวิทยา : พบได้ในป่าหลายแบบ มักพบในป่าโปร่ง ทุ่งโล่ง สวนผลไม้ และป่าชายเลน อาหารได้แก่ แมลงต่างๆ ใช้วิธีโฉบจับจากกลางอากาศจากกิ่งที่เกาะ แล้วกลับไปเกาะที่กิ่งเดิม

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนกลาง

นกจับแมลงคอแดง

Ficedula parva (Bechstein, 1792)

Red-throated Flycatoher

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ตัวผู้ช่วงฤดูผสมพันธุ์คอหอยสีส้มถึงสีน้ำตาลแดง ตัดกับสีของอกและด้านข้างของหัวที่เป็นสีเทา ท้องสีขาว หางสีน้ำตาล โคนหางด้านนอกมีแถบสีขาว ตัวผู้ช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์และตัวเมียคอหอยสีขาว ตัดกับสีของอกและด้านข้างของหัวสีออกน้ำตาลถึงเทา

นิเวศวิทยา : มักพบอยู่โดดเดี่ยว แต่อาจพบอยู่กับนกจับแมลงและนกขนาดเล็กอื่นๆ มักอาศัยตามกิ่งของไม้พุ่ม มีกิจกรรมในช่วงเช้าตรู่และเย็นค่ำ อาหาร ได้แก่ ยุง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อยและทะเลสาบตอนล่าง

นกอีแพรดแถบอกดำ

Rhipidura javanica (Sparrman, 1788)

Pied Fantail

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ใต้คอสี ต่อจากสีขาวมีลายพาดสีดำผ่านอกตอนบน ท้องมีสีขาวแกมครีม หัวสีออกดำ คิ้วเป็นสีขาวเล็กน้อย หางกางแผ่ออกเป็นรูปพัด ปลายขนหางสีขาว

นิเวศวิทยา : พบตามสวนผลไม้ แหล่งเกษตรกรรม ป่าละเมาะ ทุ่งโล่ง ป่าชายเลน ป่าโกงกาง ป่าพรุ อาหาร ได้แก่แมลงขนาดเล็ก ยุง หนอน โดยจิกกินตามกิ่งไม้ ยอดไม้ และที่พื้นโดยโฉบลงมาจิกกินที่พื้นดิน หรือ กึ่งเดินกึ่งบิน ขณะจับแมลงบนพื้นดิน ขณะหากินบางครั้งส่งเสียงร้อง เพื่อประกาศอาณาเขตของตนไปด้วย

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกอีเสือสีน้ำตาล

Lanius cristatus Linnaeus, 1758

Brown Shrike

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากหนาใหญ่ สีดำ ปลายปากแหลมงุ้ม หัวโต ลำตัวเพรียว หางยาว มีแถบสีดำจากโคนปาก ผ่านตาไปถึงข้างหู มีคิ้วสีขาวลากจากโคนปากไปถึงข้างหูด้วยเช่นกัน กระหม่อมและท้ายทอยสีน้ำตาลอมแดง ปีกสีน้ำตาลเข้ม ลำตัวด้านล่างสีขาว ขาสีดำ มีนิ้วเท้าแข็งแรง และเล็บแหลมคม

นิเวศวิทยา : พบตามที่โล่งใกล้แหล่งน้ำหรือบริเวณที่ค่อนข้างแห้งแล้ง หาอาหารในช่วงเช้าตรู่และเย็นค่ำ อาหาร ได้แก่ แมลง ตัวหนอน กบ กิ้งก่า นก หนู และสัตว์ขนาดเล็ก

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกเอี้ยงสาริกา

Acridotheres tristis **(Linnaeus, 1766)**

Common myna

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก หัวและคอสีดำ ปากและหนังรอบดวงตาสีเหลือง ลำตัวสีน้ำตาลเข้ม กลางท้องและก้นขาว ขนปีกดำมีแถบขาว ขณะบินใต้ปีกขาว ปีกบนมีแถบขาวเป็นวงใหญ่ แข้งและตีนเหลือง

นิเวศวิทยา : เป็นนกที่อาศัยอยู่ในป่าดิบทั่วๆไป อาจอยู่เป็นคู่หรือเป็นฝูง ชอบกระโดดบนพื้นอย่างว่องไวเป็นจังหวะ มีนิสัยดุเดือดชอบตีกันและรังแกนกอื่น อาหารส่วนใหญ่ ได้แก่ แมลง ตัวหนอน สัตว์ขนาดเล็ก ธัญพืช สัตว์เลื้อยคลานตัวเล็กๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกเอี้ยงด่าง

***Sturnus contra* Linnaeus, 1758**

Asian Pied Starling

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ปากแหลม สีเหลืองสด โคนปากและหนังรอบตาแดงเข้มแกมชมพู หัว คอ อก ลำตัวด้านบน และหางดำ ปีกมีแถบขาว หน้าผากและขนคลุมหูขาว ลำตัวด้านล่างขาว แข้งและตีนมีสีเหลือง

นิเวศวิทยา : ชอบหากินในที่โล่ง สวน ท้องนา ป่าโปร่ง มักหากินแมลงและเมล็ดพืชตามข้างทางตอนพลบค่ำ มักจะบินมาเกาะนอนรวมกันบนต้นไม้เดียวกัน ชอบใช้ปากล้วงคาบไส้เดือนและแมลง เชื่อง ไม่ตื่นกลัวคนมากนัก

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนล่าง

นกเอี้ยงควาย

***Acridotheres fuscus* (Wagler, 1827)**

Jungle Myna

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็ก ลักษณะคล้ายนกเอี้ยงสาริกา และนกเอี้ยงหงอน แต่ ปากเป็นสีเหลือง โคนปากสีน้ำเงินแก่ ตาสีเหลือง มีพุ่มหงอนบนหัวแต่สั้น ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลแกมเทาเข้ม หัวสีออกดำ ใต้คอและอก สีเข้ม ขนคลุมโคนขนหางด้านล่างสีขาว ไม่มีแผ่นหนังบริเวณวงรอบเบ้าตา ขนคลุมโคนขนหางด้านล่างสีเทา

นิเวศวิทยา : พบตามบริเวณพื้นที่แห้งแต่ใกล้แหล่งน้ำ ทุ่งนา แหล่งเกษตรกรรม ป่าหญ้า โดยเฉพาะบริเวณสองฝั่งแม่น้ำหรือรอบๆ แหล่งน้ำ อาหาร ได้แก่ แมลง ตัวหนอน ตามพื้นดิน นอกจากนี้ยังกินผลไม้สุกบางชนิด น้ำหวานจากดอกไม้บางชนิด แมลงและ ตัวหนอนตามกิ่งไม้

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนล่าง

นกเอี้ยงหงอน

Acridotheres grandis Moore, 1858

White-vented Myna

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็ก ลำตัวเป็นสีดำ บริเวณหัวมีหงอนยาวสีดำตั้งเด่นชัด ปากเหลือง ขาและนิ้วสีเหลือง มีลายพาดสีขาวบริเวณโคนของขนปลายปีก ซึ่งจะเห็นได้ชัด ขณะที่นกกำลังบินปลายหางมีแถบขนาดกว้างสีขาว ขนคลุมขนหางด้านล่างสีขาว ตาสีน้ำตาลจนถึงน้ำตาลแกมส้ม

นิเวศวิทยา : พบตามทุ่งโล่งใกล้กับแหล่งน้ำ สวนผลไม้ หากินทั้งบนพื้นดินและบนต้นไม้ แต่พบเป็นประจำที่เดินหรือกระโดดตามหรือเกาะบนหลังสัตว์เลี้ยงพวกวัว ควาย เพื่อจิกแมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกินปลีคอสีน้ำตาล

Anthreptes malacensis (Scopoli, 1786)

Brown-throated Sunbird

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก กระหม่อม ท้ายทอย หลังตอนบน ลงมาจนถึงด้านข้างของคอเล็กน้อย เป็นสีเขียวเข้มเหลือบมัน ลำตัวด้านบน ขนปีกสีน้ำตาล มีแถบเล็กๆ สีม่วงเหลือบมันที่ขนหัวปีกใกล้บริเวณไหล่ บริเวณหลังตาลงมาถึงขนคลุมหูสีแดงเลือดหมู ใต้คอสีแดงแกมส้มอมแดง ตาสีแดง ปากสีดำ ขาและนิ้วเท้าสีเขียวเข้ม

นิเวศวิทยา : พบตามป่าดงดิบ ป่าพรุน้ำจืด ส่วนใหญ่จะพบในพื้นที่ราบ อาหารส่วนใหญ่ ได้แก่ แมลง แมงมุม เกสรดอกไม้ น้ำหวานจากดอกไม้บางชนิด และ ผลไม้สุกขนาดเล็กบางชนิด

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกินปลีแก้มสีทับทิม

Anthreptes singalensis (Gmelin, 1788)

Ruby-cheeked Sunbird

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ตัวผู้ ลำตัวด้านบนสีเข้ม สีเขียวเป็นมันสะท้อนแสง แก้ม อก และ คอสีน้ำตาลแดง ส่วนที่เหลือด้านล่างเป็นสีเหลือง หางสีดำ ปากสีออกดำ ขาสีอมเทา ตัวเมีย ลำตัวด้านบนมีสีเขียวมะกอก แต่บริเวณส่วนใหญ่ของปีกสีออกเหลือง ลำตัวด้านล่างมีสีเขียวอมเหลือง

นิเวศวิทยา : พบหากินภายใต้เรือนยอดของป่าหลายแบบ อาหาร ได้แก่ แมลง หนอน ผลไม้สุกขนาดเล็กบางชนิด เกสรดอกไม้บางชนิด และน้ำหวานจากดอกไม้

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกินปลีอกเหลือง

Nectarinia jugularis (Linnaeus, 1766)
Olive - backed Sunbird

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็กมาก คอ และอกส่วนบนสีน้ำเงินเหลือบเป็นมัน ในที่แสงน้อยมักมองเห็นเป็นสีดำ ท้อง และขนคลุมโคนหางด้านล่าง สีเหลืองสด ปลายหางด้านล่างมีโคนขน และแกนขนคู่กลางสีดำ ขอบหางและขลิบปลายหาง สีขาว ลำตัวด้านบนสีเขียวอมน้ำตาล ใต้คอลงมาจนถึงอกส่วนบน สีเหลือบน้ำเงินเข้ม อกและท้องส่วนล่างสีเหลืองสด คั่นกลางระหว่างสีเหลือบน้ำเงินเข้มที่ใต้คอและอกส่วนบนกับสีเหลืองที่ท้องด้วย แถบสีดำแคบๆ ขนคลุมโคนขาสีเหลือง

นิเวศวิทยา : พบในป่าหลายแบบ เช่น ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าชายเลน ป่าละเมาะ ป่าโปร่งชายฝั่งทะเล สวนผลไม้ สวนไม้ดอก และทุ่งโล่ง พบบ่อยมากในเมือง สวนสาธารณะ อาหาร ได้แก่ น้ำหวานจากดอกไม้ บางชนิด นอกจากนี้ ยังกินแมลงที่มาตอมดอกไม้ หนอน แมลงขนาดเล็ก แมงมุม เป็นต้น

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกาฝากท้องสีส้ม

Dicaeum trigonostigma (Scopoli, 1786)

Orange-bellied Flowerpecker

ภาพโดย : สมิทธิ์ สุติบุตร์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็กมาก ตัวผู้หลังอกตอนล่าง และท้องเป็นสีส้ม ขนคลุมโคนขนหางด้านล่างสีส้มแกมเหลือง คอหอยสีเทาอ่อน ลำตัวด้านบนส่วนที่เหลือสีน้ำเงินแกมเทา ตะโพกมีแถบสีเขียวอ่อนถึงสีเหลือง บางครั้งมีแต้มสีส้ม ลำตัวด้านล่างสีเทาจาง กลางอกตอนล่าง ท้อง และขนคลุมโคนขนหางด้านล่างเป็นสีเหลือง ตัวไม่เต็มวัยคล้ายตัวเมีย แต่คอหอยอก และสีข้างเป็นสีเขียวอ่อนแกมเทา

นิเวศวิทยา : พบตามชายป่า มักพบอยู่เป็นคู่ อาศัยและหากินตามกิ่งไม้และยอดไม้ ทั้งไม้พุ่มและไม้ยืนต้นขนาดกลาง อาหาร ได้แก่ น้ำหวานดอกไม้ เกสรดอกไม้ ผลไม้ แมลง ตัวหนอน และแมงมุม

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนกลาง

นกสีชมพูสวน

Dicaeum cruentatum (Linnaeus, 1758)
Scarlet-backed Flowerpecker

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก มีรูปร่างป้อม คอสั้น ขาสั้น หางสั้นมาก ปากสั้น ข้างหัว อกตอนบน หลัง และหางมีสีดำ หน้าผาก ถึงตะโพกเป็นแถบยาวสีแดงสด คอ กลางอก และลำตัวด้านล่างมีสีขาว สีข้างลำตัวมีสีขาวแกมเทา

นิเวศวิทยา : พบตามพื้นที่ราบต่ำ ป่าละเมาะ พื้นที่เกษตรกรรม อาหาร ได้แก่ แมลง แมงมุม ลูกไม้สุกขนาดเล็ก เช่น ลูกตะขบ มะเดื่อ น้ำหวานจากดอกไม้บางชนิด

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกระจอกบ้าน

Passer montanus (Linnaeus, 1758)

Eurasian Tree-Sparrow

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ปากอ้วนสั้นเป็นรูปกรวย หัวค่อนข้างใหญ่ คอสั้น ปีกสั้นและปลายปีกแหลม หางสั้น ปลายหางเว้าตื้น ขาสั้น กระหม่อมสีน้ำตาลดำ บริเวณแก้มสีขาว มีลายแถบสีดำบริเวณหู และคอด้านล่าง มีลายพาดสีขาวสองลายที่ปีก และโคนปีก

นิเวศวิทยา : พบหากินตามหมู่บ้าน อาหารคือ เมล็ดข้าวเลือก ธัญพืช เมล็ดหญ้า แมลง และตัวหนอน โดยมากมักหากินด้วยการกระโดดตามพื้นดินหรือบริเวณสนามหญ้า

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

นกกระจอกตาล

Passer flaveolus Blyth, 1844
Plain-backed Sparrow

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก รูปร่างอวบ คอสั้น ปากเป็นรูปกรวย ปีกสั้น ปลายปีกมน นกตัวผู้และตัวเมียมีสีสันที่แตกต่างกัน ตัวผู้มีหน้าผากสีเหลืองอ่อน หลังและท้ายทอยออกสีเหลือง แก้มสีเหลืองอ่อน หลังตามีแถบสีน้ำตาลแดง ตัวเมีย มีสีน้ำตาลเรียบๆ ตั้งแต่หน้าผาก หัว ท้ายทอย เรื่อยลงไปจนถึงหลัง ส่วนล่างของลำตัวตั้งแต่คาง หน้าอก และ ท้อง สีเหลืองจางๆ

นิเวศวิทยา : พบในป่าโปร่ง ป่าริมชายฝั่งทะเล พื้นที่โล่งแห้งแล้ง ท้องไร่ท้องนา อาหาร ได้แก่ เมล็ดพืชต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นกกระจาบธรรมดา

Ploceus philippinus (Linnaeus, 1766)

Baya Weaver

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : เป็นนกขนาดเล็กมาก ปากอ้วนสั้นเป็นปากกรวย คอสั้น ปีกสั้น ปลายปีกมน หางค่อนข้างสั้น ขาสั้น ลำตัวด้านบนสีเหลืองสลับกับน้ำตาลเข้ม ลำตัวด้านล่างสีจางกว่าหรือเป็นสีขาวแกมเหลืองอ่อน ตัวผู้ช่วงฤดูผสมพันธุ์กระหม่อมสีเหลือง ใบหน้ามีลายขีดสีดำ ลำตัวด้านล่างไม่มีลายขีด ตัวเมียและตัวผู้นอกฤดูผสมพันธุ์ อกมีลายขีด แต่ไม่เด่นชัดนัก

นิเวศวิทยา : มักพบอยู่เป็นฝูงใหญ่มาก มีจำนวนมากกว่า 100 ตัว พบทั้งที่เกาะกิ่งบนต้นไม้ ต้นหญ้า และยืนพื้นดิน อาหาร ได้แก่ เมล็ดข้าวเปลือก โดยการจิกกินจากรวง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย และทะเลสาบตอนบน

นกกระติ๊ดตะโพกขาว

Lonchura striata (Linnaus, 1766)

White-rumped Munia

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ลำตัวสีน้ำตาล ตะโพกสีขาว ท้องสีขาวแกมเนื้อ หางสีดำ ปลายหางแหลม โดยขนหางคู่กลางยื่นยาวกว่าขนหางคู่อื่น ขนบริเวณที่เป็นสีเข้ม มีลายขีดเล็กๆ สีขาวหรือสีน้ำตาล อกมีลายเกล็ดสีเนื้อ ท้องมีลายขีดสีเข้ม

นิเวศวิทยา : พบตามทุ่งโล่ง ป่าละเมาะ แหล่งเกษตรกรรม ทุ่งหญ้า อาหาร ได้แก่ เมล็ดหญ้า เมล็ดข้าวเปลือก ซึ่งมักหากินเป็นฝูง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย

นกกระติ๊ดขี้หมู

Lonchura punctulata (Linnaeus, 1758)

Scaly-breasted Munia

ภาพโดย : รศ.ดร.ชัยรัตน์ นิลนนท์ และ รศ.วีระนุช นิลนนท์

ลักษณะ : นกขนาดเล็กมาก ปากหนาสีดำทั้งปากบนและปากล่าง อกและสีข้างเป็นสีขาว มีลายเป็นเกล็ด สีน้ำตาลเป็นลักษณะเด่น ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลทึมๆ ใบหน้าด้านข้างมีแต้มสีน้ำตาล ซึ่งที่แก้มและคอจะมีสีเข้มกว่าบริเวณอื่น ขนคลุมปีกสีน้ำตาล

นิเวศวิทยา : พบตามป่าละเมาะ แหล่งเกษตรกรรม ตามทุ่งหญ้าแถบชานเมือง หากินเป็นฝูง อาหารได้แก่ เมล็ดข้าว เมล็ดหญ้า กินแมลง และตัวหนอนที่พบตามพื้นดินบ้าง

การแพร่กระจาย : ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนกลาง และทะเลสาบตอนล่าง

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมเป็นกลุ่มสัตว์ที่มีวิวัฒนาการสูงที่สุดเมื่อเทียบกับสัตว์อื่นๆ มีการแพร่กระจายทั่วโลกกว่า 4,500 ชนิด 17 อันดับ ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับนกหรือปลาซึ่งมีประมาณ 9,200 และ 20,000 ชนิด ตามลำดับ โดยในประเทศไทยมีรายงานการสำรวจพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำนวนทั้งสิ้น 14 อันดับ 42 วงศ์ 302 ชนิด (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2552) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมีลักษณะเด่นกว่าสัตว์อื่น คือ มีต่อมน้ำนมสำหรับผลิตนมใช้เลี้ยงลูก มีสมองขนาดใหญ่จึงทำให้มีความเฉลียวฉลาด มีขนปกคลุมร่างกายเพื่อรักษาอุณหภูมิ เป็นสัตว์เลือดอุ่น ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ง่าย จากการรายงานสถานภาพสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในประเทศไทยพบว่าอยู่ในสถานภาพสูญพันธุ์ไปแล้วจากประเทศไทย (extinct) มี 1 ชนิดได้แก่ สมัน (*Cervus schomburgki*) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อยู่ในสถานภาพสูญพันธุ์ในธรรมชาติ (extinct in the wild) มีอยู่ 4 ชนิดได้แก่ แรด (*Rhinoceros sondaicus*) กระซู่ (*Dicerorhinus sumatrensis*) ละมั่ง (*Cervas eldi*) และกูปรี (*Bos sauveli*) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered) มี 12 ชนิด (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2549) จากการสำรวจสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในบริเวณทะเลสาบสงขลาพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั้งหมด 24 ชนิด โดยมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ 2 ชนิดตามการจัดสถานภาพของสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2549) คือ ค้างคาวหน้ายักษ์จมูกปุ่ม (*Hipposideros halophyllus*) และเสือปลา (*Prionailurus viverrinus*) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ มี 3 ชนิด คือ นากเล็บสั้น (*Aonyx cinerea*) นากใหญ่ขนเรียบ (*Lutrogale perspicillata*) และโลมาอิรวดี (*Orcaella brevirostris*) และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อยู่ในสถานภาพน่ากังวลน้อยที่สุดมี 18 ชนิด จากการสำรวจสามารถกล่าวได้ว่าพื้นที่บริเวณทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมบริเวณทะเลสาบสงขลามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น การกัดเซาะหน้าดิน หรือเกิดจากการบุกรุกพื้นที่ทั้งทางบกและทางน้ำเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น ค้างคาวหน้ายักษ์จมูกปุ่มซึ่งเป็นพันธุ์เฉพาะถิ่นและอยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์ โดยอาจเกิดการสูญพันธุ์ได้หากมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของทะเลสาบสงขลา การทำประมงโดยผิดวิธีของชาวประมงยังส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของโลมาอิรวดีโดยพบว่าในรอบสองปีที่ผ่านมามีโลมาอิรวดีตาย 17 ตัว และคาดว่ายังคงมีโลมาอิรวดีเหลือไม่เกิน 25 ตัว ซึ่งถือว่าเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ไปจากทะเลสาบสงขลาเป็นอย่างมาก (กรุงเทพธุรกิจ, 2552)

ค้างคาวบัวฟันรี

Rousettus leschenaultii (Desmarest, 1820)

Leschenault's Rousette

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดกลาง ขนด้านบนมีสีน้ำตาลเทา-น้ำตาลอ่อน ส่วนข้างล่างจะมีสีอ่อนกว่า จมูกค่อนข้างสั้นแต่เรียว บริเวณหลัง คอ และช่วงไหล่จะมีขนปกคลุมห่างๆ หรือบางครั้งก็ไม่มีขนคลุมแต่อย่างใด หน้าตัดของฟันกรามด้านล่างซี่สุดท้ายมีลักษณะเป็นวงรี

นิเวศวิทยา : อาศัยในถ้ำ ในขณะบินจะมีการปล่อย echolocation โดยส่วนใหญ่จะกินน้ำหวานจากดอกไม้ ละอองเรณูและผลไม้

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนล่าง

ค้างคาวขอบหูขาวกลาง

Cynopterus sphinx (Vahl, 1797)
Greater Short-nosed fruit Bat

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดกลาง ขนสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลเทา บริเวณหัว หลัง ค่อนข้างดำ ด้านข้างลำตัว คอ ต้นแขนและส่วนฐานของพังผืดปีก จะมีสีน้ำตาลเข้ม บริเวณหัวไหล่ขนสีน้ำตาลเข้ม กระดูก metacarpal กระดูก phalange แต่ละนิ้วของปีกจะมีสีขาว หูขนาดใหญ่ปานกลางปลายกลม ขอบด้านนอกและด้านในมีสีขาว ตัดกับพื้นสีของหูที่มีสีน้ำตาลเข้ม ขอบสีขาวด้านนอกสิ้นสุดที่ฐานของหู จมูกยื่นออกมาเป็นท่อ

นิเวศวิทยา : พบตามพื้นที่ราบสวนผลไม้ ตามถ้ำ ทั้งปากถ้ำและในถ้ำที่มีแสงสลัว ชอบอาศัยตามต้นไม้ เช่น ต้นตาล ต้นมะพร้าว ต้นลาน โพรงไม้ เกาะรวมกันเป็นกลุ่มประมาณ 6-12 ตัว

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนล่าง

ค้างคาวขอบหูขาวเล็ก

Cynopterus brachyotis (Mueller, 1838)

Sunda Short-nosed fruit Bat

ภาพโดย : บุญสวรรค์ ดวงบุปผา

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดเล็ก โดยทั่วไปขนจะมีสีน้ำตาลจนถึงน้ำตาลอมเหลือง สำหรับตัวเต็มวัยเพศผู้จะมีขนสีส้มบริเวณคอ สำรับเพศเมียจะมีสีอมเหลืองบริเวณคอ ใบหูมีขนาดเล็ก โดยความยาวของใบหูไม่เกิน 18 มิลลิเมตร ขอบของใบหูมีสีจางหรือสีขาว ขอบใบหูด้านล่างอาจจะมีขนปกคลุม พังผืดปีกมีสีน้ำตาลเข้ม ตรงกลางของพังผืดขามีขนทั้งด้านบนและด้านล่าง ขนคลุมลำตัวทั่วๆ ไปอ่อนนุ่มและเป็นมันแวว

นิเวศวิทยา : พบตามพื้นที่ราบสวนผลไม้ ตามถ้ำ ทั้งปากถ้ำและในถ้ำที่มีแสงสลัว ชอบอาศัยตามต้นไม้ เช่น ต้นตาล ต้นมะพร้าว ต้นลาน โพรงไม้ เกาะรวมกันเป็นกลุ่มประมาณ 6-12 ตัว กินน้ำหวานจากผลไม้ และละอองเรณู

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนล่าง

ค้างคาวปีกถุงเคราดำ

Taphozous melanopogon Temminck, 1841

Black-Bearded Tomb bat

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดเล็กมีความยาวแขนหน้าเฉลี่ย 64.6 มิลลิเมตร (FA 60.0-68.0มิลลิเมตร) แต่กระดูกนิ้วที่ 3 จะสั้นกว่าความยาวของแขนหน้า โดยยาวเฉลี่ย 89.2% ของความยาวแขนหน้า ตัวผู้ที่มีอายุ 6 เดือนขึ้นไปจะมีขนยาวบริเวณคางลักษณะเป็นเครา โดยตรงกลางของคางจะมีลักษณะเป็นสีดำ ล้อมรอบด้วยขนสีเหลืองและขนสีอ่อนกว่าทางด้านท้าย สีขนด้านบนของลำตัวมีตั้งแต่สีน้ำตาลแดงจนถึงสีดำ บริเวณด้านล่างลำตัวสีจะจางกว่า หางหนาและแบนข้าง ต่อมถุงที่ปีกเจริญดี ใบหูใหญ่ คือประมาณ 16.5-22.0 มิลลิเมตร

นิเวศวิทยา : เกาะนอนภายในถ้ำ หลืบหิน และในวัด และบางครั้งจะเกาะนอนใกล้ปากทางเข้าถ้ำ มักรวมอยู่กันเป็นกลุ่มเล็กๆ-ขนาดใหญ่ อาหารได้แก่ แมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนบน

ค้างคาวแวมไพร์แปลงเล็ก

Megaderma spasma (Linnaeus, 1758)

Lesser False-vampise

ลักษณะ : เป็นค้างคาวขนาดเล็ก กลางปีกยาวเฉลี่ย 56.9 มิลลิเมตร (FA 54.0-62.0 มิลลิเมตร) แข้งค่อนข้างยาว พังผืดขามีขนาดใหญ่ ใบหูทั้งสองข้างเชื่อมต่อกันใกล้กับบริเวณหน้าผาก ติ่งใบหูด้านท้ายแคบและสูง ด้านบนลำตัวมีสีเทาเข้ม ด้านล่างลำตัวจะมีสีเทาอ่อนกว่า

นิเวศวิทยา : เกาะนอนเป็นกลุ่มเล็กๆ ภายในถ้ำ ประมาณ 4-5 ตัว อุโมงค์หรือโพรงต้นไม้ กินแมลงขนาดใหญ่เป็นอาหารเช่น ด้วงปีกแข็ง

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนกลาง

ค้างคาวมงกุฎมลายู

Rhinolophus malayanus Bonhote, 1903

Malayan Horseshoe Bat

ภาพโดย : บุญสวรรค์ ดวงบุปผา

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดเล็ก ขนสีเทาหรือสีน้ำตาล ขนด้านหลังสีเข้มกว่าด้านท้อง เล็กน้อย แผ่นจมูกหน้าไม่ยื่นมาคลุมปาก Lancet ยาว ปลายแหลม สันจมูกปลายมน Sella ขอบขนานปลายตัด คล้ายรูปสี่เหลี่ยม พังผืดปีกเชื่อมติดที่ข้อเท้า

นิเวศวิทยา : อาศัยในถ้ำหินปูน อยู่ตามหลืบหินภายในถ้ำ ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงๆ ละ 2-3 ตัว อาหารได้แก่แมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

ค้างคาวมุงกุฎเลียนมลายูหางสั้น *Rhinolophus stheno* K. Andersen, 1905

Lesser Brown Horseshoe Bat

ภาพโดย : บุญสวรรค์ ดวงบุปผา

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดเล็ก ด้านบนลำตัวสีน้ำตาลเข้ม-น้ำตาลอมแดง ด้านล่างลำตัวสีจะอ่อนกว่า โดยสีจะตัดกันกับข้างบนลำตัวอย่างชัดเจน ปลายใบหูแหลม เมื่อพับใบหูมาข้างหน้าปลายจะจรดจมูก ขอบใบหูด้านล่างเป็นลอนตั้ง 3 ลอน บริเวณขอบของแผ่นจมูกจะมีสีเข้ม แผ่นจมูกด้านหน้ากว้างปานกลาง เมื่อมองผิวด้านล่างของ sella จะเห็นว่าขอบขนานกัน ปลายแหลม สันจมูกมน

นิเวศวิทยา : ชอบอาศัยตามหลืบหิน ในถ้ำหินปูน และโพรงต้นไม้ หากินในป่าดิบชื้นและป่าดิบแล้งและพื้นที่ที่ถูกรบกวนที่มีต้นไม้ปกคลุม

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย

ค้างคาวมุงกุฎเทาแดง

Rhinolophus affinis Horsfield, 1823

Intermediate Horseshoe Bat

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดเล็ก โดยกลางปีกยาวเฉลี่ย 53.3 มิลลิเมตร สีขนด้านบนเป็นสีน้ำตาลเข้ม-น้ำตาลอมแดง ด้านล่างมีสีอ่อนกว่าด้านบนเล็กน้อย ตัวเมียโดยทั่วๆ ไปสีจะเข้มกว่าตัวผู้ หูใหญ่ปานกลาง แผ่นจมูกหน้าค่อนข้างกว้าง แผ่นจมูกหลังเรียวและเป็นรูปสามเหลี่ยม ผิวด้านล่างของเดือยจมูก (sella) แคบ และมีการเว้าเข้าเล็กน้อย กระดูกนิ้วปล้องที่ 2 ของกระดูกปลายปีกชิ้นที่ 3 ยาวประมาณ 66-80% ของกระดูกปลายปีกชิ้นที่ 3

นิเวศวิทยา : สามารถพบได้ในถ้ำ หากินในป่า ทั้งป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง และพื้นที่ที่ถูกรบกวน

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย

ค้างคาวมุงกุฎจมูกแหลมเหนือ

Rhinolophus lepidus (Blyth, 1844)
Blyth's Horseshoe Bat

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดเล็กมาก โดยกลางปีกยาวเฉลี่ย 39.8 มิลลิเมตร ทางด้านข้างปลายสันจมูกเป็นรูปสามเหลี่ยม มีลักษณะแหลม ขอบหน้าเดือยจมูกจะหยักเว้าเล็กน้อย แผ่นจมูกหลังเจริญดี บริเวณปลายมีลักษณะแหลม แต่ก็มีบางตัวที่มน ร่องใต้ปากด้านล่างมี 3 ร่อง สีสันทางด้านบนลำตัวเป็นสีเทาดำหรือ น้ำตาลแดง ด้านล่างลำตัวสีจางกว่า

นิเวศวิทยา : หากินในบริเวณป่าดิบชื้น

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย และทะเลสาบตอนบน

ค้างคาวหน้ายักษ์ทศกรรณ

Hipposideros armiger (Hodgson, 1835)
Great Roundleaf Bat

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดกลาง แต่เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยกลางปีกยาวเฉลี่ย 90.1 มิลลิเมตร (FA 85.4-95.0 มิลลิเมตร) ใบหูใหญ่ แผ่นจมูกมีหลีบ 4 หลีบ ขนคลุมลำตัวด้านบนยาว และอ่อนนุ่ม หัวและช่วงไหล่มีสีเทา-น้ำตาล หลังและสีข้างมีสีน้ำตาลเข้มกว่า โดยขนแต่ละเส้นบริเวณโคนสีจะจางกว่าบริเวณปลายขน ด้านล่างลำตัวเป็นสีเดียวกันตลอด คือ สีเทา-น้ำตาล พังผืดปีกและพังผืดขาสีเดียวกันตลอดโดยเป็นสีน้ำตาลหรือสีดำ

นิเวศวิทยา : ชอบเกาะนอนในถ้ำ บินหากินในพื้นที่เปิดโล่ง สามารถบินได้ในระยะไกล อาหารได้แก่ แมลงต่าง ๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนบน

ค้างคาวหน้ายักษ์สามหลืบ

Hipposideros larvatus (Horsfield, 1823)
Intermediate Roundleaf Bat

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดกลาง ส่วนหน้าจะมี leaflet ด้านข้างๆ ละ 3 ใบ leaf ส่วนท้ายจะแบ่งออกสี่ช่วงด้วย septa 3 แผ่น หูเล็กมีรอยพับตรงบริเวณ antitragus พังผืดปีกจรดข้อเท้าหรือกระดูกหน้าแข้งสูงขึ้นมาเล็กน้อย ขนปกคลุมลำตัวด้านหลัง และด้านท้องใต้คาง คอ ไหล่อก มีสีน้ำตาลอ่อน

นิเวศวิทยา : อาศัยในถ้ำหินปูน อยู่ตามหลืบหินภายในถ้ำ ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงๆละ 10-20 ตัว อาหารได้แก่แมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนกลาง

ค้างคาวหน้ายักษ์จมูกปุ่ม

Hipposideros halophyllus (Hill and Yenbutra, 1984)

Thai Roundleaf Bat

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดเล็กมาก มีขนคลุมลำตัวเป็นสีน้ำตาลอ่อน บางตัวเป็นสีเทา โดยที่โคนขนจะมีสีอ่อนลง ส่วนด้านล่างลำตัวจะมีสีอมขาว แผ่นจมูกมีสีชมพู มีรูปแบบอย่างง่าย ไม่มีหลีบ ตอนกลางของแผ่นกั้นรูจมูกจะป่องออกมีรูปร่างคล้ายไต ใบหูมีขนาดเล็ก

นิเวศวิทยา : เกาะนอนในถ้ำเขาหินปูน

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย

ค้างคาวหูหนูตีนโตเล็ก

Myotis horsfieldii (Temminck, 1840)

Horesfield's Myotis

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดเล็ก ด้านหลังลำตัวสีดำ ด้านท้องสีเทาอมดำ พังผืดปีกสีเทาดำ ขนมี 2 แบบคือ ขนสั้น มีสามสี คือสีน้ำตาลเข้มบริเวณโคน ถัดมาเป็นสีน้ำตาลอมเหลือง และส่วนปลายเป็นสีน้ำตาลดำ มีขนยาวสีดำปะปนกับขนสั้น ปลายหางยื่นออกจากพังผืดระหว่างขาเล็กน้อย เท้าค่อนข้างใหญ่ กระดูก calcar ยาว

นิเวศวิทยา : อาศัยในถ้ำหินปูน อยู่ตามหลืบหินภายในถ้ำ ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงๆละ 2-3 ตัว อาหารได้แก่แมลงต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนกลาง

ค้างคาวหูหนูตีนเล็กเขี้ยวสั้น

Myotis siligorensis (Horsfield, 1855)

Small-toothed Myotis

ลักษณะ : ค้างคาวขนาดเล็กมาก ด้านบนลำตัวสีน้ำตาลอมแดง โดยที่โคนขนมีสีน้ำตาลเข้ม ด้านล่างลำตัวสีจะจางกว่าเล็กน้อย โดยขนแต่ละเส้นบริเวณโคนเป็นสีน้ำตาลเข้มตอนปลายเป็นสีน้ำตาลอ่อน มีขนละเอียดอ่อนคลุมริมฝีปากบน พังผืดปีกและพังผืดขาสีน้ำตาล พังผืดเชื่อมถึงโคนกระดูกนิ้วด้านนอกสุดของกระดูกฝ่าตีนในแต่ละข้าง นิ้วมีขนาดปานกลาง เขี้ยวด้านบนยาวเท่าๆ กับ ฟันหน้ากรามบนซี่ที่สี่

นิเวศวิทยา : ชอบเกาะนอนในหลืบหินในถ้ำ และบริเวณใกล้แหล่งน้ำและห้วยเล็กๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนบน

ค้างคาวปีกพับกลาง

Miniopterus medius (Thomas and Wroughton, 1909)
Median Bent-winged Bat

ภาพโดย : บุญสวรรค์ ดวงบุปผา

ลักษณะ : เป็นค้างคาวขนาดเล็ก ลักษณะสีขนด้านบนลำตัวมีสีน้ำตาลแกมแดงหรือดำ ด้านล่างลำตัวสีจางกว่าด้านบน พังผืดปีกและพังผืดขาสีออกดำ

นิเวศวิทยา : อาศัยภายในถ้ำ หากินบริเวณแหล่งน้ำในป่า

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนบน

ค้างคาวลูกหนูถ้ำ

Pipistrellus (Hypsugo) pluveratus (Peters, 1871)

Chinese Pipistrelle

ลักษณะ : ค้างคาวมีขนาดเล็กมาก (FA 35.00-36.00 มิลลิเมตร) ด้านบนลำตัวสีน้ำตาลเข้ม โดยปลายขนสีจางกระจายทั่วไปลักษณะคล้ายประ ด้านล่างลำตัวสีจางกว่า ขนคลุมลำตัวไม่ขยายถึงพังผืด ไม่ว่าจะเป็นพังผืดปีก และพังผืดขาแต่อย่างใด ใบหูค่อนข้างใหญ่ ติ่งใบหูสั้น กว้างและปลายมนที่อ ค้างคาวชนิดนี้ยังไม่มีการรายงานอย่างเป็นทางการว่ามีการแพร่กระจายในเขตสัตวภูมิศาสตร์ย่อยซุนดา (Sundaic subregion) หรือทางตอนใต้ของประเทศไทย อาจจะเนื่องมาจากชีววิทยาบางประการของค้างคาวชนิดนี้ทำให้ไม่สามารถพบเจอได้ง่าย อย่างไรก็ตามจากการศึกษาตัวอย่างอย่างละเอียดทั้งลักษณะภายนอก กะโหลกและฟัน รวมไปถึงกระดูก baculum ซึ่งเป็นลักษณะที่ใช้จำแนกชนิดค้างคาวในกลุ่มนี้ได้ดีที่สุด ยืนยันว่าค้างคาวที่พบนี้คือ *P. pulveratus*

นิเวศวิทยา : เกาะนอนในถ้ำหินปูน หากินในพื้นที่ที่ค่อนข้างเปิด อาหารที่กิน ได้แก่ แมลงเล็กๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนบน

ลิงแสม

Macaca fascicularis (Kloss, 1926)

Long-tailed Macaque

ภาพโดย : บุญสวรรค์ ดวงบุปผา

ลักษณะ : มีขนตามลำตัวสีเทาถึงสีน้ำตาลแดง ลำตัวด้านล่างจะมีสีจางกว่า ขนบนกระหม่อมชี้ทางด้านหลัง ตัวผู้มีหนวดที่แก้มและเครา ลักษณะเด่นแตกต่างจากชนิดอื่นที่พบในประเทศไทย คือ มีหางยาวใกล้เคียงกับความยาวของหัวรวมลำตัว โดยหางยาวประมาณ 48-55 เซนติเมตร หัวและลำตัวมีความยาว 44-54 เซนติเมตร

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่บนต้นไม้ บริเวณป่าริมลำน้ำ ป่าสมบูรณ์ ป่ารุ่น และชอบอาศัยอยู่ตามป่าชายเลนและบนภูเขาหินปูน หากินในตอนกลางวัน ว่ายน้ำได้เก่ง ชอบอาศัยอยู่เป็นฝูงละ 10-45 ตัว อาหารได้แก่ ปู ปลา หอย แมลง และพืช ผลไม้ต่างๆ

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนกลาง

นากเล็บสั้น

***Aonyx cinerea* (Illiger, 1815)**

Oriental Small-clawed Otter

ลักษณะ : มีขนาดเล็กกว่านากชนิดอื่น หูสั้น ลำตัวด้านบนมีสีน้ำตาลแกมเทา ส่วนลำตัวด้านล่างจะมีสีจางกว่าด้านบนเล็กน้อย ขนเรียบเป็นมัน ใต้คางและคอด้านล่างมีสีขาวนวล ตีนมีพังพืดเล็กน้อย มีเล็บสั้นที่อและยื่นออกมาไม่พ้นปลายนิ้ว หางแข็ง

นิเวศวิทยา : ออกหากินในเวลากลางวัน พบได้บริเวณใกล้แหล่งน้ำ เช่น ลำธาร ปากแม่น้ำ และป่าชายเลน ชอบอาศัยอยู่เป็นฝูงละประมาณ 4-12 ตัว แต่เมื่อถึงฤดูผสมพันธุ์ชอบอยู่เป็นคู่ ออกลูกครั้งละ 2-4 ตัว ชอบหากินบริเวณใกล้แหล่งน้ำ ว่ายน้ำเก่ง อาหาร ได้แก่ หอย ปู สัตว์มีเปลือกแข็ง

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย

นากใหญ่ขนเรียบ

Lutrogale perspicillata (I. Geoffroy Saint-Hilaire, 1826)

Smooth-coated Otter

ภาพโดย : กรอร วงษ์กำแหง

ลักษณะ : มีขนนุ่มเรียบ จมูกไม่มีขน ลำตัวด้านบนมีสีน้ำตาลและเข้มกว่าด้านท้อง ปาก แก้ม ใต้คางและคอด้านล่างมีสีขาวเหลือง หัวกลมกว่านากใหญ่ธรรมดาและนากจมูกขน มือเท้าใหญ่ หางแบนกว่านากชนิดอื่น และยาวมากกว่าครึ่งหนึ่งของลำตัวและหัวรวมกัน

นิเวศวิทยา : ออกหากินในเวลากลางวัน พบได้บริเวณใกล้แหล่งน้ำ เช่น ลำธาร ทะเลสาบ และป่าชายเลน ชอบอาศัยอยู่เป็นคู่หรือเป็นครอบครัว ว่ายน้ำเก่ง ชอบหากินบริเวณใกล้แหล่งน้ำ อาหารได้แก่ ปู และปลา

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย

ชะมดแผงหางปล้อง

Viverra zibetha Linnaeus, 1758

Large Indian Civet

ลักษณะ : มีขนาดใหญ่มาก ลำตัวสีออกเทา มีจุดสีดำจางกระจาย แล้วค่อยๆ ชัดขึ้นจนเป็นลายดำข้างลำตัว ต้นขาและขาหลัง ข้างลำคอมีเส้นดำสามเส้นพาดลงมาในแนวขวาง มีขนเป็นแผงสีดำยาวตลอดกลางหลังไปจนถึงโคนหาง ส่วนหางมีลายปล้องดำสลับขาว 5-6 ปล้อง

นิเวศวิทยา : ออกหากินในเวลากลางคืน ชอบหากินบนพื้นดิน แต่ก็สามารถหากินบนต้นไม้ได้เช่นกัน อาศัยอยู่ในป่าหลายประเภท ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง ป่าละเมาะใกล้ป่าชุมชน ในเวลากลางวันจะหลบซ่อนอยู่ตามโพรงไม้หรือพุ่มไม้ที่รกทึบ อาหารได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก นก ปลา ปู หอยทาก แมลง และผลไม้บางชนิด

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย

เสือปลา

Prionailurus viverrinus (Bennett, 1833)

Fishing Cat

ภาพจาก : http://www.arkive.org/media

ลักษณะ : รูปร่างล่ำสัน ขาสั้น มีขนาดใหญ่กว่าแมวบ้าน ลวดลายคล้ายแมวดาวมาก ขนเป็นสีเทาแกมเขียวหม่น ขนมันวาวหยาบ สั้นสีเทาอมน้ำตาลหรือเทาอมมะกอก หลังหูมีสีดำและมีแต้มสีขาวเด่นชัดอยู่กลางใบ ขาสั้น หางสั้นมาก มีลายสีดำคาดเป็นวงๆ จนถึงปลายหางหางยาวประมาณ 25-29 เซนติเมตร หัวและลำตัวมีความยาว 72-78 เซนติเมตร

นิเวศวิทยา : หากินในเวลากลางคืน แต่อาจพบหากินในเวลากลางวันด้วย อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเฉพาะหนองบึงและป่าชายเลน หากินใกล้แหล่งน้ำ ว่ายน้ำได้เก่ง โดยใช้ขาหลังที่มีพังผืดตีน้ำชอบอาศัยอยู่เป็นฝูงละ 10-45 ตัว อาหารได้แก่ ปลา กบ คางคก หอยทาก

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย

โลมาอิรวดี

Orcaella brevirostris (Owen in Gray, 1866)

Irrawaddy Dolphin

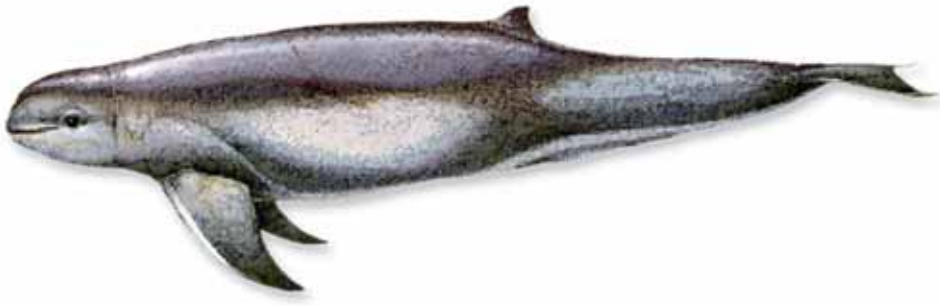

ลักษณะ : รูปร่างคล้ายตอร์ปิโดและอ้วนล่ำ ครีบอกเป็นรูปใบพาย หัวกลมใหญ่ ปากไม่ยื่นตามีขนาดเล็ก ปากอยู่ด้านล่างครีบข้างลำตัวแผ่กว้างเป็นรูปสาม เหลี่ยม ครีบหลังมีรูปร่างหลายแบบแต่ปกติแล้วมีขนาดเล็กปลายมน ตั้งอยู่ถัดจากกลางหลังไปเล็กน้อย หลังและกลางหลังเป็นสีเทาแกมน้ำเงิน ท้องสีเทา จำนวนฟันผันแปรมาก ขากรรไกรแต่ละชิ้นอาจมีฟันเพียง 10 คู่ แต่ปกติมี 17-20 คู่

นิเวศวิทยา : พบในแหล่งน้ำจืดหรือน้ำที่มีระดับความเค็มไม่มากนัก อาศัยอยู่ในน้ำที่ระดับความลึกประมาณ 1-2 เมตร อาหาร ได้แก่ กุ้ง ปลา หอยที่อยู่บนผิวน้ำและใต้โคลนตม

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนบน

กระรอกปลายหางดำ

Callosciurus caniceps (Gray, 1842)

Grey-bellied Squirrel

ลักษณะ : กระรอกขนาดกลาง ขนด้านหลังมีสีน้ำตาลแกมเขียวหรือน้ำตาลแกมเทา ในช่วงหน้าแล้งสีขนด้านหลังเปลี่ยนไปเป็นด้านท้องมีสีเทาเงิน หางเป็นพวงมีลายเป็นปล้องสีดำอ่อนยาวกว่าลำตัวเล็กน้อย มีลักษณะเด่นแตกต่างจากกระรอกชนิดอื่นที่พบในประเทศไทย คือ มีปลายหางสีดำ

นิเวศวิทยา : โดยทั่วไปชอบอาศัยอยู่บนต้นไม้ แต่อาจพบลงหาอาหารบนพื้นดินได้ในบางครั้ง พบได้ในป่าทุกประเภท ป่ารุ่น สวนป่า รวมไปถึงป่าชายเลน และพื้นที่เกษตรกรรม อาหารได้แก่ ผลไม้ ใบไม้ ยอมไม้ หนอนและแมลง

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนบน และทะเลสาบตอนล่าง

กระรอกข้างลายท้องแดง

Callosciurus notatus (Boddaert, 1785)

Plantain Squirrel

ภาพโดย : วาทินี จุทอง

ลักษณะ : กระรอกขนาดกลาง ขนด้านหลังมีสีน้ำตาลแกมเขียว ลักษณะเด่นแตกต่างจากกระรอกชนิดอื่นที่พบในประเทศไทย คือ ขนท้องสีน้ำตาลแดง ด้านข้างลำตัวมีแถบขนสีเนื้อและสีดำระหว่างโคนขาทั้งสอง หางมีจุดด่างสีดำและสีเขียวไพร

นิเวศวิทยา : อาศัยอยู่บนต้นไม้ในเรือนยอดระดับต่ำพบได้ในป่าหลายประเภท เช่น ป่าที่ไม่สมบูรณ์ สวนผลไม้ รวมไปถึงป่าชายเลน มีกิจกรรมมากในช่วงเช้ามืดและช่วงบ่ายแก่ๆ อาหารได้แก่ ผลไม้ ใบไม้ ยอมไม้ หนอนและแมลง

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย และทะเลสาบตอนบน

หนูท้องขาว

Rattus rattus (Linnaeus, 1758)

House Rat

ลักษณะ : หนูขนาดปานกลาง สีขนด้านบนมีสีน้ำตาลเทา บางตัวมีสีอมเทาหรือมีสีอมแดง ด้านล่างลำตัวมีสีน้ำตาลอ่อน ซึ่งโคนขนมีสีเทาหรือบางครั้งมีสีขาวครีม ความยาวหางมีความยาวพอๆ กับความยาวลำตัวและหัว แต่หางมีความยาวกว่าเล็กน้อย หางมีสีเข้มทั้งด้านบนและด้านล่าง เท้าหลังกว้าง ด้านบนเท้าขนมีสีน้ำตาล ส่วนบริเวณนิ้วเท้าขนมีสีขาว สำหรับเท้าหน้ามีขนสีเข้มปกคลุมและนิ้วเท้ามีขนสีขาวเช่นเดียวกัน จำนวนต่อมน้ำนมในทรวงอกและบริเวณช่องท้องคือ 2+3 หรือ 3+3 คู่ ตามลำดับ

นิเวศวิทยา : เป็นสัตว์ที่มีกิจกรรมในช่วงเวลากลางคืน แต่ก็มีบ้างที่หากินในช่วงกลางวัน ชอบอาศัยอยู่ในป่ารก ใกล้พื้นที่เกษตรกรรม และที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ตามยุ้งฉางโรงเรือนที่เก็บผลผลิตทางการเกษตร สามารถปรับตัวได้ดีเพื่ออาศัยหาอาหารจากการผลิตของมนุษย์ กินอาหารได้หลายอย่างทั้งพืชและสัตว์

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลน้อย

หนูท่อ

Rattus norvegicus (Berkenhout, 1769)

Norway Rat

ภาพจาก : http://www.vcharkarn.com

ลักษณะ : หนูขนาดใหญ่ ด้านบนลำตัวขนมีสีน้ำตาล ขนเรียบนุ่มไม่มีขนแข็งปน ส่วนด้านล่างลำตัวสีขนจะอ่อนลง มีสีเทา-สีน้ำตาลเทา หางมีขนาดเท่าๆ กับความยาวของลำตัวและหัว ส่วนสีของหางด้านบนมีสีเข้ม ด้านล่างมีสีอ่อน ตาและหูค่อนข้างเล็ก เท้าหลังและเท้าหน้ามีสีขาว ฝ่าเท้าไม่ค่อยมีการพัฒนาจำนวนต่อมน้ำนมในทรวงอก และบริเวณช่องท้องคือ 3+3 คู่ ตามลำดับ

นิเวศวิทยา : เป็นหนูที่มีกิจกรรมส่วนใหญ่ในช่วงเวลากลางคืน ชอบสร้างโพรงที่ใหญ่และซับซ้อนในบางพื้นที่ ชอบอาศัยอยู่ในเมืองและชุมชน โดยเฉพาะท่าเรือซึ่งเป็นที่ที่มีขยะและของสกปรก บางครั้งสามารถเจอได้ในพื้นที่การเกษตรที่อยู่ใกล้ชุมชน กินอาหารได้หลายอย่างทั้งพืชและสัตว์

การแพร่กระจาย : ทะเลสาบตอนล่าง

หนูป่ามาเลย์

Rattus tiomanicus (Miller, 1900)
Malaysian Wood Rat

ภาพโดย : สุรชิต แวงโสธรณ์

ลักษณะ : หนูขนาดกลาง สีขนด้านบนลำตัวมีสีน้ำตาลเขียวมะกอก-น้ำตาล และจะเข้มขึ้นในบริเวณกลางหลัง ขนเรียบนุ่มไม่มีขนแข็งปน ขนด้านล่างลำตัวมีสีขาวล้วนหรือขาวปนเทาจาง หางมีความยาวมากกว่าหัวและลำตัวเล็กน้อย หางมีสีน้ำตาลเข้ม เท้าค่อนข้างกว้างและมีการพัฒนาดี หูมีขนาดใหญ่และมีขนห่างๆ จำนวนต่อมน้ำนมในทรวงอก และบริเวณช่องท้องคือ 2+3 คู่ ตามลำดับ

นิเวศวิทยา : เป็นสัตว์ที่มีกิจกรรมในช่วงเวลากลางคืน มักจะเจอบริเวณขอบป่า และป่าทุติยภูมิ ทุ่งหญ้า สวนป่า แต่แทบจะไม่เจอในบริเวณบ้านเรือนกินอาหารได้หลายอย่างทั้งพืชและสัตว์

การแพร่กระจาย : บริเวณทะเลสาบตอนบน

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. 2552. กรมทรัพย์สั่นอนุรักษ์โลมาอิรวดี ทะเลสาบสงขลา. (5/02/2552)

กองวิเคราะห์ผลกระทบ. 2522. รายงานการสำรวจเบื้องต้นทางด้านสิ่งแวดล้อมพรุเหนือทะเลน้อย. สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกรุงเทพฯ. หน้า 5-25.

กำพล มีสวัสดิ์. 2539. ปักษีวิทยาเบื้องต้น. ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

จารุจินต์ นภีตะภัฏ, กานต์ เลขะกุล และวัชระ สงวนสมบัติ. 2550. คู่มือดูนกหมอบุญส่ง เลขะกุล นกเมืองไทย. ด่านสุทธาการพิมพ์, กรุงเทพฯ. 464 หน้า.

สมาคมอนุรักษ์นก และธรรมชาติแห่งประเทศไทย. 2550. Bird Conservation Society of Thailand.

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2549. ทะเบียนรายการชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม: สัตว์มีกระดูกสันหลัง. (http://chm-thai.onep.go.th/)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2548. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เล่ม 2. วิวัฒน์ สุทธิวิภากร และฉัตรไชย รัตนไชย (บรรณาธิการ), สงขลา. หน้า 1.1-1.6.

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2552. กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความหลากหลายทางชีวภาพ. (http://chm-thai.onep.go.th) (19/03/52)

Duellman, W.E. and Trueb, L. 1987. Biology of Amphibians. The Johns Hopkins University Press, Baltimore.

Porter, K. R. 1972. Herpetology. W.B.Saunders Company, Philadelphia.

Tookvinas, S and Sirimontaporn, P. 1988. Ecological properties review of Songkhla Lake in Report of Thailand and Japan Joint Coastal Aquaculture Research project.

Yokokawa, T. 1984. Report on Aquaculture Ground Survay of Songkhla Lake. National Institute of Coastal Aquaculture, Songkhla, Thailand. 44 pp.

http://www.arkive.org/media

http://www.bcst.or.th

http://www.vcharkarn.com

ภาคผนวก

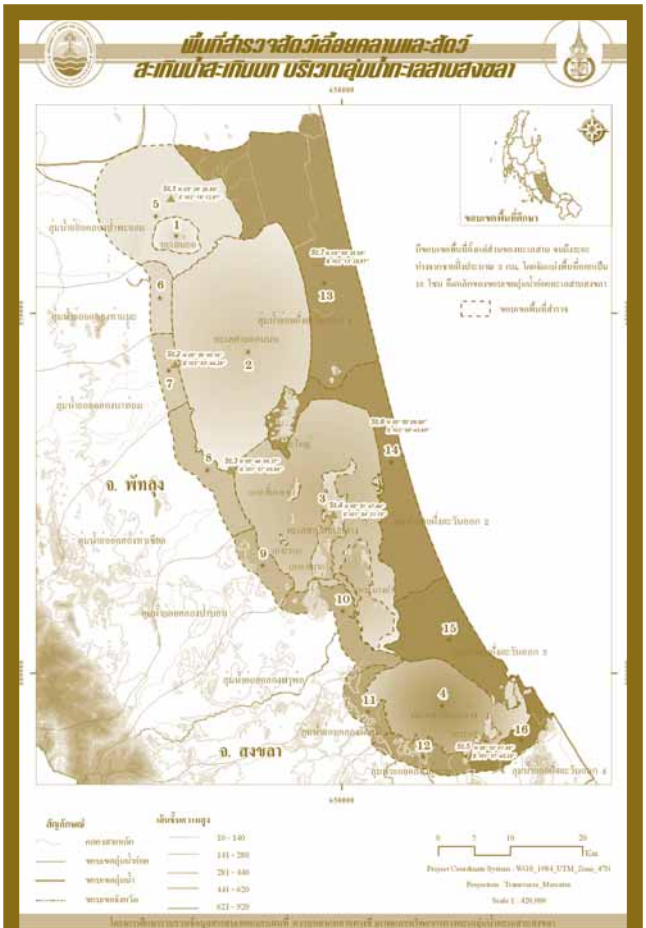

รูปที่ ผ1 พื้นที่สำรวจสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกบริเวณทะเลสาบสงขลา

ภาคผนวก 1

ตารางบัญชีรายชื่อสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำ สะเทินบกบริเวณทะเลสาบสงขลา

บริเวณที่พบ

Zone 1 = ทะเลน้อย
Zone 2 = ทะเลสาบตอนบน
Zone 3 = ทะเลสาบตอนกลาง
Zone 4 = ทะเลสาบตอนล่าง
Zone 5 = ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าพะยอม
Zone 6 = ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าแนะ
Zone 7 = ลุ่มน้ำย่อยคลองนาท่อม
Zone 8 = ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าเชียด
Zone 9 = ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าบอน
Zone 10 = ลุ่มน้ำย่อยคลองพรุพ้อ
Zone 11 = ลุ่มน้ำย่อยคลองรัตภูมิ
Zone 12 = ลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภา
Zone 13 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 1
Zone 14 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 2
Zone 15 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 3
Zone 16 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 4

หมายเลข 1 = จากการสำรวจภาคสนาม 2 = จากการสำรวจเอกสาร
3 = ข้อมูลสำรวจจากศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง
$2^{(x)}$ = x ในวงเล็บแสดงลำดับชื่อหนังสืออ้างอิงท้ายตาราง

Status (สถานภาพในพื้นที่) vc = very common c = common
r = rare vr = very rare
u = unknown

สถานภาพทางการอนุรักษ์

พรบ. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (2535), ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า (2544) และราชกิจจานุเบกษา (2546)

ค = สัตว์ป่าคุ้มครอง ส = สัตว์ป่าสงวน

IUCN redlist (2007 IUCN Red List)

EX = Extinct EW = Extinct in the wild CR = Critically endanger
EN = Endangered VU = Vulnerable NT = Near threatened
LC = Least Concern DD = Data Deficient NE = Not Evaluat

CITES (www.forest.go.th/cites/convention/cites_index.htm)

I = บัญชีหมายเลข 1 II = บัญชีหมายเลข 2 III = บัญชีหมายเลข 3

ตารางบัญชีรายชื่อสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกบริเวณทะเลสาบสงขลา

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ															Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		พรบ.	IUCN	CITES
1	Bufonidae	*Duttaphrynus melanostictus* (Schneider, 1799)	Black spined Toad	คางคกบ้าน					1	1	1	1					1	1	1	1	vc		LC	
2	Microhylidae	*Kaloula pulchra* (Gray, 1831)	Painted Bullfrog	อึ่งอ่างบ้าน					1	1	1	1					1	1	1	1	c		LC	
3	Microhylidae	*Microhyla ornata* (Dumeril & Bibron, 1841)	Ornate Chorus Frog	อึ่งน้ำเต้า													1	1		1	c		LC	
4	Microhylidae	*Microhyla heymonsi* (Vogt, 1911)	Dark sided Chorus Frog	อึ่งข้างดำ					1	1	1	1					1	1	1	1	c		LC	
5	Dicroglossidae	*Fejervarya cancrivora* (Gravenhorst, 1829)	Mangrove Frog	กบน้ำเค็ม														1	1	1	c		LC	
6	Dicroglossidae	*Fejervarya limnocharis* (Gravenhorst, 1829)	Rice Frog	กบทนอง			1		1	1	1	1					1	1	1	1	vc		DD	
7	Dicroglossidae	*Fejervarya raja* (Smith, 1930)	Rajah Frog	กบรายา						1	1	1					1	1		1	c		DD	
8	Dicroglossidae	*Hoplobatrachus rugulosus* (Wiegmann, 1834)	Rugoes Frog	กบนา						1	1	1					1	1	1	1	c		LC	
9	Dicroglossidae	*Occidozyga lima* (Gravenhorst, 1829)	Common Paddle Frog	เขียดจะนา			1		1	1	1	1					1	1	1	1	c		LC	
10	Ranidae	*Hylarana erythraea* (Schlegel, 1837)	Green-backed Frog	เขียดบัว เขียดจิก			1		1	1	1	1					1	1	1	1	c		LC	
11	Rhacoporidae	*Polypedates leucomystax* (Gravenhorst, 1829)	Common Treefrog	ปาดบ้าน			1		1	1	1	1					1	1	1	1	c		LC	
12	Bataguridae	*Malayemys subtrijuga* (Schlegel & Müller, 1844)	Rice field Terrapin	เต่านา					1								1	1			u		VU	
13	Gekkonidae	*Cosymbotus platyurus* (Schneider, 1792)	Common Frilly Gecko	จิ้งจกหางแบน			1		1	1	1	1					1	1	1	1	vc		LC	
14	Gekkonidae	*Hemidacctylus frenatus* (Dumeril & Bibron,1836)	Spiny-tailed House Gecko	จิ้งจกหางหนาม			1		1	1	1	1					1	1	1	1	vc		LC	
15	Gekkonidae	*Gehyra mutilate* (Weigmann,1835)	Four-clawed Gecko	จิ้งจกทินสีจาง													1	1	1	1	c			
16	Agaminae	*Calotes versicolor* (Doudin, 1802)	Changeablelizard,Redheaded	กิ้งก่าหัวแดง กิ้งก่ารั้ว			1		1	1	1	1					1	1	1	1	c	ค	LC	
17	Scincidae	*Mabuya multifasciata* (Kuhl, 1820)	Common Sun Skink	จิ้งเหลนบ้าน			1		1	1	1	1					1	1	1	1	c			
18	Scincidae	*Mabuya longicaudata* (Hallowell, 1875)	Long tailed Skink	จิ้งเหลนหางยาว	2[3]																u			
19	Scincidae	*Riopa bowringii*	Bowring's slender skink	จิ้งเหลนเรียวท้องเหลือง														1			c			
20	Uropeltidae	*Cylindrophis ruffus* (Laurenti, 1768)	Red-tailed Pipe Snake	งูก้นขบ					2[3]								2[3]	2[1]		1				
21	Boidae	*Python reticulatus* (Fitzinger, 1843)	Reticulated python	งูเหลือม																1	u	ค		II
22	Acrochordidae	*Acrochordus javanicus* (Hornstedt, 1787)	Javan File Snake	งูงวงช้าง	1																u			
23	Acrochordidae	*Acrochordus granulatus* (Schneider, 1799)	Little file Snake	งูผ้าขี้ริ้ว				1	1												c			

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ																Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		พรบ.	IUCN	CITES
24	Colubridae	*Enhydris enhydris* (Schneider, 1799)	Rainbow Water Snake	งูสายรุ้ง งูปลา	1				1	1	1						1	2[(1)]		1	c		LC	
25	Colubridae	*Enhydris plumbea* (Boie, 1827)	Plumbeous Water Snake	งูปลิง					1								1	1			u		LC	
26	Colubridae	*Erpeton tentaculatum* (Lacepede, 1800)	Tentacled Snake	งูกระต้าง														2[(2)]			u		LC	
27	Colubridae	*Homalopsis buccata* (Linnaeus, 1758)	Puff-faced Water Snake	งูหัวกะโหลก งูเหลือมอ้อ			1		1	1	1	1					1		1	1	c		LC	
28	Colubridae	*Chrysopelea ornata* (Shaw, 1802)	Golden Tree Snake	งูเขียวลายดอกหมาก			1		1	1	1	1					1	1		1	c		LC	
29	Colubridae	*Dendrelaphis pictus* (Gmelin, 1789)	Common Bronzeback	งูสายม่านพระอินทร์														1		1	c		LC	
30	Colubridae	*Ptyas korros* (Schlegel, 1837)	Indochinese Rat Snake	งูสิงบ้าน งูเห่าตาลาน			1		1	1	1	1						1		1	c	ค	LC	
31	Colubridae	*Rhabdophis subminiatus* (Schlegel, 1837)	Red-necked Keelback	งูลายสาบคอแดง งูสร้อย														1			u		LC	
32	Colubridae	*Xenochrophis flavipunctatus* (Hallowel, 1860)	Common Keelback	งูลายสอธรรมดา					1											1	c			
33	Colubridae	*Xenochrophis piscator* (Schneider, 1799)	Checkered Keelblack	งูลายสอใหญ่ งูตางแห														2[(1)]		1	u		LC	III
34	Elapidae	*Bungarus fasciatus* (Schneider, 1801)	Banded Krait	งูสามเหลี่ยม														2[(2)]			u		LC	
35	Elapidae	*Naja kaouthia* (Lesson, 1831)	Monocled Cobra	งูเห่าหม้อ งูเห่าฮ้อม														2[(2)]			u		LC	
36	Hydrophiidae	*Enhydrina schistosa* (Daudin, 1803)	Beaked Sea Snake	งูคออ่อนปากจงอย														1,3		1	u		LC	
37	Hydrophiidae	*Hydrophis brookii* (Gunther, 1872)	Brooke's Sea Snake	งูแสมรังท้องเหลือง														3		1	u			
38	Hydrophiidae	*Hydrophis fasciatus* (Schneider, 1799)	Stripe Sea Snake , Banded Sea Snake	งูแสมรังหัวดำ			1											2[(3)],3		1	u			
39	Viperidae	*Calloselasma rhodostoma* (Boie, 1827)	Malayan Pit-viper	งูกะปะ														1			u			

หมายเหตุ 2[(1)] Murphy,J.C., H.K. Voris, D.R. Karns, T. Chan-ard,and K. Suvunrat.1999 . The ecology of the water snakes of Ban Tha Hin, Songkhla Province, Thailand. Nat. Hist. Bull. Siam Soc. 47: 129-147

2[(2)] Karns, D.R., H.K. Voris, T. Chan-ard, J.C. Goodwin,and J.C. Murphy.1999. The spatial ecology of the rainbow snake, Enhydris enhydris (Homalopsinae) in sounthern Thailand. Herpitological Natural History, 7(2): 97-115

2[(3)] Nabhitabhata, J. Checklist of Amphibians and Reptiles in Thailand. 2000. Office of Environmental Policy and Planing.

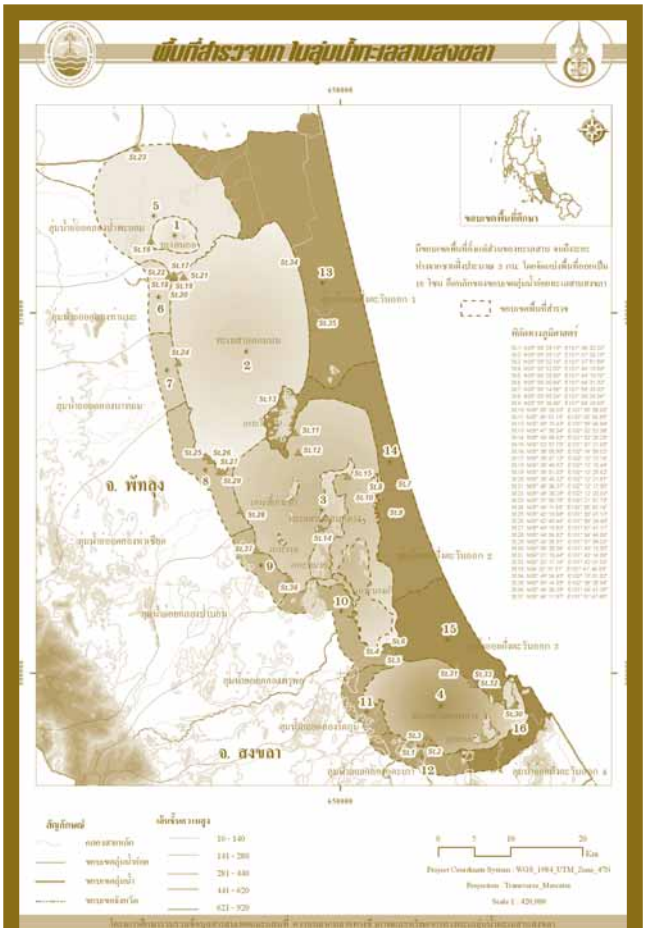

รูปที่ พ2 พื้นที่สำรวจนกในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ภาคผนวก 2

ตารางบัญชีรายชื่อนกในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

บริเวณที่พบ

Zone 1 = ทะเลน้อย
Zone 2 = ทะเลสาบตอนบน
Zone 3 = ทะเลสาบตอนกลาง
Zone 4 = ทะเลสาบตอนล่าง
Zone 5 = ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าพะยอม
Zone 6 = ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าแนะ
Zone 7 = ลุ่มน้ำย่อยคลองนาท่อม
Zone 8 = ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าเชียด
Zone 9 = ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าบอน
Zone 10 = ลุ่มน้ำย่อยคลองพรุพ้อ
Zone 11 = ลุ่มน้ำย่อยคลองรัตภูมิ
Zone 12 = ลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภา
Zone 13 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 1
Zone 14 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 2
Zone 15 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 3
Zone 16 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 4

หมายเลข 1 = จากการสำรวจภาคสนาม 2 = จากการสำรวจเอกสาร
$2^{(x)}$ = x ในวงเล็บแสดงลำดับชื่อหนังสืออ้างอิงท้ายตาราง

Status (สถานภาพในพื้นที่) vc = very common c = common r = rare vr = very rare u = unknown

สถานภาพทางการอนุรักษ์

พรบ. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (2535), ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า (2544) และราชกิจจานุเบกษา (2546)

ค = สัตว์ป่าคุ้มครอง ส = สัตว์ป่าสงวน

IUCN redlist (2007 IUCN Red List)

EX = Extinct EW = Extinct in the wild CR = Critically endanger
EN = Endangered VU = Vulnerable NT = Near threatened
LC = Least Concern DD = Data Deficient NE = Not Evaluat

CITES (www.forest.go.th/cites/convention/cites_index.htm)

I = บัญชีหมายเลข 1 II = บัญชีหมายเลข 2 III = บัญชีหมายเลข 3

ตารางบัญชีรายชื่อนกในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ															Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		WSU.	IUCN	CITES
1	Podicipedidae	*Tachybaptus ruficollis* (Pallas, 1764)	Little Grebe	นกเป็ดผีเล็ก	1							1	1					1	1			ค	LC	
2	Podicipedidae	*Podiceps cristatus* (Linnaeus, 1758)	Great Crested Grebe	นกเป็ดผีใหญ่	2(1)																	ค	LC	
3	Phalacrocoracidae	*Phalacrocorax niger* (Vieillot, 1817)	Little Cormorant	นกกาน้ำเล็ก	1	1	1	1	1		1	1	1			1	1	1	1			ค	LC	
4	Ardeidae	*Ardea cinerea* Linnaeus, 1758	Grey Heron	นกกระสานวล	1	1			1		1						1	1				ค	LC	
5	Ardeidae	*Ardea purpurea* Linnaeus, 1766	Purple Heron	นกกระสาแดง	1		1		1			1					1	1				ค	LC	
6	Ardeidae	*Ardeola bacchus* (Bonaparte, 1855)	Chinese Pond-Heron	นกยางกรอกพันธุ์จีน	1	1		1	1		1	1	1			1	1	1	1			ค	LC	
7	Ardeidae	*Ardeola speciosa* (Horsfield, 1821)	Javan Pond-Heron	นกยางกรอกพันธุ์ชวา	2(1)																	ค	LC	
8	Ardeidae	*Bubulcus ibis* (Linnaeus, 1758)	Cattle Egret	นกยางควาย	1		1	1					1			1	1	1	1			ค	LC	
9	Ardeidae	*Egretta sacra* (Gmelin, 1789)	Pacific Reef-Egret	นกยางทะเล	1		1					1										ค	LC	
10	Ardeidae	*Casmerodius albus* (Linnaeus, 1758)	Great Egret	นกยางโทนใหญ่	1		1	1				1	1				1	1	1			ค	LC	
11	Ardeidae	*Mesophoyx intermedia* (Wagler, 1829)	Intermediate Egret	นกยางโทนน้อย	1	1			1			1	1				1	1	1			ค	LC	
12	Ardeidae	*Egretta garzetta* (Linnaeus, 1766)	Little Egret	นกยางเปีย	1	1	1	1	1				1			1	1	1	1			ค	LC	
13	Ardeidae	*Butorides striatus* (Linnaeus, 1758)	Little Heron	นกยางเขียว	1											1		1				ค	LC	
14	Ardeidae	*Ixobrychus flavicollis* (Latham, 1790)	Black Bittern	นกยางดำ	2(1)												1					ค	LC	
15	Ardeidae	*Nycticorax nycticorax* (Linnaeus, 1758)	Black-crowned Night-Heron	นกแขวก	2(1)													1				ค	LC	
16	Ardeidae	*Ixobrychus sinensis* (Gmelin, 1789)	Yellow Bittern	นกยางไฟหัวดำ	2(1)																	ค	LC	
17	Ardeidae	*Ixobrychus eurhythmus* (Swinhoe, 1873)	Schrenck's Bittern	นกยางไฟหัวเทา	2(1)												1					ค	LC	
18	Ardeidae	*Ixobrychus cinnamomeus* (Gmelin, 1789)	Cinnamon Bittern	นกยางไฟธรรมดา	1		1										1	1	1			ค	LC	
19	Ciconiidae	*Mycteria leucocephala* (Pennant, 1769)	Painted Stork	นกกาบบัว	2(1)																	ค	NT	
20	Ciconiidae	*Anastomus oscitans* (Boddaert, 1783)	Asian Openbill	นกปากห่าง	2(1)																	ค	LC	
21	Ciconiidae	*Leptoptilos javanicus* (Horsfield, 1821)	Lesser Adjutant	นกตะกรุม	2(1)																	ค	VU	
22	Pelecanidae	*Pelecanus philippensis* Gmelin, 1789	Spot-billed Pelican	นกกระทุง	2(1)																	ค	NT	

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ																Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		WSU.	IUCN	CITES
23	Threskiornithdae	*Threskiornis melanocephalus* (Latham, 1790)	Black-headed Ibis	นกช้อนหอยขาว นกกุลา	1																		NT	
24	Anatidae	*Anas querquedula* Linnaeus, 1758	Garganey	เป็ดลาย	2(1)																	ค	LC	
25	Anatidae	*Nettapus coromandelianus* (Gmelin, 1789)	Cotton Pygmy-Goose	เป็ดคับแค	1		1	1				1	1				1	1				ค	LC	
26	Anatidae	*Dendrocygna javanica* (Horsfield, 1821)	Lesser Whistling-Duck	เป็ดแดง	1		1	1			1	1	1			1	1	1	1			ค	LC	
27	Accipitridae	*Pandion haliaetus* (Linnaeus, 1758)	Osprey	เหยี่ยวออสเปร	2(1)																	ค	LC	II
28	Accipitridae	*Elanus caeruleus* (Desfontaines, 1789)	Black-shouldered Kite	เหยี่ยวขาว	1			1														ค	LC	II
29	Accipitridae	*Milvus migrans* (Boddaert, 1783)	Black Kite	เหยี่ยวดำ	1														1			ค	LC	II
30	Accipitridae	*Haliastur indus* (Boddaert, 1783)	Brahminy Kite	เหยี่ยวแดง	1		1	1				1				1	1		1			ค	LC	II
31	Accipitridae	*Aviceda leuphotes* (Dumont, 1820)	Baza	เหยี่ยวกิ้งก่าสีดำ					1													ค	LC	II
32	Accipitridae	*Accipiter badius* (Gmelin, 1788)	Shikra	เหยี่ยวนกเขาชิเครา	2(1)			1														ค	LC	II
33	Accipitridae	*Accipiter virgatus* (Temminck, 1822)	Besra Sparrowhawk	เหยี่ยวนกกระจอกเล็ก	2(1)																	ค	LC	II
34	Accipitridae	*Haliaeetus leucogaster* (Gmelin, 1788)	White-bellied Sea Engle	นกออก	2(1)			1														ค	LC	II
35	Accipitridae	*Ichthyophaga ichthyaetus* (Horsfield, 1821)	Grey-headed Fish-eagle	เหยี่ยวปลาใหญ่หัวเทา	2(1)																	ค	NT	II
36	Accipitridae	*Ichthyophaga humilis* (Müller,S & Schlegel, 1841)	Lesser Fish-eagle	เหยี่ยวปลาเล็กหัวเทา	2(1)																	ค	NT	II
37	Accipitridae	*Spilornis cheela* (Latham, 1790)	Crested Serpent-eagle	เหยี่ยวรุ้ง	2(1)																	ค	LC	II
38	Accipitridae	*Spizaetus cirrhatus* (Gmelin, 1788)	Changeable Hawk-eagle	เหยี่ยวต่างสี	2(1)																	ค	LC	II
39	Accipitridae	*Circus spilonotus* Kaup, 1847	Eastern Marsh Harrier	เหยี่ยวทุ่ง	2(1)																	ค	LC	II
40	Accipitridae	*Circus melanoleucos* (Pennant, 1769)	Pied Harrier	เหยี่ยวด่างดำขาว	2(1)																	ค	LC	II
41	Falconidae	*Polihierax insignis* Walden, 1872	White-rumped Falcon	เหยี่ยวเล็กตะโพกขาว	2(1)																	ค	NT	II
42	Falconidae	*Falco peregrinus* Tunstall, 1771	Peregrine Falcon	เหยี่ยวเพเรกริน	2(1)																	ค	LC	
43	Phasianidae	*Gallus gallus* (Linnaeus, 1758)	Red Junglefowl	ไก่ป่า	2(1)								1									ค	LC	
44	Turnicidae	*Turnix suscitator* (Gmelin, 1789)	Barred Buttonquail	นกคุ่มอกลาย	2(1)																	ค	LC	
45	Rallidae	*Gallirallus striatus* (Linnaeus, 1766)	Slaty-breasted Rail	นกอัญชันอกเทา	2(1)																	ค	LC	
46	Rallidae	*Porzana pusilla* (Pallas, 1776)	Baillon's Crake	นกอัญชันเล็ก	2(1)																	ค	LC	
47	Rallidae	*Porzana fusca* (Linnaeus, 1766)	Ruddy-breasted Crake	นกหนูแดง	2(1)			1								1						ค	LC	
48	Rallidae	*Porzana cinerea* (Vieillot, 1819)	White-browed Crake	นกอัญชันคิ้วขาว	2(1)																	ค	LC	

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ																Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		WSU.	IUCN	CITES
49	Rallidae	*Amaurornis phoenicurus* (Pennant, 1769)	White-breasted Waterhen	นกกวัก	2(1)	1	1	1			1							1	1			ค	LC	
50	Rallidae	*Gallicrex cinerea* (Gmelin, 1789)	Watercock	นกอีลุ้ม	2(1)		1											1				ค	LC	
51	Rallidae	*Gallinula chloropus* (Linnaeus, 1758)	Common Moorhen	นกอีล้า	1			1										1	1			ค	LC	
52	Rallidae	*Porphyrio porphyrio* (Linnaeus, 1758)	Purple Swamphen	นกอีโก้ง	2(1)		1					1					1	1				ค	LC	
53	Rallidae	*Fulica atra* Linnaeus, 1758	Eurasian Coot	นกคู้ท	2(1)																	ค	LC	
54	Heliornithidae	*Heliopais personatus* (Gray, 1849)	Masked Finfoot	นกฟินฟุท	2(1)																	ค	VU	
55	Jacanidae	*Hydrophasianus chirurgus* (Scopoli, 1786)	Pheasant-tailed Jacana	นกอีแจว	2(1)												1					ค	LC	
56	Jacanidae	*Metopidius indicus* (Latham, 1790)	Bronze-winged Jacana	นกพริก	1			1														ค	LC	
57	Charadriidae	*Vanellus cinereus* (Blyth, 1842)	Grey-head Lapwing	นกกระแตหัวเทา	2(1)																	ค	LC	
58	Charadriidae	*Vanellus indicus* (Boddaert, 1783)	Red-wattled Lapwing	นกกระแตแต้แว้ด	1			1									1					ค	LC	
59	Charadriidae	*Pluvialis fulva* (Gmelin, 1789)	Pacific Golden Plover	นกหัวโตหลังจุดสีทอง	2(1)																	ค	LC	
60	Charadriidae	*Charadrius dubius* Scopoli, 1786	Little Ring Plover	นกหัวโตเล็กขาเหลือง	2(1)																	ค	LC	
61	Charadriidae	*Charadrius peronii* Schlegel, 1865	Malaysian Plover	นกหัวโตมลายู	2(1)																	ค	NT	
62	Scolopacidae	*Numenius phaeopus* (Linnaeus, 1758)	Whimbrel	นกอีก่อยเล็ก	2(1)																	ค	LC	
63	Scolopacidae	*Limosa lapponica* (Linnaeus, 1758)	Bar-tailed Godwit	นกปากแอ่นหางลาย	2(1)																	ค	LC	
64	Scolopacidae	*Tringa nebularia* (Gunnerus, 1767)	Common Greenshank	นกกะเลขาเขียว	2(1)																	ค	LC	
65	colopacidae	*Tringa glareola* Linnaeus, 1758	Wood Sandpiper	นกชายเลนน้ำจืด	2(1)																	ค	LC	
66	Scolopacidae	*Actitis hypoleucos* Linnaeus, 1758	Common Sandpiper	นกเด้าดิน	1			1														ค	LC	
67	Scolopacidae	*Arenaria interpres* (Linnaeus, 1758)	Ruddy Turnstone	นกพลิกหิน	2(1)																	ค	LC	
68	Scolopacidae	*Limicola falcinellus* (Pontoppidan, 1763)	Broad-billed Sandpiper	นกชายเลนปากกว้าง	2(1)																	ค	LC	
69	Scolopacidae	*Calidris tenuirostris* (Horsfield, 1821)	Great not	นกน็อทใหญ่	2(1)																	ค	LC	
70	Scolopacidae	*Philomachus pugnax* (Linnaeus, 1758)	Ruff and Reeve	นกรัฟ	2(1)																	ค	LC	
71	Scolopacidae	*Gallinago gallinago* (Linnaeus, 1758)	Commom Snipe	นกปากซ่อมหางพัด	2(1)																	ค	LC	
72	Glareolidae	*Glareola maldivarum* Forster, 1795	Oriental Pratincole	นกแอ่นทุ่งใหญ่	2(1)		1	1										1	1			ค	LC	
73	Recurvirostridae	*Himantopus himantopus* (Linnaeus, 1758)	Black-winged Stilt	นกตีนเทียน	1		1					1	1			1	1	1	1			ค	LC	
74	Laridae	*Larus ridibundus* Linnaeus, 1766	Common Black-headed Gull	นกนางนวลขอบปีกขาว	2(1)																	ค	LC	

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ															Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		พรบ.	IUCN	CITES
75	Laridae	*Larus brunnicephalus* Jerdon, 1840	Brown-headed Gull	นกนางนวลธรรมดา	2[1]																ค	LC	
76	Laridae	*Larus* sp.	Gull	นกนางนวล								1											
77	Laridae	*Gelochelidon nilotica* Gmelin, 1789	Gull-billed Tern	นกนางนวลแกลบปากหนา	2[1]																ค	LC	
78	Laridae	*Sterna sumatrana* Raffles, 1822	Black-naped Tern	นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ	1																ค	LC	
79	Laridae	*Sterna albifrons* Pallas, 1764	Little Tern	นกนางนวลแกลบเล็ก	1						1	1									ค	LC	
80	Laridae	*Chlidonais leucopterus* (Temminck, 1815)	White-winged Tern	นกนางนวลแกลบดำปีกขาว	2[1]																ค	LC	
81	Laridae	*Chlidonias hybridus* (Pallas, 1811)	Whiskered Tern	นกนางนวลแกลบเคราขาว	1																ค	LC	
82	Laridae	*Sterna* sp.	Tern	นกนางนวลแกลบ			1					1									ค		
83	Columbidae	*Treron curvirostra* (Gmelin, 1789)	Thick-billed Pigeon	นกเขาเปล้าธรรมดา	2[1]								1								ค	LC	
84	Columbidae	*Treron vernans* (Linnaeus, 1771)	Pink-necked Pigeon	นกเปล้าคอสีม่วง	1	1		1	1			1					1		1		ค	LC	
85	Columbidae	*Treron* sp.	Pigeon	นกเปล้า		1																	
86	Columbidae	*Columba livia* Gmelin, 1789	Rock Pigeon	นกพิราบป่า	1			1														LC	
87	Columbidae	*Streptopelia chinensis* (Scopoli, 1786)	Spotted Dove	นกเขาใหญ่	1	1		1			1						1	1	1			LC	
88	Columbidae	*Geopelia striata* (Linnaeus, 1766)	Zebra Dove	นกเขาชวา	1		1	1								1		1	1			LC	
89	Psittacidae	*Psittacula roseata* Gmelin, 1789	Blossom-head Parakeet	นกแก้วหัวแพร	2[1]																ค	LC	II
90	Cuculidae	*Clamator coromandus* (Linnaeus, 1766)	Crestnut-winged Cuckoo	นกคัดคูหงอน	2[1]																ค	LC	
91	Cuculidae	*Cuculus sparverioides* Vigors, 1832	Large Hawk-cuckoo	นกคัดคูเหยี่ยวใหญ่	2[1]																ค	LC	
92	Cuculidae	*Chrysococcyx minutillus* Gould, 1859	Malayan Bronze Cuckoo	นกคัดคูสีทองแดง	2[1]																ค	LC	
93	Cuculidae	*Surniculus lugubris* (Horsfield, 1821)	Drongo Cuckoo	นกคัดคูแซงแซว	2[1]														1		ค	LC	
94	Cuculidae	*Cuculus* sp.	Hawk-Cuckoo	นกคัคคู		1			1														
95	Cuculidae	*Eudynamys scolopacea* (Linnaeus, 1758)	Common Koel	นกกาเหว่า	1		1	1	1			1	1			1					ค	LC	
96	Cuculidae	*Phaenicophaeus diardi* (Lesson, 1830)	Black-billed Malkoha	นกบั้งรอกเล็กท้องเทา	2[1]																ค	NT	
97	Cuculidae	*Phaenicophaeus sumatranus* (Raffles, 1822)	Chestnut-billed Malkoha	นกบั้งรอกเล็กท้องแดง	2[1]																ค	NT	
98	Cuculidae	*Phaenicophaeus tristis* (Lesson, 1830)	Green-billed Malkoha	นกบั้งรอกใหญ่	1	1	1	1		1						1					ค	LC	
99	Cuculidae	*Phaenicophaeus chlorophaeus* (Raffles, 1822)	Raffles Malkoha	นกบั้งรอกแดง	2[1]																ค	LC	
100	Cuculidae	*Centropus sinensis* (Stephens, 1815)	Greater Coucal	นกกระปูดใหญ่	1				1		1	1	1				1		1		ค	LC	

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ															Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		พรบ.	IUCN	CITES
101	Cuculidae	*Centropus bengalensis* (Gmelin, 1788)	Lesser Coucal	นกกระปูดเล็ก	1																ค	LC	
102	Cuculidae	*Tyto alba* (Scopoli, 1769)	Barn owl	นกแสก	2(1)																ค	LC	II
103	Cuculidae	*Ninox scutulata* (Raffles, 1822)	Brown Hawk-owl	นกเค้าเหยี่ยว	2(1)																ค	LC	II
104	Cuculidae	*Otus sunia* (Hodgson, 1836)	Common Scops-owl	นกเค้าหูยาวเล็ก	2(1)																ค	LC	II
105	Cuculidae	*Otus bakkamoena* Pennant, 1769	Collared Scops-owl	นกฮูก,นกเค้าก่	2(1)				1												ค	LC	II
106	Cuculidae	*Ketupa ketupu* (Horsfield, 1821)	Buffy Fish-owl	นกกึดทือมลายู	2(1)																ค	LC	II
107	Caprimulgidae	*Eurostopodus macrotis* (Vigors, 1831)	Great-eared	นกตบยุงยักษ์	2(1)																ค	LC	
108	Caprimulgidae	*Caprimulgus macrurus* Horsfield, 1821	Large-tailed Nightjar	นกตบยุงหางยาว	1				1												ค	LC	
109	Alcedinidae	*Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758)	Common Kingfisher	นกกระเต็นน้อยธรรมดา	1		1					1									ค	LC	
110	Alcedinidae	*Ceyx erithacus* (Linnaeus, 1758)	Oriental Dwarf Kingfisher	นกกะเต็นน้อยสามนิ้ว	2(1)																	LC	
111	Alcedinidae	*Halcyon capensis* (Linnaeus, 1766)	Stork-Billed Kingfisher	นกกระเต็นใหญ่ธรรมดา	2(1)																ค	LC	
112	Alcedinidae	*Halcyon smyrnensis* (Linnaeus, 1758)	White-throated Kingfisher	นกกะเต็นอกขาว	1	1	1	1	1		1	1	1			1	1	1	1		ค	LC	
113	Alcedinidae	*Halcyon pileata* (Boddaert, 1783)	Black-capped Kingfisher	นกกะเต็นหัวดำ	1			1								1			1		ค	LC	
114	Alcedinidae	*Halcyon chloris* (Boddaert, 1783)	Collared Kingfisher	นกกินเปี้ยว	2(1)											1					ค	LC	
115	Meropidae	*Merops leschenaulti* Vieillot, 1817	Chestnut-headed Bee-eater	นกจาบคาหัวสีส้ม	2(1)			1								1					ค	LC	
116	Meropidae	*Merops philippinus* Linnaeus, 1766	Blue-tailed Bee-eater	นกจาบคาหัวเขียว	2(1)				1			1				1			1		ค	LC	
117	Meropidae	*Merops viridis* Linnaeus, 1758	Blue-throated Bee-eater	นกจาบคาคอสีฟ้า	2(1)								1								ค	LC	
118	Meropidae	*Merops* sp.	Bee-eater	นกจาบคา								1											
119	Coraciidae	*Coracias benghalensis* (Linnaeus, 1758)	Indian Roller	นกตะขาบทุ่ง	1		1	1			1		1			1	1	1	1		ค	LC	
120	Coraciidae	*Eurystomus orientalis* (Linnaeus, 1766)	Dollarbird	นกตะขาบดง	2(1)				1												ค	LC	
121	Bucerotidae	*Aceros undulatus* (Shaw, 1811)	Wreathed Hornbill	นกเงือกกรามช้าง	2(1)																ค	LC	
122	Megalaimidae	*Megalaima lineata* (Vieillot, 1816)	Lineated Barbet	นกโพระดกธรรมดา	2(1)				1				1			1		1	1		ค	LC	
123	Megalaimidae	*Megalaima* sp.	Barbet	นกโพระดก																			
124	Megalaimidae	*Megalaima haemacephala* (Müller, 1776)	Coppersmith Barbet	นกตีทอง	1								1					1			ค	LC	
125	Picidae	*Dinopium* spp.	Woodpecker	นกหัวขวาน		1																	
126	Picidae	*Dinopium javanense* (Ljungh, 1797)	Common Flamebake	นกหัวขวานสามนิ้วหลังทอง	2(1)																ค	LC	

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ															Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		พรบ.	IUCN	CITES
127	Apodidae	*Collocalia germani* Oustalet, 1876	Germain's Swiftlet	นกแอ่นกินรัง	2(1)			1													ค	LC	
128	Apodidae	*Cypsiurus balasiensis* (Gray, 1829)	Asian Palm-swift	นกแอ่นตาล	2(1)			1													ค	LC	
129	Apodidae	*Apus affinis* (Gray, 1830)	House Swift	นกแอ่นบ้าน	1		1	1								1		1	1			ค	LC	
130	Apodidae	*Apus* spp.	Swift	นกแอ่น															1					
131	Hiemiprocnidae	*Riparia riparia* (Linnaeus, 1758)	Sand Martin	นกนางแอ่นทรายสร้อยคอดำ	2(1)							1										ค	LC	
132	Hiemiprocnidae	*Hirundo rustica* Linnaeus, 1758	Barn Swallow	นกนางแอ่นบ้าน	1																	ค	LC	
133	Hiemiprocnidae	*Hirundo tahitica* Gmelin, 1789	Pacific Swallow	นกนางแอ่นแปซิฟิก	1							1										ค	LC	
134	Hiemiprocnidae	*Hirundo* spp.	Swallow	นกนางแอ่น															1					
135	Alaudidae	*Alauda gulgula* Franklin, 1831	Oriental Skylark	นกจาบฝนเสียงสวรรค์	2(1)																	ค	LC	
136	Motacillidae	*Anthus hodgsoni* Richmond, 1907	Olive-backed Pipit	นกเด้าดินสวน	2(1)																	ค	LC	
137	Motacillidae	*Anthus novaeseelandiae* (Gmelin, 1789)	Richard's Pipit	นกเด้าดินทุ่ง	2(1)		1	1				1				1	1					ค	LC	
138	Motacillidae	*Motacilla alba* Linnaeus, 1758	White Wagtail	นกอุ้มบาตร	2(1)																		LC	
139	Motacillidae	*Motacilla cinerea* Tunstall, 1771	Grey Wagtail	นกเด้าลมหลังเทา	2(1)																	ค	LC	
140	Motacillidae	*Motacilla flava* Linnaeus, 1758	Yellow Wagtail	นกเด้าลมเหลือง	2(1)																	ค	LC	
141	Motacillidae	*Dendronanthus indicus* (Gmelin, 1789)	Forest Wagtail	นกเด้าลมดง	2(1)														1			ค	LC	
142	Campephagidae	*Pericrocotus divaricatus* (Raffles, 1822)	Ashy minivet	นกพญาไฟสีเทา	2(1)																	ค	LC	
143	Campephagidae	*Aegithina viridissima* (Bonaparte, 1850)	Green Iora	นกมุ่นน้อยสีเขียว									1											
144	Chloropseidae	*Aegithina tiphia* (Linnaeus, 1758)	Common Iora	นกมุ่นน้อยธรรมดา	1	1	1	1	1		1	1	1			1	1	1	1			ค	LC	
145	Chloropseidae	*Aegithina lafresnayei* (Hartlaub, 1844)	Great Iora	นกมุ่นน้อยปีกเรียบ	2(1)																	ค	LC	
146	Chloropseidae	*Chloropsis cochinchinensis* (Gmelin, 1788)	Blue-winged Leafbird	นกเขียวก้านตองปีกสีฟ้า	2(1)																	ค	LC	
147	Pycnonotidae	*Pycnonotus atriceps* (Temminck, 1822)	Back-headed Bulbul	นกปรอดทอง	2(1)																	ค	LC	
148	Pycnonotidae	*Pycnonotus melanicterus* (Gmelin, 1789)	Black-crested Bulbul	นกปรอดเหลืองหัวจุก	2(1)																		LC	
149	Pycnonotidae	*Pycnonotus jocosus* (Linnaeus, 1758)	Red-whiskered Bulbul	นกปรอดหัวโขน	2(1)																	ค	LC	
150	Pycnonotidae	*Pycnonotus finlaysoni* Strickland, 1844	Stripe-throated Bulbul	นกปรอดคอลาย	1			1														ค	LC	
151	Pycnonotidae	*Pycnonotus goiavier* (Scopoli, 1786)	Yellow-vented Bulbul	นกปรอดหน้านวล	1		1	1	1		1		1			1	1	1	1			ค	LC	
152	Pycnonotidae	*Pycnonotus plumosus* Blyth, 1845	Olive-winged Bulbul	นกปรอดสีไพลใหญ่	2(1)																	ค	LC	

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ																Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		พรบ.	IUCN	CITES
153	Pycnonotidae	*Pycnonotus blanfordi* Jerdon, 1862	Streak-eared Bulbul	นกปรอดสวน	1		1						1			1		1	1			ค	LC	
154	Pycnonotidae	*Pycnonotus brunneus* Blyth, 1845	Red-eyed Bulbul	นกปรอดสีน้ำตาลตาแดง	1																	ค	LC	
155	Pycnonotidae	*Alophoixus ochraceus* Moore, 1854	Ochraceus Bulbul	นกปรอดโอ่งท้องสีน้ำตาล	2(1)																	ค	LC	
156	Pycnonotidae	*Hypsipetes madagascariensis* (P. L. S. Müller, 1776)	Black Bulbul	นกปรอดดำ	2(1)																	ค	LC	
157	Dicruridae	*Dicrurus macrocercus* Vieillot, 1817	Black Drongo	นกแซงแซวหางปลา	1				1		1		1				1					ค	LC	
158	Dicruridae	*Dicrurus annectans* (Hodgson, 1836)	Crow-billed Drongo	นกแซงแซวปากกา	2(1)																	ค	LC	
159	Dicruridae	*Dicrurus aeneus* Vieillot, 1817	Broze Drongo	นกแซงแซวเล็กเหลือบ	2(1)																	ค	LC	
160	Dicruridae	*Dicrurus hottentottus* (Linnaeus, 1766)	Hair-crested Drongo	นกแซงแซวหงอนขน	2(1)																	ค	LC	
161	Dicruridae	*Dicrurus paradiseus* (Linnaeus, 1766)	Greater Racket-tailed Drongo	นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่	2(1)																	ค	LC	
162	Oriolidae	*Oriolus xanthonotus* Horsfield, 1821	Dark-throated Oriole	นกขมิ้นหัวดำเล็ก	2(1)																	ค	NT	
163	Oriolidae	*Oriolus chinensis* Linnaeus, 1766	Black-naped Oriole	นกขมิ้นท้ายทอยดำ	2(1)											1		1	1			ค	LC	
164	Corvidae	*Crypsirina temia* (Daudin, 1800)	Racket-tailed Treepie	นกกาแวน	2(1)																	ค	LC	
165	Corvidae	*Corvus macrorhynchos* Wagler, 1827	Large-billed Crow	อีกา	1	1	1		1		1	1	1				1	1				ค	LC	
166	Paridae	*Parus major* Linnaeus, 1758	Great Tit	นกติ๊ดใหญ่	2(1)																	ค	LC	
167	Timaliidae	*Pellorneum ruficeps* Swainson, 1832	Puff-throated Babbler	นกจาบดินอกลาย									1											
168	Timaliidae	*Stachyris rufifrons* Hume, 1873	Rufous-fronted Babbler	นกกินแมลงหน้าผากสีน้ำตาล	2(1)																	ค	LC	
169	Timaliidae	*Macronous gularis* (Horsfield, 1822)	Striped Tit-Babbler	นกกินแมลงอกเหลือง	1	1																ค	LC	
170	Acanthizidae	*Gerygone sulphurea* Wallace, 1864	Flyeater	นกกระจ้อยป่าโกงกาง	1		1						1					1				ค	LC	
171	Sylvidae	*Abroscopus superciliaris* (Blyth, 1859)	Yellow-bellied Warbler	นกกระจ้อยคอขาว	2(1)																	ค	LC	
172	Sylvidae	*Phylloscopus trochiloides* (Sundevall, 1837)	Greenish Warbler	นกกระจิ๊ดเขียวคล้ำ	2(1)																	ค	LC	
173	Sylvidae	*Phylloscopus inornatus* (Blyth, 1842)	Inornate Warbler	นกกระจิ๊ดธรรมดา				1	1													ค	LC	
174	Sylvidae	*Acrocephalus aedon* (Pallas, 1776)	Thick-billed Warbler	นกพงปากหนา	2(1)																	ค	LC	
175	Sylvidae	*Acrocephalus arundinaceus* (Temminck & Schlegel,1847)	Great Reed-Warbler	นกพงใหญ่พันธุ์ญี่ปุ่น	1																	ค	LC	
176	Sylvidae	*Acrocephalus bistrigiceps* Swinhoe, 1860	Black-browed Reed Warbler	นกพงคิ้วดำ	2(1)																	ค	LC	
177	Sylvidae	*Locustella lanceolata* (Temminck, 1840)	Lanceolated Warbler	นกพงตั๊กแตนอกลาย	2(1)																	ค	LC	
178	Sylvidae	*Cisticola juncidis* (Rafinesque, 1810)	Zitting Cisticola	นกยอดข้าวหางแพนลาย	2(1)																	ค	LC	

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ																Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		WSU.	IUCN	CITES
179	Sylvidae	*Cisticola exilis* (Vigors & Horsfield, 1827)	Bright-capped cisticola	นกยอดข้าวหางแพนหัวแดง	2(1)																	ค	LC	
180	Sylvidae	*Prinia flaviventris* (Delessert, 1840)	Yellow-bellied Prina	นกกระจิบทุ่งท้องเหลือง	1		1						1				1		1			ค	LC	
181	Sylvidae	*Prinia subflava* (Gmelin, 1789)	Plain Prinia	นกกระจิบทุ่งสีเรียบ	2(1)																	ค	LC	
182	Sylvidae	*Orthotomus sutorius* (Pennant, 1769)	Common Tailorbird	นกกระจิบธรรมดา	1		1				1		1				1	1	1			ค	LC	
183	Sylvidae	*Orthotomus atrogularis* Temminck, 1836	Dark-necked Tailorbird	นกกระจิบคอดำ	1		1						1									ค	LC	
184	Sylvidae	*Orthotomus sepium* Horsfield, 1821	Ashy Tailorbird	นกกระจิบหัวแดง	2(1)			1											1			ค	LC	
185	Turdidae	*Copsychus saularis* (Linnaeus, 1758)	Oriental Magpie-Robin	นกกางเขนบ้าน	1	1	1		1				1			1	1	1	1			ค	LC	
186	Turdidae	*Copsychus malabaricus* (Scopoli, 1788)	White-rumped shama	นกกางเขนดง	1																	ค	LC	
187	Turdidae	*Saxicola torquata* (Linnaeus, 1766)	Stonechat	นกยอดหญ้าหัวดำ	2(1)																	ค	LC	
188	Muscicapidae	*Muscicapa dauurica* Pallas, 1811	Asian Brown Flycatcher	นกจับแมลงสีน้ำตาล			1		1													ค	LC	
189	Muscicapidae	*Ficedula parva* (Bechstein, 1792)	Red-throated Flycatoher	นกจับแมลงคอแดง	1			1														ค	LC	
190	Muscicapidae	*Ficedula dumetoria* (Wallace, 1864)	Rufus-chested Flycatcher	นกจับแมลงอกสีส้ม				1														ค	LC	
191	Muscicapidae	*Culicicapa ceylonensis* (Swainson, 1820)	Grey-headed Flycatcher	นกจับแมลงหัวเทา	2(1)																	ค	LC	
192	Muscicapidae	*Cyanoptila cyanomelana* (Temminck, 1829)	Blue-and-white Flycatcher	นกจับแมลงสีฟ้าท้องขาว	2(1)																	ค	LC	
193	Muscicapidae	*Cyornis banyumas* (Horsfield, 1821)	Hill Blue Flycatcher	นกจับแมลงคอน้ำตาลแดง	2(1)																	ค	LC	
194	Rhipiduridae	*Rhipidura aureola* Lesson, 1830	White-browed Fantail	นกอีแพรดคิ้วขาว	2(1)																	ค	LC	
195	Rhipiduridae	*Rhipidura javanica* (Sparrman, 1788)	Pied Fantail	นกอีแพรดแถบอกดำ	1	1	1	1	1			1	1			1	1	1	1			ค	LC	
196	Monarchidae	*Hypothymis azurea* (Boddaert, 1783)	Black-naped Monarch	นกจับแมลงจุกดำ	2(1)																	ค	LC	
197	Monarchidae	*Terpsiphone paradisi* (Linnaeus, 1758)	Asian Paradise-flycatcher	นกแซวสวรรค์	2(1)																	ค	LC	
198	Pachycephalidae	*Pachycephala grisola* (Blyth, 1843)	Mangrove Whistler	นกโกงกางหัวโต	2(1)																	ค	LC	
199	Laniidae	*Lanius cristatus* Linnaeus, 1758	Brown Shrike	นกอีเสือสีน้ำตาล	1				1			1	1					1	1			ค	LC	
200	Laniidae	*Lanius* sp.	Shrike	นกอีเสือ															1					
201	Sturnidae	*Aplonis panayensis* (Scopoli, 1783)	Philippine Glossy Starling	นกเอี้ยงดำปักษ์ใต้	2(1)																	ค	LC	
202	Sturnidae	*Sturnus contra* Linnaeus, 1758	Asian Pied Starling	นกเอี้ยงด่าง				1								1						ค	LC	
203	Sturnidae	*Acridotheres tristis* (Linnaeus, 1766)	Common myna	นกเอี้ยงสาริกา	1		1	1	1		1	1	1			1	1	1	1			ค	LC	
204	Sturnidae	*Acridotheres fuscus* (Wagler, 1827)	Jungle Myna	นกเอี้ยงควาย	1											1	1					ค	LC	

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ																Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		WSU.	IUCN	CITES
205	Sturnidae	*Acridotheres grandis* Moore, 1858	White-vented Myna	นกเอี้ยงหงอน	1			1					1			1	1	1				ค	LC	
206	Nectariniidae	*Anthreptes malacensis* (Scopoli, 1786)	Brown-throated Sunbird	นกกินปลีคอสีน้ำตาล	1	1	1		1			1							1			ค	LC	
207	Nectariniidae	*Anthreptes singalensis* (Gmelin, 1788)	Ruby-cheeked Sunbird	นกกินปลีแก้มสีทับทิม	2(1)														1			ค	LC	
208	Nectariniidae	*Nectarinia sperata* (Linnaeus, 1766)	Purple-throated Sunbird	นกกินปลีคอสีม่วง	2(1)																	ค	LC	
209	Nectariniidae	*Nectarinia calcostetha* Jardine, 1843	Copper-throated Sunbird	นกกินปลีคอสีทองแดง	2(1)								1									ค	LC	
210	Nectariniidae	*Nectarinia jugularis* (Linnaeus, 1766)	Olive-backed Sunbird	นกกินปลีอกเหลือง	1	1			1										1			ค	LC	
211	Nectariniidae	*Anthreptes* sp.	Sunbird	นกกินปลี															1					
212	Nectariniidae	*Arachnothera longirostra* (Latham, 1790)	Little Spiderhunter	นกปลีกล้วยเล็ก	2(1)								1									ค	LC	
213	Dicaeidae	*Dicaeum trigonostigma* (Scopoli, 1786)	Orange-bellied Flowerpecker	นกกาฝากท้องสีส้ม									1									ค		
214	Dicaeidae	*Dicaeum cruentatum* (Linnaeus, 1758)	Scarlet-backed Flowerpecker	นกสีชมพูสวน	1	1		1			1		1					1				ค	LC	
215	Zosteropidae	*Zosterops everetti* Tweeddale, 1878	Everett's White-eye	นกแว่นตาขาวสีเหลืองปักษ์ใต้	2(1)																	ค	LC	
216	Passeridae	*Passer montanus* (Linnaeus, 1758)	Eurasian Tree-Sparrow	นกกระจอกบ้าน	1		1									1		1	1				LC	
217	Passeridae	*Passer flaveolus* Blyth, 1844	Plain-backed Sparrow	นกกระจอกตาล	1						1						1	1				ค	LC	
218	Ploceidae	*Ploceus philippinus* (Linnaeus, 1766)	Baya Weaver	นกกระจาบธรรมดา	2(1)												1					ค	LC	
219	Ploceidae	*Ploceus hypoxanthus* (Sparrman, 1788)	Asian Golden Weaver	นกกระจาบทอง	2(1)																	ค	NT	
220	Estrididae	*Lonchura striata* (Linnaus, 1766)	White-rumped Munia	นกกระติ๊ดตะโพกขาว	2(1)																	ค	LC	
221	Estrididae	*Lonchura punctulata* (Linnaeus, 1758)	Scaly-breasted Munia	นกกระติ๊ดขี้หมู	2(1)		1										1	1	1			ค	LC	
222	Estrididae	*Lonchura malacca* (Linnaeus, 1766)	Chestnut Munia	นกกระติ๊ดสีอิฐ	2(1)																	ค	LC	

หมายเหตุ $2^{(1)}$ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2543. ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลน้อย. กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ

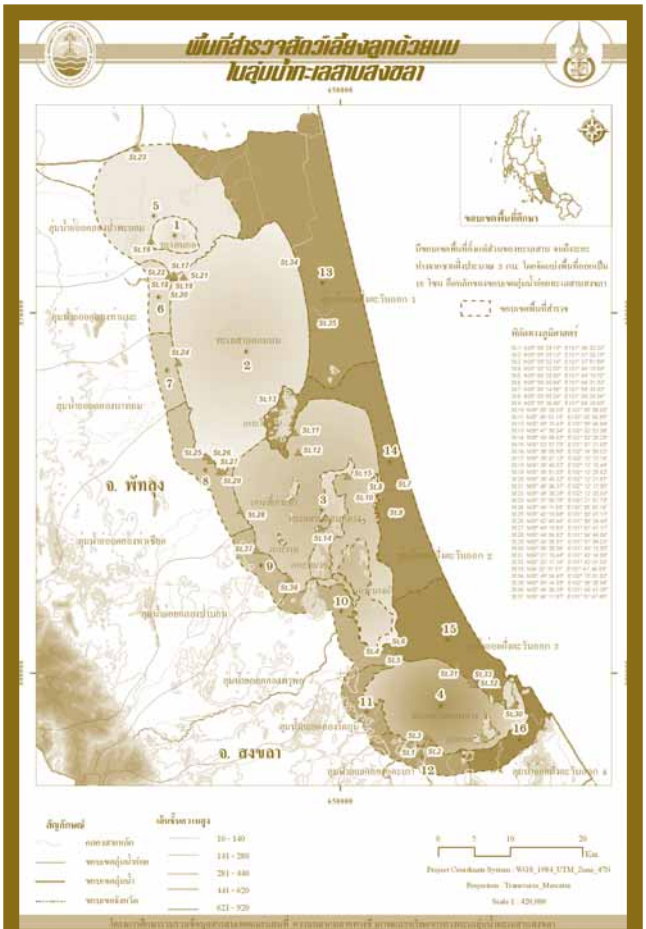

รูปที่ พ3 พื้นที่สำรวจสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ภาคผนวก 3

ตารางบัญชีรายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

บริเวณที่พบ

Zone 1 = ทะเลน้อย
Zone 2 = ทะเลสาบตอนบน
Zone 3 = ทะเลสาบตอนกลาง
Zone 4 = ทะเลสาบตอนล่าง
Zone 5 = ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าพะยอม
Zone 6 = ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าแนะ
Zone 7 = ลุ่มน้ำย่อยคลองนาท่อม
Zone 8 = ลุ่มน้ำย่อยคลองท่าเชียด
Zone 9 = ลุ่มน้ำย่อยคลองป่าบอน
Zone 10 = ลุ่มน้ำย่อยคลองพรุพ้อ
Zone 11 = ลุ่มน้ำย่อยคลองรัตภูมิ
Zone 12 = ลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภา
Zone 13 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 1
Zone 14 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 2
Zone 15 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 3
Zone 16 = ลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 4

หมายเลข 1 = จากการสำรวจภาคสนาม 2 = จากการสำรวจเอกสาร
3 = ข้อมูลสำรวจจากศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง
$2^{(x)}$ = x ในวงเล็บแสดงลำดับชื่อหนังสืออ้างอิงท้ายตาราง

Status (สถานภาพในพื้นที่) vc = very common c = common r = rare vr = very rare u = unknown

สถานภาพทางการอนุรักษ์

พรบ. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (2535), ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า (2544) และราชกิจจานุเบกษา (2546)

ค = สัตว์ป่าคุ้มครอง ส = สัตว์ป่าสงวน

IUCN redlist (2007 IUCN Red List)

EX = Extinct EW = Extinct in the wild CR = Critically endanger
EN = Endangered VU = Vulnerable NT = Near threatened
LC = Least Concern DD = Data Deficient NE = Not Evaluat

CITES (www.forest.go.th/cites/convention/cites_index.htm)

I = บัญชีหมายเลข 1 II = บัญชีหมายเลข 2 III = บัญชีหมายเลข 3

ตารางบัญชีรายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ															Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		พรบ.	IUCN	CITES
1	Pteroprdidae	*Rousettus leschenaultii* (Desmarest, 1820)	Leschenaul's-Rousette	ค้างคาวบัวฟันรี															1			LC	
2	Pteroprdidae	*Cynopterus sphinx* (Vahl, 1797)	Greater Short-nosed fruit bat	ค้างคาวขอบหูขาวกลาง												1			1			LC	
3	Pteroprdidae	*Cynopterus brachyotis* (Mueller, 1838)	Sunda Short-nosed fruit bat	ค้างคาวขอบหูขาวเล็ก															1			LC	
4	Emballonuridae	*Taphozous melanopogon* Temminck, 1841	Black-Bearded Tomb bat	ค้างคาวปีกถุงเคราดำ							1										ค	LC	
5	Megadermatidae	*Megaderma spasma* (Linnaeus, 1758)	Lesser False-vampise	ค้างคาวแวมไพร์แปลงเล็ก													1				ค	LC	
6	Rhinolophidae	*Rhinolophus malayanus* Bonhote, 1903	Malayan horseshoe Bat	ค้างคาวมงกุฎมลายู						1								1			ค	LC	
7	Rhinolophidae	*Rhinolophus stheno* K. Andersen, 1905	Lesser Brown Horseshoe Bat	ค้างคาวมงกุฎเลียนมลายูหางสั้น					1												ค	LC	
8	Rhinolophidae	*Rhinolophus affinis* Horsfield, 1823	Intermediate-Roundleaf Bat	ค้างคาวมงกุฎเทาแดง					1												ค	LC	
9	Rhinolophidae	*Rhinolophus lepidus* Blyth, 1844	Blyth's Horseshoe Bat	ค้างคาวมงกุฎจมูกแหลมเหนือ					1	1											ค	LC	
10	Hipposideridae	*Hipposideros armiger* (Hodgson, 1835)	Great Roundleaf Bat	ค้างคาวหน้ายักษ์ทศกรรณ							1										ค	LC	
11	Hipposideridae	*Hipposideros larvatus* (Horsfield, 1823)	Intermediate roundleaf Bat	ค้างคาวหน้ายักษ์สามหลืบ			1														ค	LC	
12	Hipposideridae	*Hipposideros halophyllus* Hill and Yenbutra, 1984	Thai Roundleaf Bat	ค้างคาวหน้ายักษ์จมูกปุ่ม					1												ค	EN	
13	Vespertilionodae	*Myotis horsfieldii* (Temminck, 1840)	Horsefield Myotis	ค้างคาวหูหนูตีนโตเล็ก														1			ค	LC	
14	Vespertilionodae	*Myotis siligorensis* (Horsfield, 1855)	Small-toothed Myotis	ค้างคาวหูหนูตีนเล็กเขี้ยวสั้น						1											ค	LC	
15	Vespertilionodae	*Miniopterus medius* Thomasand Wroughton, 1909	Median Bent-winged Bat	ค้างคาวปีกพับกลาง						1											ค	LC	
16	Vespertilionodae	*Pipistrellus* (Hypsugo) pluveratus (Peters, 1871)	Chinese Pipistrelle	ค้างคาวลูกหนูถ้ำ							1										ค	LC	
ORDER PRIMATES																							
17	Cercopithecidae	*Macaca fascicularis* Kloss, 1926	Long-tialed Macaque	ลิงแสม			1			2(1)											ค	LC	II
ORDER CARNIVORA																							
18	Mustelidae	*Aonyx cinerea* (Illiger, 1815)	Oriental Small-clawed otter	นากเล็บสั้น	2(1)					2(1)											ค	VU	II
19	Mustelidae	*Lutrogale perspicillata* (I. Geoffroy Saint-Hilaire, 1826)	Smooth-coated otter	นากใหญ่ขนเรียบ	2(1)					2(1)											ค	VU	II

ลำดับ	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ	ชื่อไทย	บริเวณที่พบ																Status	สถานภาพทางการอนุรักษ์		
					Zone 1	Zone 2	Zone 3	Zone 4	Zone 5	Zone 6	Zone 7	Zone 8	Zone 9	Zone 10	Zone 11	Zone 12	Zone 13	Zone 14	Zone 15	Zone 16		WSU.	IUCN	CITES
20	Viverridae	*Viverra zibetha* Linnaeus, 1758	Large Indian Civet	ชะมดแผงหางปล้อง	2(1)				2(1)													ค	NT	
21	Felidae	*Prionailurus viverrinus* (Bennett, 1833)	Fishing Cat	เสือปลา	2(1)				2(1)													ค	EN	II
ORDER CETACEA																								
22	Delphinidae	*Orcaella brevirostris* (Owen in Gray, 1866)	Irrawaddy Dolphin	โลมาอิรวดี		1																ค	VU	I
ORDER RODENTIA																								
23	Sciuridae	*Callosciurus caniceps* (Gray, 1842)	Grey-bellied Squirrel	กระรอกปลายหางดำ						1									1				LC	
24	Sciuridae	*Callosciurus notatus* (Boddaert, 1785)	Plantain Squirrel	กระรอกข้างลายท้องแดง	2(1)				2(1)	1													LC	
25	Muridae	*Rattus rattus* (Linnaeus, 1758)	House Rat	หนูท้องขาว	2(1)				2(1)														LC	
26	Muridae	*Rattus norvegicus* (Berkenhout, 1769)	Norway Rat	หนูท่อ															1				LC	
27	Muridae	*Rattus tiomanicus* (Miller, 1900)	Malaysian Wood Rat	หนูป่ามาเลย์						1													LC	

หมายเหตุ 2(1) สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2543. ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลน้อย. กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ